

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVII

Broj 180

TUZLA, SIJEČANJ 2009.

Cijena, 1 KM, 4 Kn

ISSN 1840-1260

Apsolutno neodoljiv.

Vaš Volkswagen partner

Passat. Bogato opremljen po nevjerovatno povoljnoj cijeni!

Svi raspoloživi modeli sadrže sljedeću opremu: zračni jastuk za vozača i suvozača, bočni zračni jastuci za glavu, ESP (ABS, EDS, ASR), elektronska blokada protiv otuđenja, svjetla za maglu, servo upravljač - servotronic, elektronska parkirna kočnica sa Auto-Hold funkcijom, el. podizači stakala, centralno daljinsko zaključavanje, vanjski retrovizori el. podesivi i grijani, automatski klima uređaj "Climatronic", multifunkcionalni pokazatelj, radio s CD playerom "RCD 300 Mp3", zelena termoizolacijska stakla, naslon stražnje klupe djeliv i preklopiv, srednji naslon za ruku naprijed, aluminijski točkovi "Milwaukee" 7Jx16...

A uz prvorazredan komfor, bogatu sigurnosnu i funkcionalnu opremu poklanjamo vam i profesionalni laptop uređaj.

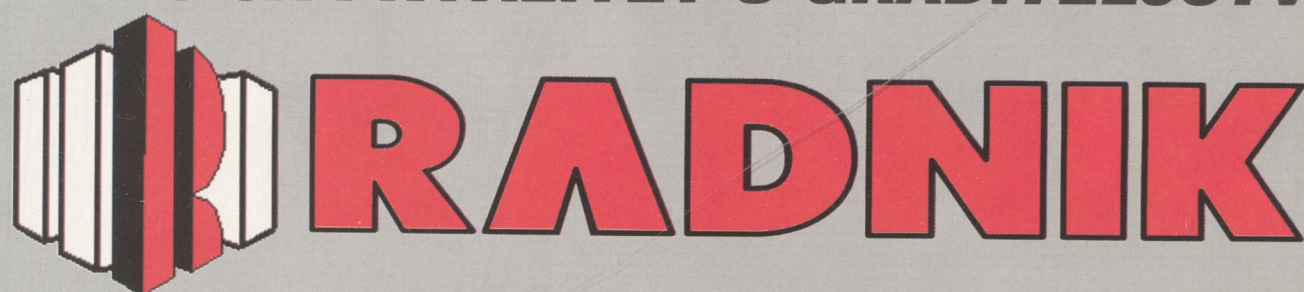
Isporka odmah!

NIPEX d.o.o.

Ljepunice bb, Tuzla
Tel: 035 384 384, www.nipex.ba

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, KRALJA TOMISLAVA 45
Tel. (048) 279-300, Fax. (048) 279-333

www.radnik.hr e.mail: radnik@kc.htnet.hr

AUTO SERVIS SENKOVIĆ - ODŽAK
Prodaja i servis ŠKODA vozila
ul. Titova 108
tel. 031/761-552, 762-718; fax. 031/762-552
e-mail: autoservis-senkovic@tel.net.ba

Za sva vremena

ŽIVOTNO OSIGURANJE MOĆNO A OBROČNO

CROATIA OSIGURANJE d.d.

tel: +387 39 839 100,
www.croatiaosiguranje.com, croatia-os.ljubuski@int.tel.hr

Glasiło HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

Za izdavača:

Dr. sc. Miroslav Petrović, predsjednik

Glavni i odgovorni urednik:

Ivica Kovačević

Lektor:

Renata Jukanović

Redakcija:

Zdravko Anđić, Nikola Čiča, Ivica Kovačević,
Maja Nikolić, Miroslav Petrović, Ankica Stjepić - Čosić

Urednik fotografije:

Fra Martin Antunović

Unos teksta:

Kata Čajić

Kontakt:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Tehnička priprema, repro i štampa:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

Račun:

1321-000-31085-2125
kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla
HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla
- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

Naslovna strana

Izložba Breške 2008.

Uvodnik

Dragi čitatelji,

Srdačan Vam pozdrav na početku 2009. godine. Nakon što smo u prosincu proslavili brojne vjerske i državne blagdane te na trenutak, barem djelomično pobjegli od stvarnosti, u siječnju stvari ponovno dolaze na svoje mjesto, ponovno se vraćamo u našu svakodnevnicu koja, htjeli mi to priznati ili ne, nije nimalo sjajna i blistava. Gledajući na godinu iza nas, pamtit ćemo je kao godinu koju su obilježile gospodarska i naftna kriza te svakako izbor Baracka Obame na mjesto predsjednika SAD-a.

Riječ recesija nam je u protekloj godini postala bliža nego ikada. Usporeni gospodarski razvoj praćen divljanjem cijene nafte, dobarano je uzdrmao temelje na kojima počiva zapadno društvo. Rast cijene nafte doveo je do velikoga rasta cijena svih proizvoda. Najbolje to znaju i osjete naše supruge i majke kada idu u nabavku svih onih potrepština potrebnih za naš svakodnevni život. Istina cijena nafte je do kraja godine drastično opala, međutim cijene u trgovinama su ostale iste. Financijsku krizu su u svijetu pratila i brojna smanjenja plaća, otpuštanja radnika, protesti...

Jedina svjetla točka u cijeloj ovoj priči (barem ju je svijet tako doživio) bio je izbor Baracka Obame na mjesto predsjednika najmoćnije države svijeta, Sjedinjenih američkih država. Da je netko prije samo nekoliko desetljeća izjavio kako će SAD početkom novoga stoljeća i milenija izabrati predsjednika afro-američkoga porijekla, siguran sam da bi ga svi, u najmanju ruku, neozbiljno shvatili. No eto, dogodilo se. I have a dream govorio je šezdesetih godina Martin Luther King. Napokon se taj Lutherov san ostvario dolaskom Obame. Kolika su očekivanja ljudi (ne samo Amerikanaca) od Baracka Obame, najbolje govori i činjenica da se prijenos inauguracije novog američkog predsjednika mogao pratiti na malim ekranima svih iole ozbiljnijih svjetskih TV postaja.

Svijet je očito željan promjena. Hoće li Obama donijeti promjene ili će američki nacionalni interesi novome predsjedniku ipak ostati na prvome mjestu, pokazat će vrijeme koje je pred nama. Nadajmo se da nas Barack Obama neće razočarati svojom politikom.

Proteklu su godinu na ovim našim prostorima obilježili proglašenje neovisnosti Kosova, hapšenje Radovana Karadžića te brojni mafijaški obračuni koji su još jednom pokazali kako su kriminalne skupine iz svih država proisteklih raspadom Jugoslavije i dan danas jako dobro uvezane, usprkos s vremenom na vrijeme narušenim političkim odnosima.

Kada je u pitanju HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla, godina koja je iza nas bila je bogata različitim događanjima. U 2008. godini smo organizirali jako mnogo značajnih manifestacija koje su ostavile dubok trag u kulturnome životu našega grada. Više o realiziranim sadržajima na stranicama Glasnika, a u nastavku nešto o onome što nas čeka u predstojećoj godini.

Za ovu 2009. godinu Napredak je načinio obiman plan i program djelovanja i nadamo se da ćemo ga uz potporu nadležnih institucija i dobrih ljudi koji nas okružuju, moći realizirati. Međunarodna likovna kolonija na Breškama slavi svoj deseti rođendan. Ovogodišnju će Koloniju pratiti brojni sadržaji, koncerti, okrugli stolovi... Također smo planirali da najbolji radovi s naših deset održanih likovnih kolonija krajem ove i početkom naredne godine obidu galerije širom Bosne i Hercegovine i budu najboljim svjedokom našega rada.

Još se jedna značajna obljetnica veže uz ovu godinu, a to je 800. obljetnica nastanka Franjevačkoga reda. Franjevci su najstarija institucija na ovim našim prostorima i povodom ove velike i značajne obljetnice planirali smo u rujnu mjesecu organizirati znanstveni simpozij na tu temu. Simpozij bi trebao okupiti brojne sveučilišne profesore iz Bosne i Hercegovine, ali i šire, kao i istaknute franjevece Bosne Srebrene, koji bi govorili o povijesti franjevaca u Bosni.

Ipak, prioritet svih prioriteta ostaje naš i Vaš list - Hrvatski Glasnik. Problemi s kojima se susrećemo kada je Glasnik u pitanju su veliki i brojni, međutim, svi mi imamo svoje probleme i pokušat ćemo ih na najbolji način riješiti. Pozivamo Vas na suradnju kada je Glasnik u pitanju. Vaši su nam prijedlozi i komentari uistinu dragocjeni, stoga se ne ustežite. Komunicirajte s nama!

Od ovoga broja krećemo i s nekim novim temama. U nekoliko narednih brojeva objavljivat ćemo prilog o povijesti franjevaca u Bosni kako bi na taj način barem malo doprinijeli obilježavanju osamstote obljetnice Franjevačkoga reda. Uz povijest franjevaca u Bosni, također započinjemo i s prikazom povijesti HKD "Napredak" Tuzla. Ovim ćemo priložima pokušati iz zaborava izvući sve one ljude i događaje koji su obilježili rad Društva, ali i sadašnjoj generaciji Napretkovaca, kao i široj javnosti, ukazati na značaj koji je Napredak imao kroz povijest, ali i danas.

Svako Vam dobro do narednoga broja!

I. K.

Dragi čitatelji Hrvatskog Glasnika

Vaš i naš Glasnik izlazi evo već sedamnestu godinu. U ovih šesnaest godina prošli smo zajedno mnogo toga. Od samih početaka kada je u prostorima Franjevačkog samostana u Tuzli, za Božić 1992. godine, u teško ratno vrijeme, počeo izlaziti Glasnik, kada je ovo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada, a ostao je dosljedan i dostojanstven, principijelan i argumentiran, pa sve do današnjih dana. Glasnik je svojim porukama utjecao na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u BiH, na kulturno zbližavanje i na suradnju kulturnih društava naroda BiH, na promicanje kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda, na značaj i ulogu međunarodnih organizacija u Tuzli i u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Glavne podružnice Tuzla, glas je hrvatskoga naroda ovog kraja. To je kulturni informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Bio je i ostao neovisno glasilo.

Glasnik izlazi od 1992. godine kontinuirano i do danas je izašlo 180 brojeva. List je počeo izlaziti na 16 stranica, 1993. i 1994. (tiskan na 16 stranica), 1995. na 20 stranica, 1996. na 28 stranica, a od 1997. izlazi na 32 stranice i to u višebojnom tisku. Danas Vaš i naš Glasnik izlazi na 44 kolor stranice i prema mišljenju velikog broja stručnih ljudi koji su ga držali u rukama i čitali jedan je od vizualno najprepoznatljivijih listova na ovome prostoru.

Sigurno je, da je Glasnik, objavljujući članke o baštini, kulturi, povijesti, umjetnosti, vjeri, značajnim osobama, katoličkim župama, običajima, školstvu i dr. dao svojstven doprinos kulturnom, vjerskom i nacionalnom i o tome upoznao širi krug čitatelja.

U Glasniku je objavljeno blizu 200 razgovora sa značajnim osobama iz političkoga, vjerskoga i društvenoga života.

Glasnik nema profesionalnih novinara niti uposlenih djelatnika. Ima mnogo suradnika i do danas je u njemu objavilo radove – članke oko 160 autora. Tu rade volonteri... Novinari, volonteri, amateri, stvarali su tijekom prošlih godina jednu novinu, koja je postigla zavidan ugled ne samo u Tuzli i BiH, nego i šire. Jedni su odlazili, drugi dolazili, vremena su se mijenjala, ali koncepcija lista je u svojoj suštini, do danas ostala ista. Tako zajedno dođosmo do 180. broja.

Hrvatski Glasnik nema stalnih izvora financiranja. Financira se od sredstava reklame, dotiranim sredstvima, i uz potporu Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Republike Hrvatske.

Kako bi Vaš i naš Glasnik došao i do najudaljenijih krajeva gdje žive ljudi koji su iz bilo kojeg razloga morali otići i napustiti svoju zemlju, mi smo se potrudili da se svi oni kroz Glasnik osjećaju bliže svojoj rodnoj grudi, da ne zaborave svoje korijene i svoju tradiciju. Naime, Hrvatski Glasnik se od samog početka šalje na preko 300 adresa širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Europe i cijeloga svijeta. Kroz sve ove godine dobili smo zahvale mnogih ljudi da se kroz Glasnik osjećaju bliže svome kraju i ljudima i da uvijek s velikim nestrpljenjem očekuju novi broj. Kada su pojedini brojevi novine znali zakasnuti po koji dan, odmah smo bili zasuti pozivima zašto Glasnik ne izlazi, kada ćemo ga poslati itd... Često je bilo teško, međutim, uvijek se smoglo snage i umijeća da se iznađu sredstva kako bi novi broj izašao i ugledao svjetlo dana. Često smo trpjeli i kritike i oko tekstova i oko autora, ali uvijek smo se vodili mišlju da radimo nešto što ne ostaje za trenutak nego će trajati puno dulje. Najbolja potvrda toga su Glasnici koji su nastali u nesretno ratno doba i čija se kroničarska i analitička vrijednost tek danas može spoznati, a budući naraštaji će ih još više cijeniti.

Ali došlo je vrijeme kada se i mi moramo obratiti svojim čitateljima za pomoć. U prvom redu onima koji nas već sedamnaest godina prate i kojima redovito šaljemo Glasnik. Naši se izdaci za slanje Glasnika na adrese širom Europe i svijeta se iz broja u broj povećavaju i sve smo teže u mogućnosti da ga šaljemo na sve adrese kao do sada. U tu svrhu upućujemo molbu svima onima koji su do sada primali Glasnik, da u skladu sa svojim mogućnostima pomognu da Glasnik nastavimo redovito slati na njihove adrese. Bilo kakav vid pomoći u ovom trenutku bi nam umnogome pomogao kako bi i u narednim godinama bili još kvalitetniji i bolji.

Do sljedećeg broja!

Uredništvo

Kazan mahala 2/II
75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387/35/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Transakcijski račun:
1321000310852125,
NLB Tuzlanska banka;
Identifikacijski broj: 4209424280004
Porezni broj: 03009564

HKD „Napredak“
Glavna podružnica Tuzla
kroz 2008. godinu

OPRAVDAN STATUS GLAVNE PODRUŽNICE

Kada se ispod svega onoga što je tijekom 2008. godine napravljeno podvuče crta, ljudi u i oko HKD „Napredak“ Tuzla mogu biti iznimno zadovoljni. Iza nas je još jedna, brojnim manifestacijama ispunjena godina. U narednim redcima napraviti ćemo kratak osvrt i podsjećanje na najznačajnije događaje i aktivnosti iz 2008. godine.

Ove je godine tuzlanska podružnica HKD „Napredak“ realizirala tridesetak različitih manifestacija što je više od dvije manifestacije mjesečno. Time je još jednom potvrđeno da je Napredak jedno od najaktivnijih tuzlanskih kulturnih društava i da u dobroj mjeri kreira i obogaćuje kulturni život grada Tuzle. Realizirati sve te sadržaje moguće je samo uz pomoć ljudi spremnih na jako mnogo rada i odricanja i zato veliko hvala svim članovima predsjedništva Podružnice, Upravnome odboru i svim dobrim ljudima koji prate naš rad sa strane. Ipak, i pored sve dobre volje, bez financijske potpore nadležnih institucija ništa ili malo toga bi se moglo ili dalo napraviti. Stoga, hvala i Vladi TK, Općini Tuzla, Vladi RH, Središnjici HKD „Napredak“, Franjevačkom samostanu na čelu s gvardijanom fra Zdravkom Anđićem, kao i svim drugim institucijama koje nam pružaju potporu.

Najveći i najznačajniji projekti HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla i u 2008. godini bili su Hrvatski Glasnik i Međunarodna likovna kolonija „Breške“. Osim Glasnika i Kolonije spomena su vrijedne i mnoge druge manifestacije. Krenimo redom.

Ove je godine iz tiska izašlo ukupno deset brojeva Hrvatskoga Glasnika. Nastojali smo koliko smo mogli u Glasniku donijeti pregled najznačajnijih događaja iz društvenog, političkog, kulturnog i vjerskog života prvenstveno grada Tuzle i Tuzlanske županije, a zatim i Bosne i Hercegovine i svijeta općenito. Glasnik je u protekloj godini ostao bez svog dugogodišnjeg glavnog i odgovornog urednika gospodina Jurja Novosela. Kao i što priliči ulozi glavnog i odgovornog urednika, gospodin Novosel je u proteklih šesnaest godina Hrvatskoga Glasnika na svojim plećima nosio najveći teret toga posla. Međutim, Glasnik za našeg Jureka nije bio samo posao, već i njegova velika ljubav, a ono što čovjek s ljubavlju radi nipošto nije teret. To može biti, i za Jureka je bio, samo blagoslov.

Danas Glasnik ide dalje, svojim starim i dobro

uhodanim putem. Još uvijek je to jedina novina s hrvatskim predznakom u svome imenu u Bosni i Hercegovini i služi na ponos cjelokupnoj Napretkovoj velikoj obitelji.

Protekle smo godine u rujnu mjesecu organizirali devetu po redu likovnu koloniju na Breškama. Iza petnaest umjetnika sudionika kolonije ostalo je četrdesetak radova koji trenutačno krase zidove Galerije *Kristiana Krekovića*. Prateći Napretkovu povijesnu zadaću, a to je pomoć mladima, iz godine u godinu sve više i više vrata kolonije otvaramo mladim umjetnicima. Među njih petnaest ove je godine bilo čak četvoro studenata.

Značaj kolonije, a također i jedna od njezinih primarnih zadaća jest uspostava i očuvanje dobrih odnosa sa zemljama u regionu. Ponosni smo što smo i ove godine među sudionicima uz domaće imali i umjetnike iz Hrvatske, Mađarske i Srbije.

Prošle smo godine obilježili i jednu značajnu obljetnicu. Riječ je o 320. obljetnici od odlaska franjevaca i Hrvata – katolika s ovih prostora u Vojvodinu, točnije Bač. Tim je povodom upriličen bogat kulturni, znanstveni i vjerski program, a u realizaciji sadržaja uz Franjevački samostan Tuzla i HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla sudjelovala su i brojna druga društva i organizacije iz Hrvatske i Srbije.

Mi smo u Tuzli upriličili niz manifestacija. Sve je počelo koncertom Zagrebačkog folklornog ansambla koji je sasvim sigurno bio jedan od kulturnih događaja godine u našem gradu. Nastavili smo okruglim stolom održanim u KŠC „Sv. Franjo“ u Tuzli i smotrom folklora na starome crkvištu. Do kraja godine smo također nazočili na brojnim sadržajima organiziranim u drugim gradovima okruženja, u Slavoniji i Vojvodini, te smo u nekoliko navrata organizirali odlaske tuzlanskih izvornih folklornih skupina i hodočasnika na spomenute manifestacije.

Prošle je godine iz tiska izašao Zbornik radova *Stoljeće HKD „Napredak“ Tuzla*. Riječ je o zborniku koji sadrži dvadesetak radova društveno-povijesne tematike izloženih na Simpoziju organiziranome povodom ove obljetnice još 2005., a čiji su autori priznati sveučilišni profesori, kao i neke druge ugledne osobe iz života grada Tuzle i šire. Ovaj je zbornik najbolji pokazatelj povijesti i kontinuiteta HKD „Napredak“ Tuzla i jako smo ponosni na njega.

U 2008. godini predstavnici Napretka su u ime Društva sudjelovali u radu nekoliko znanstvenih skupova i okruglih stolova od kojih svakako treba spomenuti Dane Radija Soli u Tuzli, Regionalni susret predstavnika glasila manjinskih medija u Kotoru i Znanstveni skup o bošnjačkim Hrvatima u Pečuhu.

Orijentiranost prema mladome čovjeku nastojali smo osim kroz koloniju iskazati i na druge načine. Za mlade smo u ovoj godini organizirali posjet Interliberu, međunarodnom sajmu knjige u Zagrebu, zatim već tradicionalni Božićni malonogometni turnir, te smo nekolicinu mladih zahvaljujući dobroj suradnji s HKD „Napredak“ Beč poslali na Ljetnu školu njemačkog jezika u Beču. U skladu s našim financijskim mogućnostima pomogli smo putovanja, tiskanje knjiga i slične aktivnosti mladih okupljenih oko HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla.

Galerija *Kristiana Krekovića* je i u ovoj godini ugostila nekoliko prvenstveno mladih umjetnika od kojih ćemo izdvojiti sakralne motive s kojima su nam se predstavili Marijana Pažin-Ivešić i Ilija Skočibušić.

Cijelu 2008. godinu smo financijski pomagali i rad Društva „Hrvatski dom“ u Tuzli tako što smo izmirmivali režijske troškove za cjelokupan prostor u kojemu uz Hrvatski dom i HKD „Napredak“ djeluju još i Udruga „Hrvatska žena“ i Matica hrvatska Tuzla te osiguravali

S promocije Zbornika

plaću generalnom tajniku Društva „Hrvatski dom“ Tuzla.

Već po običaju redovito smo pratili i sva zbivanja u gradu i šire te smo nazočili brojnim prijemima, skupštinama i svečanim sjednicama koje su organizirale podružnice HKD „Napredak“ i središnjica u Sarajevu, Vlada TK, Općina Tuzla, BZK „Preporod“, SKPD „Prosvjeta“ i mnogi drugi.

U ovome izvješću o našim aktivnostima u protekloj godini ćemo biti i malo samokritični. Osjećamo da smo u nekim stvarima podbacili i da se uistinu možda i moglo više napraviti. To se prije svega odnosi na rad s mladima gdje mislimo da treba ulagati još više truda i energije, te na Galeriju *Kristiana Krekovića* u kojoj smo mogli i morali upriličiti koju izložbu više.

Na samome kraju ćemo se pohvaliti. Nakon što smo prije par godina izabrani za Glavnu podružnicu u velikoj Napretkovoj obitelji koja se proteže od Sjeverne Amerike do Australije, ove smo godine ponovno nagrađeni za naš rad. Naš dopredsjednik mr. sci. Nikola Čiča je na Izornoj skupštini Društva imenovan za dopredsjednika Središnje uprave. Tim nam je činom ukazana velika čast, ali i jasno stavljeno da znanja da tuzlanski Napredak uistinu dobro radi.

Razgovor s prof. dr. Abdulahom Bašićem, dekanom Rudarsko-građevinsko geološkog fakulteta Univerziteta u Tuzli

Fakultet koji pruža bogatstvo Sjeveroistočnoj regiji

HG: Nedavno ste proslavili pedesetu obljetnicu postojanja Rudarskog fakulteta u Tuzli. Kako je obilježena ova značajna obljetnica?

BAŠIĆ: Za svakog čovjeka pola stoljeća je dosta veliko razdoblje, a posebno za jednu instituciju kao što je naš fakultet. Mi smo praktično prva visoko školska institucija koja je osim Sarajeva bila locirana u BiH, tako da smo i po tom osnovu veoma ponosni. Za proteklih pedeset godina razvoja fakulteta on je imao jedan kontinuitet postojanja u rudarskom odsjeku, a nakon toga smo imali strojarstvo, geodeziju, geologiju, građevinu, sigurnost i nafte. Trenutno na našem fakultetu imamo pet odsjeka. Svaki deset godina smo otvarali novi odsjek i sada smo prerasli u fakultet s 1200 studenata. To je jedan od brojnih tehničkih fakulteta u BiH, a na našem Univerzitetu je najbrojniji. Prilikom proslave bili smo prilično skromni, praktično nitko nam nije bio pokrovitelj, niti smo to tražili. Ipak, smo organizirali svečanu akademiju, podijelili smo diplome i zahvalnice. Potpisali smo i nekoliko sporazuma s nekoliko gospodarstvenika koji su naši partneri i s kojima svakodnevno radimo i kontaktiramo. Valja spomenuti da je na proslavi s nama bilo i nekoliko prvih studenata iz prve generacije. Njima smo dali posebna priznanja, poput zlatnih plaketa, a skupa s nama slavio je i student s indeksom broj jedan. Pedeseta obljetnica bila je povod i za otvaranje nekoliko novih laboratorija. To je značajno

jer je to oprema u vrijednosti preko milijun KM. Sa studentima smo organizirali i različita predavanja o stručnim temama, a upriličili smo i osnivačku Skupštinu Društva geomehaničara BiH.

HG: Ne smijemo zaboraviti ni činjenicu da je upravo Rudarski fakultet značajan segment razvoja BiH. U kojem smislu najviše?

BAŠIĆ: I ovaj fakultet, ali i Rudarski institut su namjenski formirani, jer se nalaze u središtu industrije i energetike, tako da kako su se razvijali fakultet i Institut mi smo sve više utjecali na razvoj regije, pa smo 70. ih godina imali tako značajan utjecaj na razvojne programe BiH da smo i tada radili neke velike projekte što ih danas rade neke velike kompanije iz drugih zemalja. Mi smo prepoznati kao škola koja je sposobna projektirati najteže i najzahtjevnije projekte u oblasti rudarstva. U to vrijeme smo imali intenzivnu suradnju s drugim regijama u bivšoj Jugoslaviji, a dosta smo radili s Poljacima i Amerikancima. Koliko je naša škola rudarstva bila značajna govori i to da su Amerikanci upravo nju prepoznali kao instituciju koja može odgovoriti njihovim zahtjevima. Do rata nije bilo niti jednog projekta niti investicije iz oblasti rudarstva i energetike, a da tu nije bio uključen naš fakultet. Rat je učinio svoje, dosta kadrova je otišlo u svijet gdje su izvršni projektanti na značajnim Institucijama, ali naš je fakultet ipak uspio zadržati onaj prijeratni zamah, te smo

i dalje tretirani kao institucija koja odgovara na sva pitanja. Posljednjih godina smo ponovno dobili značajne projekte, ali i promijenili smo dosta prostor interesa. Usmjerali smo se prema infrastrukturnim objektima, autocestama, plinu, sve više se posvećujemo projektima za izgradnju energetskih objekata. Imam osjećaj da smo ponovno na onom starom pravom putu kako bi trebao biti jedan fakultet organiziran, ne samo unutar nastave već da doprinese i razvoju gospodarstva.

HG: Vrijeme u kojem živimo je vrijeme brzog tehnološkog razvoja. Koliko to utječe na naše rudnike i prate li oni taj razvoj?

BAŠIĆ: Iza rata je bilo malo stagnacije, jer je dosta kadrova otišlo i tako su mladi kadrovi ostali uskraćeni za takva znanja i iskustva. Ipak, razvojem interneta, informatičkog sustava i povećanjem interesa mladih ljudi se polako počelo akumulirati novo znanje i nove metode. Iako je rudarstvo tradicionalno i teško ga je mijenjati, ono se ipak polako prilagođava, međutim to ide sporo jer ako u rudnik uvedete jednu metodu, ona traje od pedeset do stotinu godina. Međutim ovaj točak razvoja u svijetu i utjecaj drugih na opće tržište i ekološku politiku u globalnom mora se osjetiti i u BiH. Sada ako ne možete biti konkurentni, onda vas nema ni na tržištu. Zato su svi rudnici polako se počeli razvijati u modernom pravcu. Primjerice danas imamo Rudnik Dobrnja gdje su otvorili jednu modernu jamu s

modernom opremom, tako su povećali proizvodnju za četiri do pet puta. To je nešto nevjerovatno. Već se polako osjeti utjecaj modernog i suočavanje naših mladih ljudi s tim izazovima. Ipak, nedostaje nam malo više zainteresiranosti izvršne vlasti koja bi trebala dati poticaja razvoju i energetici u cjelini, jer energetika je jedan od pet osnovnih strateških interesa koje imamo. Pored energetike imamo još šume, vodu, mladog čovjeka, možemo imati i zdravu hranu. Još uvijek zakonodavna i izvršna vlast nije pripremila prostor za brzi razvoj rudarstva i energetike. Možda smo sada malo i ukočeni u tom razvoju, ali ipak osjećam posljednjih mjeseci da se i to počinje mijenjati.

HG: Profesore, sve više mladi biraju Ekonomski i Pravni fakultet kao svoje buduće zvanje, a rijetki su oni koji dolaze na Rudarski fakultet. Postoje predrasude da je razvoj ekonomije budućnost. Međutim koliko je za budućnost važno imati zvanje rudarskog inženjera?

BAŠIĆ: I to se polako počinje mijenjati. Poslije rata interes za ovaj fakultet bio je naglo opao i Ekonomija, Pravo, Prirodno matematički fakulteti su odvlačili studente sa svih tehničkih fakulteta. Bilo je godina kada smo jedva po trideset do četrdeset studenata upisivali u prvu godinu. Kako koja godina to se mijenjalo. Po-

„Mislim da je „Napredak“ jedno korisno društvo i korisna institucija, da je dosta dobro sa skromnim novcem i potencijalom u smislu populacije ipak pokazao dosta toga pozitivnog što Tuzlu čini gradom. Htjeli mi to ili ne i Hrvati imaju svoje mjesto u ovom gradu. Smatram da to šarenilo ovdje stvara jedan lijep čilim i lijep osjećaj“, kaže Bašić.

sljednje dvije godine se vraćamo na one predratne godine i sada smo imali zavidan broj studenata. To govori da se mladi ljudi počinju ponovno interesirati za proizvodne i tehničke fakultete. To daje optimizam da ćemo u budućnosti imati dosta kvalitetnog kadra. Posljednje dvije godine naš fakultet proizvodi i zlatne studente. Prije je vladalo mišljenje „idem na rudarstvo jer me na drugi fakultet neće primiti.“ Danas se to mijenja i nama dolaze najbolji studenti. Imamo dosta najboljih učenika iz srednjih škola. Danas imamo priliku i birati asistente, jer dosta naših studenata završava s ocjenom preko 8,0. Imamo planove te naše studente angažirati na raznim gospodarskim projektima, jer posljednjih godina jako puno surađujemo s našim gospodarstvenicima. Valja naglasiti da smo angažirali dosta ljudi s našeg fakulteta koji će biti nositelji projekta izgradnje još jednog objekta uz naš fakultet jer se susrećemo s manjkom prostora. Čak i strane kompanije koje žele s nama surađivati na nekim velikim projektima žele investirati u fakultet kako bi osigurali kvalitetne laboratorije i kadrove. Nadam se da ćemo za dvije godine imati novu modernu zgradu.

HG: Koliko su naši profesori traženi u svijetu? Čini li BiH dovoljno da ih zaustavi s obzirom da i ovdje ima dosta značajnih projekata, ali koliko ih je spremna zaustaviti politička struktura i je li joj uopće stalo do njih?

BAŠIĆ: Jedna stvar je evidentna. Još uvijek imamo viška kadrova koje proizvodimo u odnosu na mogućnost i potrebe našeg gospodarstva. Jedan dio kadrova odlazi i vrlo je dobro plasiran, oni se vrlo lako zapošljavaju. Mi čak imamo poziva od nekih svjetskih kompanija za našim kadrovima. Ipak treba naglasiti da preko

90 posto studenata s našeg fakulteta prima stipendije iz Hrvatske i to ne baš tako male. Oni odlaze i zašto i ne bi. Ipak sve te tvrtke su otvorile i svoje, odjele u BiH i angažirali su domaći kadar. Postoji jedan dio našeg kadra koji je otišao i u prekomorske zemlje. Mene raduje što ljudi odlaze i napreduju, ali želim reći da i dolaze studenti iz stranih zemalja kod nas studirati i usavršavati znanje. Iako je to s ratom bilo zaustavljeno, već od ove godine dolaze studenti i biraju naš fakultet za svoje obrazovanje. Interesantno je i to što se na naš fakultet upisuju i djeca naših bivših studenata koji su negdje u svijetu. Ove godine desetak diplomanata je došlo kako bi ovdje upisali poslijediplomski studij. To je za nas veliki poticaj, jer je i to odraz kvaliteta obrazovanja kojeg mi pružamo.

HG: Jedna smo bogata zemlja rudnicima i ugljenom. Jesmo li svjesni tog bogatstva?

BAŠIĆ: BiH je jedna bogata zemlja ugljenom. Iako, naša zemlja je tek od 2 do 3% istraжена zemlja. BiH još uvijek i ne zna što ima, ali se pretpostavlja da ima sve rude i minerale koje na svijetu postoje. Perspektiva je da Tuzla postane milijunska regija. Jako velik interes vlada za ovo područje. Vjeruje da bolje stranci znaju o našim nalazištima nafte i bogatstvima nego što mi znamo. BiH ima dobar potencijal prirodnih resursa i

energenata, ali još uvijek nismo napravili jednu strategiju. Primjerice samo jedna mala koncesija koja bi se dala za istraživanje nafte nama bio donijelo veliko bogatstvo. Osim novca, dio istraжене nafte bi pripao nama. Strane kompanije su spremne investirati sve, tako da bi BiH, a prvenstveno Tuzlanska županija imala oko milijardu i tristo milijuna KM godišnje u proračunu. Zamislite koliko je to novac? Zamislite kakve bismo imali autoceste. Kada bi političari bili svjesni kakvo bogatstvo imamo i kako bismo dobro mogli investirati ne samo ovdje već i u zemlje u regiji, imali bismo ogromna bogatstva. Imali bismo svoju naftu i bili bismo oslobođeni uvoza. BiH ima zaista najkvalitetnije vode što je neprocjenjivo bogatstvo zbog kojeg predviđaju da će se u budućnosti čak voditi ratovi. Uz sve ovo ide i razvoj drugih pratećih razvojnih projekata.

HG: Priča oko nalazišta nafte u okolini Tuzle u BiH ovih je ponovno aktualna, a stanovništvo se nada da će konačno biti pokrenuta istraživanja. Interes za naftu u sjeveroistočnoj Bosni pokazuje kompanija Shell, ali i malezijska firma koja se bavi istraživanjem i eksploatacijom nafte i plina. Što se trenutno čini po ovim pitanjima?

BAŠIĆ: Stranci su uporni i oni ponovno dolaze mada smo se mi našli u jednoj nezavidnoj poziciji oko davanja suglasnosti i koncesija, s obzirom da i Federalna i županijska Vlada imaju podijeljene nadležnosti. Kanađani su dolazili u Tuzli i oni žele investirati u naš kraj. Već smo od početka 2009. godine trebali početi s njima raditi na realizaciji projekta vrijednog 40 milijuna USD. Sav taj novac bi se potrošio za godinu i pol dana na našem prostoru. Svi bi u BiH investirali. Međutim to sada stoji, spora nam je izvršna vlast. Nema ljudi

koji bi ovu priliku hvatali u letu. Dosta ih razmišlja na način kako će se samo pojedinac obogatiti, a ja ne mogu shvatiti da je većina onih koji razmišljaju s korupcijske razine, umjesto s razvojne. Kod nas se uvijek kritiziraju oni koji lobiraju, a odavno je u svijetu poznato da svaki projekt investira i u one koji lobiraju od 1 do 3%. Tom politikom se služi i Milorad Dodik i to nije korupcija. Smatram da predrasude iz socijalizma moramo razbiti kako bismo krenuli brže u razvoj. Nadam se da će ova godina donijeti neke konkretne rezultate.

HG: Međutim, javnost u Tuzli postavlja pitanje treba li i to bogatstvo BiH dati strancima?

BAŠIĆ: Bilo bi dobro kada bi netko mogao sam u sebe investirati, ali treba voditi računa da to sve rjeđe čine i oni najbogatiji. Ni bogati ne koriste svoj novac za istraživanja ovakvog tipa. Ne isplati se investirati u kapacitete koji neće samo nama dobro doći. Nemamo mi dovoljno niti znanja, ne možemo se sada učiti, već moramo biti uz strance i njihove kompanije koji su već prošli te škole i da bismo usvojili dio njihovog znanja. Oni to nama nude besplatno. Kada pogledate i sve zbrojite, vidite zapravo koliko je to isplatio. Ono što mi dobivamo je to što praktično ništa ne ulažemo, a 70 posto istraženog materijala bi bilo naše. Sve troškove oni snose u svom dijelu, takva koncesijska prava su razvila brojne zemlje. Meni politika i strategija naše sadašnje Federalne Vlade nije nikako jasna. Nije mi jasno zašto se hrabrije ne ulazi u projekte sa strancima. Ako nam trebaju autoceste, zašto ne raspisemo natječaj, jer prijaviti će se par svjetskih tvrtki koje će uložiti svoj novac u njega i na vrlo lak i jednostavan način bismo uskoro imali autoceste. Uz to bili bi angažirani i radnici iz BiH i to je posao i budućnost za brojne obitelji.

HG: Profesore Bašiću, posljednjih mjeseci javnost samo sluša priče o finansijskoj krizi u svijetu. Koliko bi rudnici mogli izvući BiH iz te krize?

BAŠIĆ: Izravno ne mogu, jer su i rudnici u određenim problemima i dosta je neriješenih finansijskih obveza. Također tu su problemi i kroz višak radnika, invalide, dugovi koji nisu riješeni u poslijeratnom razdoblju. Ipak, zajedno s Elektroprivredom kada se međusobno svi efekti spoje u jednu kasu tada možemo očekivati da rudnici zajedno s EP daju jednu značajnu potporu razvoju BiH. To se prije svega odnosi na zajedničku prodaju struje, energije, ali i budući da se mijenja ideologija samih rudnika i nije više samo ugljen taj koji se prodaje, rudnici bi mogli imati jaku ulogu u budućnosti. Tu je primjer kako rudnici mogu pokrenuti razvoj određenog prostora, a to je Rudnik Banovići. To je jedini rudnik u BiH koji pozitivno posluje, nema dugova. Taj Rudnik sada radi projekt izgradnje svoje Termoelektrane na svom ugljenu, svoju cementaru od svog jalovog materijala koji je do sada bacao, gipsaru jer ima dosta ležišta povoljan za to. Taj sustav bi mogao napraviti niz drugih pogona. Rudnici mogu doprinijeti razvoju određene regije. Ovog trenutka opterećeni određenim problemima među kojima je i ne investiranje u modernizaciju rudnika ne možemo očekivati u narednih desetak godina da će rudnici biti neki jaki oslonac. Ipak budućnost je pred njima. Budućnost Rudnika vidim u povećanju mehanizacije i bit će sve artikuliranija radna snaga. Bez energije nema razvoja.

M. N.

Profesor dr. Abdulah Bašić na čelu je najzaposlenijeg fakulteta u BiH koji je u proteklih nekoliko godina ušao u najzahtjevnije energetske projekte. Prije mjesec dana na Rudarski fakultet je stigla obavijest od NATO-a da im je odobren projekt u vrijednosti od 6 milijuna KM namijenjen edukaciji kadrova i nabavci specijalizirane opreme za analizu slijeganja na području Tuzle. Samo za Hrvatski Glasnik profesor Bašić govori o tome da Tuzlanska županija može biti pravi interesni industrijski centar uz malo političke volje. Rudarski fakultet bi za dvije godine mogao dobiti novu zgradu sličnu onima kakve se danas vide samo u europskom središtu Bruxellesu.

DOLAZAK BARACKA OBAME

Ispunjen *san* Martina Luthera Kinga

■ U trenutku kada svijet traži novi put, na sceni se pojavio čovjek u kojega su zaista uprte oči ne samo običnih „građana svijeta“ nego i svih svjetskih državnika i političara.

„Amerika je prijatelj svih nacija koje traže budućnost punu mira i dostojanstva i spremni smo ponovno voditi svijet“, poručio je svim nacijama svijeta u inauguracijskom govoru 44. predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Barack Obama. Na zapadnoj galeriji gdje se 20. siječnja održavalo svečano polaganje prisega Baracka

Husseina Obame, okupio se najveći broj ljudi otkako se organiziraju inauguracije predsjednika. Po procjenama svečanosti je nazočilo oko 2 milijuna ljudi. Po prvi put u povijesti inauguracije američkih predsjednika park National Mall je bio otvoren cijelom svojom dužinom pa su prisegu tako mogli promatrati i posje-

jednički nazivnik svih onih ideala za koje se činilo da su se nepovratno rasuli po svjetskoj političkoj sceni u zadnjih dvadesetak godina.

Ispunjen „san o predsjedniku svijeta“

Nikada u povijesti ni pred jednim čovjekom nije bio tako golem i tako složen zadatak i nikada milijarde pari očiju diljem svijeta nisu pratile magični trenutak u kojem je obični građanin Barack Obama postao povijesni predsjednik najveće svjetske velesile, ali i svojevrsan „svjetski predsjednik“, od kojega cijeli svijet očekuje jako mnogo. Obaminim izborom za predsjednika svijet je dobio čovjeka koji nije opterećen rasnim pitanjem. Majka mu je bila bjelkinja, a otac crnac, tako da se on osjeća i jednim i drugim.

Obama je u svom inauguracijskom govoru u utorak pozvao Amerikance da izlaze iz sadašnje gospodarske krize, ratova i drugih izazova s kojim je zemlja suočena, nađu u osloncu na istinske vrijednosti „rada, poštenja, hrabrosti, snošljivosti i domoljublja“ i otvore „novo doba odgovornosti“ prema sebi, svojoj zemlji i svijetu. U trenutku kada svijet traži novi put, na sceni se pojavio čovjek u kojega su zaista uprte oči ne samo običnih „građana svijeta“ nego i svih svjetskih državnika i političara.

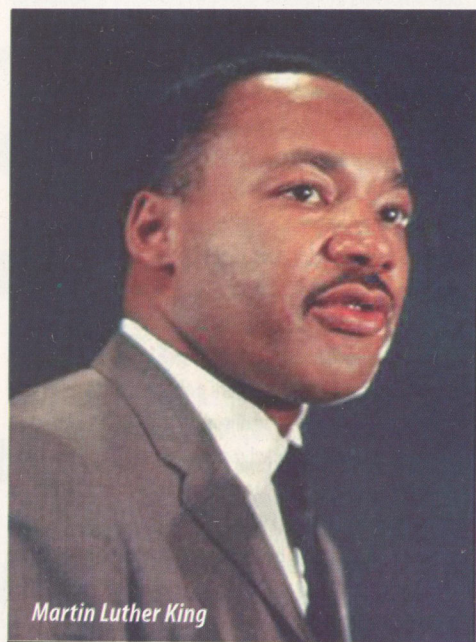
Blagoslov za novo doba

Papa Benedikt XVI. je također pozdravio prisegu novog američkog predsjednika i blagoslovio ga pozivajući ga da širi razumijevanje, suradnju i mir među zemljama. Papa kao moralni autoritet čovječanstva svjestan mogućnosti koje u svojim rukama ima novi američki predsjednik na taj je način zatražio od Obame angažman u svjetskoj politici kako bi mir konačno postao stabilni jamak za prosperitet svih naroda i država.

Kao što se u prošlosti događalo da svaki papa u Katoličkoj crkvi svojim djelovanjem zrači snagom za doba u kojemu živi, tako će po svim predviđanjima i novi američki predsjednik obilježiti svoje vrijeme.

„Ameriko, došli smo tako daleko. Vidjeli smo toliko mnogo. Ali toliko je još toga učiniti. Zato dajte da se večeras upitamo, ako će naša djeca doživjeti da vide sljedeće stoljeće, ako će moje kćeri biti tako sretna da žive koliko i Ann Nixon Cooper, kakvu će promjenu ona vidjeti? Kakav napredak ćemo mi napraviti? Ovo je naša prilika odgovoriti tom pozivu. Ovo je naš trenutak. Ovo je naše vrijeme da vratimo naše ljude na posao i otvorimo vrata prilike za našu djecu; da obnovimo prosperitet i promoviramo stvar mira; da se nadamo dok dišemo; a kada se sretnemo s cinizmom i sumnjom i onima koji nam kažu da ne možemo, mi ćemo odgovoriti tim bezvremenskim vjerovanjem koje sažima ljudski duh: Da, mi možemo.“

M. Bosankić

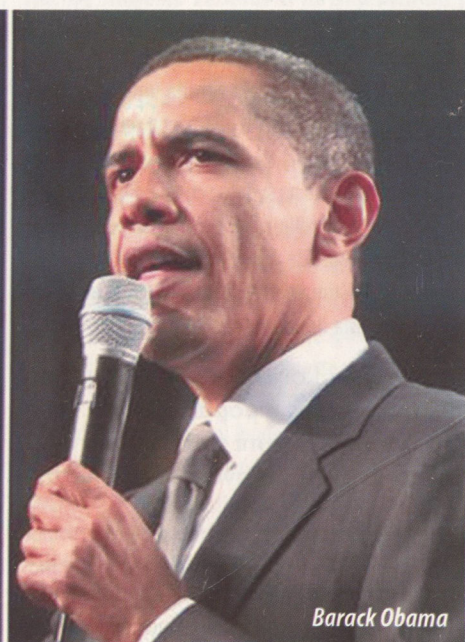
Martin Luther King

Danas vam kažem, prijatelji moji, unatoč poteškoćama današnjice i sutrašnjice, ja imam san. To je san koji je duboko ukorijenjen u američkom snu. Imam san da će se jednoga dana ova nacija izdići i da će živjeti po pravom kredo svoga postojanja: „Za nas je ova istina sama po sebi razumljiva: da su svi ljudi stvoreni jednakim.“

Imam san da će jednoga dana na crvenim brdima Georgije sinovi prijašnjih robova i sinovi prijašnjih robovlasnika sjediti zajedno za istim bratskim stolom.

Imam san da će jednog dana i sama država Mississippi, u kojoj vlada nepravda i koja s plamenom tlačenja živi svojim punim bićem, imam san da će se i ta država jednog dana pretvoriti u oazu slobode i pravde. Imam san da će moje četvero djece jednoga dana živjeti u društvu u kojem se nitko prema njima neće ponašati ovako ili onako zbog boje njihove kože, nego da će ih se tretirati onako kako to oni svojim karakterom zasluže. Imam danas jedan san... Kad još dopustimo da dođe, kad još dopustimo da prođe kroz svaki grad i gradić, tada ćemo ubrzati dolazak dana na kojem će sva djeca Božja - crni i bijeli ljudi, židovi i pogani, protestanti i katolici - jedni drugima pružiti ruke i moći pjevati stare crnačke duhovne pjesme: „Konačno slobodni! Konačno slobodni! Veliki svemoguću Bože, mi smo konačno slobodni!“

Martin Luther King

Barack Obama

titelji bez pozivnica i ulaznica. U istom je parku borac za crnačka i ljudska prava Martin Luther King održao najpoznatiji i najljepši govor 28. kolovoza 1963. godine. Luther King je također u jednom od svojih govora kazao kako će uskoro, za nekih desetak godina ista Amerika koja je tada proganjala crnce na svojem čelu imati crnoga predsjednika. Prošlo je ipak 46 godina, ali Sjedinjene Američke Države za svoga prvog čovjeka imaju Afroamerikanca. Na čelo najmoćnije države na svijetu došao je donedavno nepoznati senator iz Chicaga. Obama je tako postao jedini tamnopusi senator u senatu u svom mandatu. Barack Obama rodio se na Havajima od majke Amerikanke i oca Kenijca. Nijedan predsjednički kandidat u bilo kojoj državi svijeta nije zaokupio pažnju javnosti i običnih građana kao što je to učinio Obama.

U utorak 20. siječnja, kao što su osjećale milijarde ljudi na svim kontinentima, svijet se počeo mijenjati. Fenomen Baracka Obame danas je definitivno i višestruko nadmašio strahovito značajnu činjenicu da su Sjedinjene Države, zemlja u kojoj Crnci čine tek treću po redu etničko-rasnu grupu, dobile crnog predsjednika. Fenomen Baracka Obame danas se, zapravo, može izjednačiti s privremenim završetkom potrage za globalnim zajedničkim identitetom, za identitetom novoga svijeta.

Obama je postao najvažniji svjetski politički vođa zato što on utjelovljuje ideje slobode, jednakosti, uspjeha, tolerancije i nade. Obama je već mjesecima za-

GRADONAČELNIK ZAGREBA MILAN BANDIĆ BORAVIO U TUZLI

Grad Zagreb će pomoći projekte hrvatskih i katoličkih društava u Tuzli

Milan Bandić, gradonačelnik Zagreba prema mišljenju čitatelja, a na prijedlog novinara i urednika Tuzlanskog lista, najzaslužniji je da ponesu titulu gradonačelnik godine u regiji. Ovo priznanje gradonačelniku Zagreba dodijeljeno je u hotelu Tuzla gdje je upriličena proslava druge obljetnice od osnutka Tuzlanskog lista u povodu koje je priznanje i dodijeljeno. Kako je prigodom dodjele priznanja istaknuto, Milan Bandić je za devet godina vladanja sačuvao svu opjevanu bjelinu Grada Zagreba i k tomu je još hrvatsku metropolu učinio suvremenom, u rangu modernih europskih gradova. „Zagreb je grad u kome umirovljenici osim mirovine imaju i džeparac, učenicima besplatne udžbenike, a siromašni punu pomoć Grada. Bandić je gradonačelnik koji u prvi plan stavlja običnog čovjeka i rješavanje njihovih problema te je četvrtina proračuna namijenjena za mjere socijalne politike. Ima još puno razloga zbog kojih bi ovaj čovjek mogao da posluži kao primjer mnogima i zbog čega zaslužuje ovo priznanje“ kazao je Zvonimir Banović, glavni i odgovorni urednik Tuzlanskog lista. Milan Bandić je izrazio zahvalnost na priznanju te kazao da ono za njega osim časti predstavlja i obvezu. „Ova nagrada mi je posebno draga što dolazi od grada koji može služiti kao primjer zajedništva. Sretan sam i ponosan što sam dobio ovo priznanje ali ono mi stvara i dodatne obveze da radim još bolje, odlučnije i odgovornije“, kazao je Bandić.

U posjeti hrvatskim i katoličkim udrugama i institucijama

Bandić je boravak u Tuzli iskoristio kako bi se sastao sa predstavnicima hrvatskih i katoličkih udruga i institucija te je tom prilikom obišao Franjevački samostan sv. Petra i Pavla, Katolički školski centar „Sveti Franjo“ te Društvo Hrvatski dom gdje se sastao sa predstavnicima HKD Napredak, Udruge Hrvatska žena te Matice hrvatske. Iako je za obilazak bilo predviđeno jako malo vremena, domaćini su nastojali što je bolje upoznati Bandića s djelovanjem ovih institucija, poviješću Hrvata na ovim prostorima te današnjim uvjetima rada i djelovanja. Bila je to prilika i da se porazgovara o nekoliko projekata koje ove institucije realiziraju ili pak planiraju realizirati. Tuzlanski gvardijan, fra Zdravko Anđić gradonačelniku Zagreba ukratko je predstavio projekt Kulturnog centra „Sveti Franjo“ čija izgradnja zbog mnogih nepredviđenih okolnosti, između ostalog i financijske, iako je bila planirana, još uvijek nije započeta. Ovaj Centar kako je naglasio fra Zdravko, predstavlja iznimno vrijedan projekt koji tuzlanski franjevci poklanjaju gradu Tuzli u povodu 800 godina Franjevačkog reda. Također je naglasio da će Centar biti građen na prostoru gdje je nekada bila stara rimokatolička crkva koja je desetljećima svjedočila o prisutnosti katolika i Hrvata u Tuzli te da će izgradnja Kulturnog centra „Sveti Franjo“ doprinijeti kulturi i općemu dobru

Na poziv Tuzlanskog lista u subotu, 24. siječnja u Tuzli je boravio gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić gdje mu je uručeno priznanje - gradonačelnik godine u regiji. Bandić je boravak u Tuzli iskoristio i kako bi obišao hrvatske i katoličke udruge i institucije te svog kolegu, načelnika Tuzle Jasmina Imamovića.

grada i društva. Bandića se dojmio doprinos kulturi koji u Tuzli daju hrvatske i katoličke institucije a nije krio ni oduševljenje opremljenošću i uvjetima u Katoličkom školskom centru „Sveti Franjo“. Ravnatelj Centra, vlč. Vlatko Rosić prigodom susreta naveo je nekoliko projekata koji predstavljaju dio budućeg plana a koji će učiniti da ovaj Centar bude još opremljeniji i suvre-

da on želi i nastoji da održi primat Tuzle kao takvog grada u Bosni i Hercegovini.

Zadnji atom snage za konstitutivnost i ravnopravnost naroda u BiH

Iznoseći zapažanja onoga što je vidio i čuo o Tuzli, Bandić u prvi plan stavlja suživot koji bi kako je kazao

Nagrada Tuzlanskog lista

Obilazak Galerije u Franjevačkom samostanu

U kabinetu informatike

S predstavnicima hrvatskih kulturnih institucija

meniji. Bandić je izrazio spremnost da pomogne neke od projekata koje planira realizirati ovaj Centar ali i druge institucije te najavio skori sastanak u Zagrebu gdje će se dogovarati prioritete. „Pomogli smo mnogima u BiH i pomoći ćemo i našim institucijama u Tuzli. U idućih mjesec dana upriličit ću prijem za predstavnike ovih institucija u Zagrebu gdje ćemo zajednički pronaći model kako da to realiziramo“, kazao je Bandić.

Susret s načelnikom Tuzle Jasminom Imamovićem

Po obilasku spomenutih institucija Bandić se uputio u općinu Tuzla gdje se sastao sa svojim kolegom Jasminom Imamovićem. Bandić je uputio čestitke Imamoviću na načinu na koji on vodi grad u kojem se gaje civilizacijski europski iskorak i koji kako je kazao može biti putokaz drugim općinama. Načelnik Tuzle Jasmin Imamović je prilikom susreta kazao da je čast u Tuzli dočekati gradonačelnika Zagreba, grada koji je jedan od najuzornijih i najljepših u regiji. Dodao je i to da je Zagreb najmultikulturalniji grad bivše Jugoslavije te

mogao i trebao poslužiti kao primjer cijeloj Bosni i Hercegovini. Spomenuo je i stoljećima evidentnu povezanost BiH s Hrvatskom te naglasio da ta veza ubuduće treba biti još čvršća. „Sudbonosno je da BiH biva vezana za Hrvatsku i obrnuto, Hrvatska za BiH. Nema istinske hrvatske sigurnosti bez sigurne i demokratske BiH. Strateški interes Republike Hrvatske je suverena i demokratska BiH“, kaže Bandić pri tom naglašavajući i činjenicu da nema stabilne i prosperitetne BiH bez konstitutivnosti i ravnopravnosti tri naroda. „Zadnji svoj atom snage, uma i fizike ću uložiti u tom naporu da u ime Grada Zagreba kao gradonačelnik doprinesem da se to tako i dogodi. Misija mog dolaska u Tuzlu je upravo na tom tragu. U razgovoru sa čelnim ljudima ove zemlje zaključio sam da stvari idu u tom smjeru što je dobro i mislim da će vrijeme učiniti svoje.“ Bandić je prilikom boravka u Tuzli u nekoliko navrata podsjetio da vuče korijene sa prostora BiH, točnije iz Hercegovine gdje je rođen te da to za njega predstavlja posebnu povezanost s ovom zemljom ali i dodatnu obvezu u smislu doprinosa njezinom prosperitetu.

A. S. Č.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE HRVATSKE U TUZLI UPRILIČIO BOŽIĆNI PRIJEM

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Tuzli je organizirao Božićni prijem u prostorijama Hrvatskog doma u Tuzli. Na svečanom domjenku okupio se veliki

Hrvatskoj što veći prosperitet kao i članstvo u NATO-u i Europskoj uniji. Vjerujem kako će i Bosna i Hercegovina uspjeti uhvatiti priključak za Hrvatskom i tako ostvariti

Vrijedna ekipa Konzulata RH u Tuzli

broj prijatelja i suradnika ove institucije. Na početku prijema nazočnima se obratio generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli mr. Josip Juras i pozdravivši sve izrazio zadovoljstvo što se većina odazvala njegovu pozivu.

„Tijekom tri godine boravka u Tuzli, uspostavio sam dobre kontakte sa ljudima ovog kraja. Zajedničkom suradnjom sa lokalnom zajednicom i predstavnicima političkih partija i kulturnog života hrvatski konzulat je uspješno odgovorio zadacima koji su bili postavljeni pred njega. Sve vrijeme moga mandata osjećao sam potporu kako hrvatskih institucija i udruga, franjevačkog samostana, tako i pripomoć ostalih općinskih i županijskih tijela. U budućnosti želim svojoj domovini Republici

svoj željeni cilj da bude u zajednici europskih naroda“, pozdravio je generalni konzul Juras. Konzul je građanima Bosne i Hercegovine poželio bolji život i prosperitet i nastavio. „Želim ovom prigodom zaželjeti muslimanima Kurban Bajram, katolicima sretan i blagoslovljen Božić i pravoslavicima također sretan Božić po starom kalendaru“, kazao je Juras.

Prijem predstavnika lokalne zajednice i hrvatskog konzulata, bio je prigoda za druženje i razgovor. Na upit o suradnji s predstavništvom Republike Hrvatske u Tuzli, političari, kulturni djelatnici, poduzetnici prisutni na božićnom prijemu su se izjasnili pozitivno.

M. Bosankić

Gosti na prijemu

NAPRETKOVCI SE SUSRELI S KONZULOM

U srijedu, 14. siječnja predstavnici HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla mr. sci. Nikola Čiča, dopredsjednik i Ivica Kovačević, tajnik Društva i glavni i odgovorni urednik lista Hrvatski Glasnik su se susreli s generalnim konzulom Republike Hrvatske u Tuzli gospodinom mr. sci. Josipom Jurasem.

Riječ je o redovitom susretu koji je za cilj imao informiranje i podsjećanje gospodina generalnog konzula na sve ono što je HKD „Napredak“ Tuzla napravilo u protekloj 2008. godini. Predstavnici Napretka su podnijeli kratko izvješće o realiziranim projektima, problemima s kojima su se tijekom godine susretali, te su na koncu iznijeli i kratak plan djelatnosti u 2009. godini.

Najviše se govorilo o listu Hrvatski Glasnik kojemu je iskazan značaj kao jedinom listu s hrvatskim predznakom, a koji se tiska na tlu Bosne i Hercegovine. Obje su strane iznijele neke konstruktivne ideje i prijedloge kako u godini koja je pred nama još više unaprijediti i poboljšati kvalitetu sadržaja lista. Uz Hrvatski Glasnik kao najznačajniji projekti u 2008. godini spomenuti su još i Međunarodna likovna kolonija na Breškama, Tamburaški orkestar, izdavanje Zbornika radova Stoljeće HKD „Napredak“ Tuzla te manifestacija obilježavanja 320. obljetnice odlaska franjevac i katolika – Hrvata iz tuzlanskog kraja u Bač (Vojvodina).

Kada je u pitanju ono što je planirano u 2009. godini uz redovite projekte Likovnu koloniju i list Hrvatski Glasnik najviše će se pozornosti posvetiti formiranju Napretkovog fonda Juraj Novosel koji bi za cilj imao pomoć i stipendiranje studenata te organiziranje znanstvenog Simpozija na temu 800. godina franjevačkog reda.

Na koncu su predstavnici Napretka zahvalili svim djelatnicima Konzulata Republike Hrvatske na čelu s generalnim konzulom, gospodinom Jurasom na potpori koju su nesebično pružali tuzlanskom Napretku u 2008. godini te posebno istaknuli njihovu spremnost da nazoče manifestacijama koje tuzlanski Napredak redovito organizira.

Generalni konzul gospodin Juras je također izrazio svoje zadovoljstvo Napretkovom djelatnošću kao i spremnost da u okviru svojih mogućnosti pomogne rad HKD „Napredak“ i u 2009. godini.

I. K.

U TUZLI UPRILIČEN

TRADICIONALNI BOŽIĆNI PRIJEM

U organizaciji Koordinacije hrvatskih i katoličkih institucija i udruga s prostora Tuzlanske županije, u Kristalnoj dvorani hotela Tuzla upriličen je tradicionalni božićni prijem za predstavnike javnog, političkog, kulturnog i vjerskog života grada, županije ali i BiH.

Gvardijanova božićna čestitka

Kao i dosadašnjih tako i ove godine, prijem je okupio sve poznate i ugledne ličnosti među kojima je bio i generalni konzul Republike Hrvatske u BiH, Josip Juras, doministar sigurnosti u Vijeću ministara BiH Mijo Krešić, premijer TŽ Enes Mujić, član Sabora Republike Hrvatske Ivo Andrić – Lužanski, načelnik Općine Tuzla Jasmin Imamović, ministrica pravosuđa i uprave u Vladi Tuzlanske županije Jasminka Mijatović, predstavnici nevladinih

Detalj s prijema

i drugih organizacija i udruga, istaknuti gospodarstvenici, svećenici, brojni predstavnici medija te mnogi drugi. Domaćini ovoga skupa bili su gvardijan franjevačkog samostana u Tuzli fra Zdravko Anđić i dekan Tuzlanskog dekanata, prečasni Pero Iljić. Prigodnim riječima u ime organizatora nazočnima se obratio fra Zdravko koji je uz pozdrave i dobrodošlicu nazočnima uputio čestitke prigodom Božića i nove godine. „Tradicionalno se okupljamo kako bismo zajedno podijelili radost Božića i sve ono što Božić poručuje svakom čovjeku – Bog je najsretniji kada je u ljudskom zajedništvu. Stoga neka i ovo naše okupljanje bude upravo tako – da osjećamo radost susreta jer svaki susret čovjeka veseli i na poseban način raduje. Svim katolicima želim sretan i blagoslovljen Božić a svima nazočnima sretnu i uspješnu novu godinu“ – kazao je fra Zdravko.

Uz bogatu trpezu, razgovore onih koji su se okupili oko stola upotpunila je i sjajna tamburaška glazba.

A. S. Č.

BOŽIĆ DA, ALI ISUS NE

Isus nije više „in“. Zadnjih desetljeća vidno se smanjio ozbiljniji interes za Isusa iz Nazareta. Za razliku od šezdesetih, sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća, kada je i u javnom životu Isus uživao iznimnu popularnost. Danas, a posebno u vrijeme pred Božić, njegova osoba funkcionira više kao marketinški trik da se privuku kupci u velike trgovačke centre, koji su se i sami pretvorili u „hramove modernoga doba“ (P. Bruckner). U to vrijeme kada je Isus bio „in“ moglo se čuti žestoke rasprave o „Isusu za ateiste“, „Isusu kao Che-Guevari“, „Isusu psihoterapeutu“, „feminističkom Isusu“, „Isusu za menadžere“, „Isusu kao treneru“... itd. Pojavio se u to vrijeme i iznimno veliki broj teoloških razmišljanja koja su kritizirala suhoparno tumačenje Isusove osobe u grčkom ruhu (H. Küng) pa do razumijevanja Isusa kao „osloboditelja“ siromašnih i ugnjetavanih, kao što je to učinila latinoamerička teologija oslobođenja (G. Gutierrez, L. Boff, J. Sobrino). Isus je svakako funkcionirao kao relevantan horizont tumačenja suvremenoga stanja čovjeka, njegovih problema, strahova i nada. „Zahvaljujući“ ponajprije historijsko-kritičkom istraživanju njegova života, stalnom potrebom uklanjanja mitova koji ga okružuju s jedne strane, i s druge povratkom službenom kursu Crkve čvrstim dogmatskim stavovima koje je u svome „bestselleru“ o Isusu opisao i papa Ratzinger, živimo danas u jednom vremenu koje je nekako „ispražnjeno“ od Isusa, a opet obilježeno povratkom jedne vrste religioznosti, koja, kako smo spomenuli, može funkcionirati i kao „religioznost šopinga i tržišnog natjecanja“.

Suvremenoj kulturi nije potreban Isus koji proročki kritizira nepravdu, neodgovornost, ratove, uništavanje prirode, svođenje čovjeka na slugu umnažanja kapitala, laž, oholost i tugaljivost modernosti. Isus očito najbolje funkcionira kao „nekač dijete“ u jaslama, kao simbol nečega što se kod nas zove darivanje, kao Djed Mraz ili Djed Božićnjak što su u stanju obradovati djecu, ali nisu u stanju ni na trenutak dovesti u pitanje sve nelogičnosti i nemoralnost suvremenoga društva i njegovih ikona. Stoga je zapadna kultura rado prihvatila Božić, ali nerado ili nikako Isusa iz Nazareta. Tako onda u Božiću ljudi više ne slave Božje radikalno približavanje čovjeku ili Božje postojanje čovjekom, Božje „samopriopćenje“ (K. Rahner) čovjeku i svijetu, nego slave svoje uspjehe, svoj napredak, svoje tržište, demokraciju i neku imaginarnu vjeru u „bolje sutra“. Božić je postao nažalost, između svih ostalih, najveća žrtva novokapitalističke ideologije „samo“ ljudskoga progresa, a s njim zajedno onda i ozbiljna, odgovorna i kritička vjera u Isusa Krista, koja je uvijek u stanju staviti u pitanje društvene i civilizacijske obrasce koji zarobljavaju čovjeka.

Ozbiljno, odgovorno, kritički i vjernički slaviti Božić prvotno podrazumijeva desakralizaciju „tržišne religije“, dakle u ime Boga koji dolazi i postaje dio ljudske povijesti staviti pod veliki upitnik upravo suvremeni, potrošački način života, koji ljudima daje apsolutno lažni osjećaj usidrenosti i potpune sigurnosti. Tomu u neku ruku može pomoći i suvremena globalna ekonomska i financijska kriza.

Nadalje, potrebno je prihvatiti Isusa cijeloga: ne samo onoga u „jaslicama i na slami“, nego i onoga u Hramu kad rastjeruje trgovce, i onoga što oštro kritizira dvoličnost religioznih prvaka kako svoga tako i našega vremena, Isusa osam blaženstava, Isusa na sudu, na križu, u smrti, u novome, uskrsnome životu. Suvremena potrošačka kultura je stoga po svojoj biti „heretička“, jer bira iz cjeline Objave samo što joj u danom trenutku odgovara. Vjernički odgovor na tu „herezu“ suvremenosti skriven je upravo u istinski doživljenom i vjernički prihvaćenom događaju Božića: Bog dolazi čovjeku i njegovoj povijesti u i po Isusu iz Nazareta da bi mu otvorio novi prostor slobode, da bi čovjek sebe mogao shvatiti, razumjeti i prihvatiti u prostoru i vremenu, u konkretnom životu i povijesti, vrijednim Božje objave i Božje naklonosti.

F. N.

Dragan Čović, Sulejman Tihić i Milorad Dodik dogovorili načela funkcioniranja BiH

PODJELA BiH NA ČETIRI TERITORIJALNE JEDINICE

Prema dogovoru iz Banje Luke, trebalo bi da budu formirane četiri teritorijalne jedinice čiji će administrativni centri biti u Banjoj Luci, Sarajevu, Mostaru i Tuzli

Čelnici HDZ-a BiH Dragan Čović, SDA Sulejman Tihić i SNSD-a Milorad Dodik dogovorili su podjelu BiH na četiri teritorijalne jedinice. Iako javnosti još uvijek nije jasno koji teritorij će zauzimati svaka od spomenute četiri teritorijalne jedinice, poznato je da će one imati svoju zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. I sami čelnici koji su potpisali izjavu u Banjoj Luci, različito u javnosti objašnjavaju spomenuti dogovor. Dok Dragan

Čović teritorijalnih jedinica i kako je crtanje karata posljednja stvar koja će biti urađena.

"Mi smo srednji nivo vlasti nazvali teritorijalnim jedinicama i o tom pitanju ćemo tek razgovarati i utvrditi jesu li su to federalne jedinice ili neko drugo rješenje. Suština je da smo potpisali da i taj nivo vlasti funkcionira na bazi zakonodavne, izvršne i pravosudne vlasti", rekao je Čović novinarima nakon sjednice Predsjedništva

funkcioniranja BiH", dodao je Čović i izrazio uvjerenje kako će, po pitanju prelaska entitetskih granica, u budućem ustavnom uređenju BiH biti dovoljno fleksibilnosti i da će se pronaći kvalitetno rješenje.

Sulejman Tihić, čelnik SDA naveo su dogovorene četiri teritorijalne jedinice plus Brčko Distrikt koje će biti organizirane po principu ekonomskih regija. Također je istaknuo da se preustroj odnosi na teritorij čitave države.

"Meni je bilo bitno da ne budu tri jedinice i da ne ostanu dvije, kako je sada. Nismo ni rekli kako ćemo zvati taj srednji nivo - regija, entitet, kanton, provincija ili nešto drugo", pojasnio je Tihić. On također smatra da bi centri tih jedinica na srednjem nivou vlasti trebali biti u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli.

Tri entiteta i distrikt Sarajevo

Predsjednik SNSD-a Milorad Dodik tvrdi je da je u razgovorima o uređenju BiH predsjednicima HDZ-a BiH Draganu Čoviću i SDA Sulejmanu Tihiću jasno stavljano do znanja da je RS neupitna i da će njena granica, ako dođe do korekcije, biti korigirana samo za dio teritorija koji Srpskoj nije pripao, a pripada joj prema

Središnja razina vlasti će biti sastavljena od četiri teritorijalne jedinice, gdje je svaka teritorijalna jedinica zasnovana na diobi vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku

Daytonskom mirovnim sporazumu u postotku 49:51. Dodik je naglasio da se nakon razgovora u Banjoj Luci ništa ne mijenja, a da se nove teritorijalne jedinice uvode u Federaciji u kojoj bi, osim još jednog entiteta ili federalne jedinice, bio uspostavljen i distrikt Sarajevo i to na prostoru federalnog Sarajeva.

"RS nije upitna, prije će se raspasti BiH nego što će nestati RS. Srpska poslije tri godine vodstva koje smo ovdje imali, sigurno politički i ekonomski najbolje stoji od kada postoji", rekao je predsjednik SNSD-a. On je naglasio da su čelnici tri najveće političke stranke u BiH u okolnostima kada se u međunarodnim krugovima lobira za jačanje uloge visokog predstavnika trebale postići dogovore kojima bi pokazali da su spremni na dijalog.

Naime, prema zajedničkoj izjavi koju su čelnici tri stranke potpisali na sastanku u Banjoj Luci, konkretne prijedloge ustavnih rješenja stranke će, u skladu sa zajedničkom izjavom, međusobno razmijeniti do sljedećeg sastanka koji će biti održan u Mostaru 23. veljače, čiji će domaćin biti Dragan Čović. U potpisanim dokumentu se dalje ističe da je BiH suverena država u međunarodno priznatim granicama, kao i da je BiH demokratska, socijalna i sekularna država zasnovana na vladavini prava i načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku. Čelnici SNSD-a, SDA i HDZ-a BiH postigli su dogovor i o amandmanu na Ustav BiH za rješenje pravnog statusa Brčko Distrikta.

Oštre reakcije na dogovor

Iako su pojedini političari, pa i predstavnici međunarodne zajednice dogovor iz Banje Luke ocijenili pozitivnim i prvim korakom ka konačnom rješenju novog ustroja BiH, predsjednici HDZ-a BiH, SDA i SNSD-a su dobili i brojne osude zbog spomenutog dogovora.

Najoštrije osude izrekao je predsjednik Stranke za BiH Haris Silajdžić koji je naveo da njegova stranka nikada neće dozvoliti realizaciju konačnog uništenja BiH.

Dvojno državljanstvo i državna imovina

Do sljedećeg sastanka čelnika tri stranke razmotrit će se i pitanje dvojnog državljanstva za sve građane BiH. Dogovoreno je da imovina koja je predmet zakona o državnoj imovini BiH jest imovina BiH koja će se, shodno sporazumu koji je sastavni dio zakona, podijeliti između institucija BiH, entiteta, županija, Brčko Distrikta i općina. Imovina će se knjižiti na osnovi ovog zakona i sporazuma. Stranke traže da komisija za izradbu zakona i Vijeće ministara BiH u sljedećih sedam dana predlože Parlamentu BiH prijedlog zakona bez odlaganja.

"Ukoliko su spremni odustati od pokušaja konačne etničke podjele države BiH i čelnici spomenutih i svih drugih stranaka, u Stranci za BiH imat će pouzdanog partnera za formiranje multietničkih regija, primarno zasnovanih za ekonomskim, geografskim, prometnim i sličnim kriterijima", istaknuo je Silajdžić te se upitao "je li moguće da u Federaciji postoje politički lideri koji misle da imaju prava odreći se Posavine, stvoriti hrvatski entitet sa "stolnim gradom Mostarom" te bošnjački narod sabiti u tuzlansku, zeničku i bihačku enklavu, oduzeti Distrikt Brčko državi BiH i dodijeliti ga entitetima?".

Iz HDZ-a 1990. dogovor trojice čelnika ocijenjen je preopćenitim i kontradiktornim, no i oni su postavili pitanje "je li jedna od četiri teritorijalne jedinice RS u sadašnjim granicama te je li se potpisala podjela BiH na četiri teritorijalne jedinice od koje su tri na prostoru sadašnjeg entiteta Federacije BiH?". Iz HDZ-a 1990 su istaknuli da je upitno i to je li Dragan Čović potpisao hrvatsku većinsku jedinicu samo na teritoriju entiteta Federacije.

Obzirom na brojne reakcije na dogovor čelnika HDZ-a BiH, SDA i SNSD-a, o podjeli zemlje na četiri teritorijalne jedinice, ostaje neizvjesno može li ovakav dogovor dobiti potrebnu podršku za prolaz u državnom Parlamentu.

Arijana Beus

Predstavnici Katoličke crkve uputili apel vlastima Republike Srpske

Zaustaviti otimanje crkvenog zemljišta

S problemima oduzimanja imovine s kojima se susreće Katolička crkva u našoj zemlji, upoznata je i Sveta Stolica, a vjerski poglavari ističu da neće odustati od traženja pravde

Predstavnici Katoličke crkve u BiH su uputili zahtjev vlastima Republike Srpske da se zaustavi bespravna gradnja nove zgrade Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju na naturaliziranom zemljištu katoličke crkve u krugu samostanu "Marija Zvijezda" u naselju Trapisti u Banjoj Luci.

Nakon apela s gradnjom se ipak prestalo. Međutim, prema riječima župnika manastira Tomislava Topića, tijekom siječnja u Republici Srpskoj je dosta blagdana i neradnih dana, tako da će se tek naknadno moći vidjeti jesu li apeli urodili plodom.

"Ne bih prejudicirao s odgovorom, bili su blagdani, pao je i snijeg, tako da bi tek naknadno trebali saznati je li gradnja stopirana", rekao je župnik Topić.

Naime, na konferenciji za novinare u trapističkom samostanu o ovom problemu, s kojim je, između ostalih, upoznata i Sveta stolica, govorili su nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, biskup banjalučki Franjo Komarica i potpredsjednik RS-a iz reda hrvatskog naroda Davor Čordaš, te naglasili su da neće odustati od traženja pravde u ovom slučaju, ističući da ne traže privilegije, već jednaka prava.

Ugroženi interesi Katoličke crkve

Potvrdivši da su nadležni organi RS-a donijeli odluku da se obustavi bespravna gradnja u krugu samostana, biskup Komarica je ukazao da se ta odluka ne poštuje,

Biskup Komarica je upozorio da se u slučaju gradnje na nacionaliziranom zemljištu Katoličke crkve, ne radi samo o problemu s banjalučkom biskupijom i katoličkom crkvom, već o eminentnom političkom pitanju u koji se uključio i Vatikan

Iako se time ugrožavanja interes katoličke crkve. Biskup Komarica je upozorio da se u slučaju gradnje na nacionaliziranom zemljištu Katoličke crkve, ne radi samo o problemu s banjalučkom biskupijom i katoličkom crkvom, već o eminentnom političkom pitanju u koji se uključio i Vatikan. "Usprkos obećanjima predstavnika RS-a, prije svih predstavnika Vlade RS-a, gradnja u krugu samostana je nastavljena. Ovo je klasičan primjer nepoštivanja pravne države. Očito su u ovom slučaju utemeljeni interesi Katoličke crkve u Banjoj Luci

itekako ugroženi, jer nećemo imati mogućnosti tražiti naturalnu restituciju uništenog samostanskog dvorišta koje nam se na ovakav način bespravno oduzima", ukazao je biskup Komarica.

Precizirao je da je Katolička crkva zatražila da se gradnja zaustavi do donošenja zakona o restituciji, što mu je obećao i sam premijer Milorad Dodik, ali radovi i dalje teku.

"Obećanje nam je bilo stiglo i od ministra zdravlja RS-a Ranka Šrbića, koji je rekao da nije ni znao da se radi o crkvenoj zemlji", kazao je banjalučki biskup.

Uzima se crkvena imovina

Biskup Komarica smatra da je očigledno da, određene strukture, očekujući zakon koji regulira pitanje restitucije i koji Narodna skupština RS-a treba usvojiti početkom ove godine, koriste ovaj period kako bi izgradnjom na oduzetom zemljištu, onemogućili vraćanje imovine crkvi.

Uz to je napomenuo da ovo nije, nažalost, usamljen slučaj i da se slično dešava s imovinom katoličke crkve i u Prijedoru, ali i drugim vjerskim zajednicama u drugim gradovima BiH.

"Očigledno je da se primjenjuje zakon jačega, na što mi ne možemo pristati. Bojim se da će taj zakon jačega biti primjenjivan i u drugim slučajevima", naglasio je Komarica.

Kardinal Vinko Puljić, koji je zbog ovog slučaja i doputovao u Banju Luku, kazao je da se zakoni moraju poštovati, te da pravna država mora provoditi zakone.

"U zadnje vrijeme smo osjetili da se na svim nivoima križa imovina i zbog toga smo zabrinuti", rekao je nadbiskup Puljić. On je podsjetio na stav Međureligijskog vijeća BiH kojim predsjedava, da se imovina vjerskim zajednicama u BiH mora vratiti u naturi, a ukoliko to nije moguće da se oštećti adekvatnom zamjenom ili novcem, a ne papirima, mjenicama ili obveznicama.

Arijana Beus

Dodik, Čović i Tihić u Banjoj Luci

Čović i Sulejman Tihić navode da je u teritorijalni preustroj uključena cijela država, Milorad Dodik s druge strane navodi da je Republika Srpska neupitna u sadašnjim, daytonskim granicama i da se ona po postignutom dogovoru trojice čelnika neće prekrajati.

Prelazak entitetskih granica

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović istaknuo je kako na sastanku trojice političkih čelnika u Banjoj Luci nije bilo riječi o tome koje će općine ući u sastav budu-

stranke koje je podržalo postignuti dogovor. On je naglasio kako bi trebalo da budu formirane četiri teritorijalne jedinice čiji će administrativni centri biti u Banjoj Luci, Sarajevu, Mostaru i Tuzli, naglašavajući kako smatra da to nije sporno bez obzira što nije zapisano u izjavi iz Banje Luke.

"Svi imamo mišljenje u vezi s ovim pitanjem i rekli smo vrlo precizno da ćemo do sljedećeg sastanka razmijeniti poglede i prijedloge ustavnog rješenja u BiH. Siguran sam kako ćemo do tada usuglasiti poglede

Status Brčko Distrikta

Prema dogovoru o amandmanu na Ustav BiH za rješenje pravnog statusa Brčko Distrikta, Distrikt postoji pod suverenitetom BiH u oblastima koje spadaju pod nadležnost institucija BiH. Njegov teritorij je u zajedničkoj svojini (kondominij) entiteta. To je jedinica lokalne samouprave s vlastitim institucijama i propisima, s ovlastima i statusom iz konačne odluke Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog. Odnos Brčko Distrikta i institucija BiH i entiteta može se urediti zakonom, ističe se u ovom amandmanu. U amandmanu se također navodi da je Ustavni sud BiH nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu u vezi sa zaštitom utvrđenog statusa i ovlaštenja Distrikta koji se može javiti između jednog ili svih entiteta i Brčko Distrikta. "Svaki takav spor jedino može pokrenuti većina poslanika Skupštine Distrikta, koja uključuje najmanje jednu trećinu izabranih poslanika iz reda od svakih konstitutivnih naroda", zaključuje se na kraju amandmana.

800 godina Franjevačkog reda: Iz povijesti franjevac Bosne Srebre

DJELOVANJE FRANJEVACA U BOSNI ZA VRIJEME NARODNIH VLADARA

■ Franjevci djeluju u Bosni više od sedam stoljeća. Da se njihov rad u tom dugom vremenskom rasponu pregledno prikaže, potrebno je razdijeliti to razdoblje u više dijelova

Stanje Bosne do dolaska prvih franjevac

Kad danas kažemo Bosna (Bosna i Hercegovina), mislimo na područje koje ima jasne granice, ustaljene već u zadnjem stoljeću turske vladavine i za vrijeme austrougarske okupacije. U srednjem vijeku to nije bilo tako: Bosna je u XII. st. obuhvaćala samo središnji dio ovog područja i imala za granicu na jugu Ivan-planinu, na zapadu rijeku Sanu, na istoku Drinu, na sjeveru obronke bosanskih planina. Posavina od Ukline do Une, Pounje i zapadna Bosna bili su dijelovi Hrvatske i Dalmacije, a Hercegovina je pripadala dijelom hrvatskom (zapadna i srednja), dijelom srpskom kraljevstvu (istočni dio). S vremenom će vladari ove male bosanske jezgre u XIII. – XV. st. pripojiti sjeverne dijelove sve do Save, zapadne krajeve i Hum (Hercegovinu), a turska će okupacija tome dodati i hrvatske krajeve na sjeverozapadu. Kad govorimo o Bosni, moramo držati na umu na što se misli kad se kaže "Bosna": da li na prvotnu jezgru ili na kasnija proširenja.

Povijest te prvobitne Bosne od seobe naroda u VII. st. pa do polovice XII. st. prekrivena je gustom tamom. Zna se da su u to vrijeme njome, jedni za drugim, vladali kao vrhovni gospodari bizantski, bugarski, hrvatski i srpski vladari. U to vrijeme doseljeno slavensko stanovništvo bilo je pokršteno (od VII. do IX. st.) i to iz Splita, pa se tako u XI. st. prvi put i spominje bosanska biskupija kao podložna najprije splitskoj, a kasnije barskoj, i napokon dubrovačkoj nadbiskupiji. Služba se Božja obavljala slavenskim jezikom.

Razni izvori spominju da u Bosni koncem XII. st. postoji krivovjerje. Tako npr. knez Vukan iz Zete piše papi Inocentu III. da u Bosni sve vrvi od krivovjeraca pa da se i sama vladarska kuća (bana Kulina) njima pridružila. To je dalo povoda papi da zatraži od ugarskog kralja da nastupi protiv njih. Ujedno je papa poslao svog izaslanika (legata) Ivana de Casamare da izvidi stvar. On je postigao g. 1203. da su se "bosanski krstjani" (to je bilo ime kojim su se ovi optuženi za krivovjerje sami nazivali) odrekli hereze.

Ne znamo koliko je to odreknuće bilo iskreno. U XIII. st., u drugoj njegovoj četvrtini, ponovo dolazi do žestokih nastupa i pape i ugarskih kraljeva protiv bosanskih krivovjeraca. Papa je tada svrgnuo domaćeg biskupa (čiji je rođeni brat bio poglavar krivovjeraca), izdvojio bosansku biskupiju ispod vlasti dubrovačkog nadbiskupa i podredio je neposredno Rimu, a od g. 1247. nadbiskupu u Kaloči (u Mađarskoj). Za novog biskupa postavio je Ivana Wildeshausen, zvanog Nijemac, člana mađarske dominikanske provincije i imenovao dominikance da istražuju krivovjerje u Bosni. U to su vrijeme Mađari vodili i križarsku vojnu protiv bosanskih krivovjeraca (1225. – 1227. i 1234. – 1239.).

Uspjeha, međutim, nije bilo. Katolička crkva je toliko oslabila da su katolički biskupi morali prenijeti, polovicom XIII. stoljeća svoje sjedište iz Bosne u Đakovo; krivovjerje se učvrstilo osobito među velikašima. Dominikanci, budući da su i sami bili povezani s Mađarima, koji su ratovali s Bosnom, nisu našli odaziva u narodu. Dodajmo još provalu Tatara g. 1241. – 1242., koja je uništila plodove dominikanskog rada, pa će nam slika Bosne u drugoj polovici XII. st. biti jasnija.

Dolazak prvih franjevac u Bosnu

U vezi s ovim bosanskim krivovjerjem, a također i s pravoslavljem na istočnoj granici Bosne (i u Mačvi) stoji početak franjevačkog djelovanja u Bosni. Znatno ranije nego u Bosnu, franjevci su došli u Dalmaciju.

Zna se da je sv. Franju g. 1212., kad je on krenuo na Istok, vjetar bacio na sjever pa se lađa morala zaustaviti u nekom mjestu jadranske obale. Budući da odatle nije bilo lađe kojom bi krenuo na Istok, Franjo se morao vratiti u Italiju. Tada nije zasnovana neka franjevačka zajednica na našoj obali; to se dogodilo tri desetih godina XIII. st., kad je osnovana tzv. Slavonska (u značenju: Hrvatska) provincija, koja je imala sjedište u Splitu, a i druge samostane duž jadranske obale, npr. u Dubrovniku, Trogiru, Zadru, Puli.

Polovinom stoljeća (1248.) kaločki nadbiskup Benedikt spremio je križarsku vojnu protiv bosanskog bana Ninoslava. Ninoslav je javio o tome papi i rekao mu da je to nepravda prema njemu jer je on pravi katolik. Na to je papa poslao svoje izaslanike – senjskog biskupa Filipa i franjevačkog provincijala iz Splita – da razvide kako stoje stvari s Ninoslavom. Što su oni rekli papi, ne znamo, ali je vjerojatno da su ga izvijestili povoljno za Ninoslava jer Benedikt i nije poveo vojne na Bosnu. Tako je tada nakratko došao prvi franjevac u Bosnu.

Razlog za drugi dolazak dale su prilike u sjeveroistočnoj Bosni i Mačvi. Srpski kralj Stevan Dragutin slomio je nogu pa se onda zahvalio na kraljevstvu u korist mlađeg brata Uroša II. Milutina (1282. – 1321.). Kako je Dragutin bio zet ugarskog kralja Ladislava Kumanca, ovaj ga je pozvao k sebi i dao mu na upravu vojvodstvo Mačve i Bosne. Papa Nikola IV., koji je ranije bio provincijalom u spomenutoj Slavonskoj (Hrvatskoj) provinciji i dobro poznao prilike na Balkanu, poslao je Urošu i Dragutinu poslanstvo: dvojicu učenih franjevac. Zadatak im je bio da privedu braću u jedinstvo s Katoličkom crkvom. Kod Dragutina, koji je bio oženjen katolkinjom i čija je i majka bila katolkinja, poslanstvo je u svom zadatku uspjelo: on je postao katolik, a papa ga je 1291. prihvatio u zaštitu sv. Petra. Dragutin je tada poduzeo da iskorijeni krivovjerstvo na svom području; javio je papi da u Bosni ima mnogo krivovjeraca

i zatražio od njega nekoliko sposobnih svećenika, vještih domaćem jeziku, da obraćaju spomenute ljude. Papa je rado odgovorio kralju, a istog dana naredio provincijalu Slavonske (Hrvatske) provincije da u Bosnu pošalje dva franjevca uzorna života i dobro upućena u bogoslovlje i vješta u narodnom jeziku da *trajno* rade u tim krajevima kao "istražitelji krivovjerja". Njihov je uspjeh u obraćanju krivovjeraca, po svjedočanstvu srednjovjekovnog srpskog pisca arhiepiskopa Danila, bio znatan. Drugi su nastavili taj rad iako je on, zbog političkih nemira, kojih petnaestak godina bio zastao. Oko g. 1324. i dalje susreću se u Bosni ponovo franjevci, na čelu s fra Fabijanom iz Motovuna (Istra) i rade na suzbijanju krivovjerja.

Zadovoljan tim uspjesima, papa je 1327. godine zabranio dominikancima da se miješaju u poslove ove franjevačke misije u Bosni pa i okolnim pokrajinama. Ovima to nije bilo pravo, pa je onda papa pozvao franjevačke i dominikanske predstavnike k sebi sa svim ispravama – da donese konačnu presudu. Ni tu nam nije poznato kako je ona glasila, ali se iz daljnjeg razvoja vidi da je ona bila u prilog franjevcima.

Osnivanje Bosanske vikarije

Obraćenje bosanskih krstjana bila je trajna briga pape. Budući da misija dominikanaca nije uspjela, poslao je papa 1339. vrhovnog poglavara franjevac, fra Geralda Odonis (Eudes ili Ot), do kralja Karla Roberta, a ovaj opet do bosanskog bana Stjepana Kotromanića da se dogovore o načinu – kako suzbijati krivovjerje. Ni fra Gerald, a ni ban Stjepan nisu bili voljni istrebljivati krivovjerje i krivovjerce silom, nego da se obrate na miran način, propovijedanjem. Da bi se to ostvarilo, potrebno je bilo osnovati zasebnu franjevačku zajednicu u samom tome području, sa sjedištem u Bosni. Budući da se tada u Redu nisu osnivale provincije, nego samo vikarije (koje su po rangu nešto niže od provincija), osnovana je g. 1340. Bosanska vikarija, koja je bila neposredno podređena vrhovnom franjevačkom poglavaru. Fra Gerald je odmah ostavio dio svojih pratilaca u Bosni i postavio im na čelo fra Peregrina Saksonca.

U Bosni je već bilo rudara – Sasa, pa će im njihov zemljak biti duhovna pomoć, a oni njemu znatna potpora. Kasnije će se poglavari Reda i pape brinuti da se iz raznih provincija, iz susjedne Dalmacije, iz Italije, Njemačke, Engleske, Ugarske, Španjolske, Poljske i dr. šalju u Bosnu franjevački misionari, koji će biti članovi ove vikarije. Iako ne raspoložemo podacima koliko je bilo franjevac u Bosni, možemo ipak reći da ih nije bilo malo. Još za fra Peregrinove uprave (do 1349.) Vikarija je imala dvije kustodije (jedinice na koje se dijeli vikarija ili provincija) i dvanaest samostana. Već 40 godina kasnije vikarija ima sedam kustodija i 35 samostana; u zadnjim desetljećima bosanske države broj samostana u samoj Bosni premašio je trideset. Osim toga, Bosanska vikarija je tih stotinjak godina postojanja proširila djelovanje i na susjedne krajeve Slavoniju, Srbiju, dio Hrvatske i Dalmaciju, pa čak i na južnu Ugarsku i Vlašku.

⇒ **Ciljevi i oblici franjevačkog djelovanja u Bosni**
Franjevci Bosanske vikarije imali su kao prvotni cilj: obratiti bosanske krstjane na katoličku vjeru. Kasnije, sa širenjem na istok, u Srbiji i u istočnom rubu Hercegovine, susreli su se također sa sljedbenicima istočne Crkve, koji su živjeli u nejedinstvu, raskolu, sa zapadnom Crkvom pa je trebalo tako i njih pridobivati za jedinstvo. Obraćene krstjane i pridobivene članove istočne Crkve trebalo je u duhovnom, vjerskom, pogledu posluživati. To je bila služba dušobrižnika, koju su u nedostatku svjetovnog klera obavljali franjevci. Ta tri velika izvanjska zadatka ležala su pred braćom Bosanske vikarije kroz čitavo ovo razdoblje do pada Bosne pod Turke.

Da bi te zadatke mogli uspješno obaviti, trebalo je najprije biti razumljiv ljudima: govoriti njihovim jezikom. To je bilo osnovno pravilo kojega su se ovi misionari držali. Franjevci iz obližnjih krajeva znali su taj jezik, a stranci su ga marljivo učili i svladavali. Na drugom mjestu, propovijed je trebalo potkrijepiti životom, ne zaostajući za strogim životom "savršenih" krstjana. Trebalo je da tamo djeluju uzorni redovnici pa su vikari tražili iz inozemstva stvarno izabrane, a mogli su poslati natrag one od stranaca koji nisu odgovarali zadatku, a tako i domaće, u bilo koju drugu provinciju. U ovoj stvari prvobitno franjevačko siromaštvo dobro je koristilo misiji; bosonogi fratri, koji nisu primali novac, koji su živjeli čistim životom, povezani ljubavlju i veselem između sebe, koji nisu išli za čašću i priznanjem, osvajali su više time nego svojim riječima.

Slobodno možemo reći da su u bosanskoj misiji bile uposlene ponajbolje sile Reda. Stoga nas ne treba mnogo čuditi kad je Bartol Alvernski javio papi g. 1402. da su franjevci dotada obratili 500.000 bosanskih krstjana. To je bio zamjetan uspjeh: neki krajevi (npr. sjeveroistočni dio Bosne) bili su u XV. st. sasvim čisti od tih krivovjeraca. Tako su nenaoružani fratri uspjeli tamo gdje nisu uspjeli križarske vojne.

Unatoč ovim golemim uspjesima jedan dio krivovjeraca ostao je uporno pri svome. Iz političkih razloga – da stvori jedinstvo u svojoj državi – kralj Stjepan Tomaš stavio je g. 1459. pripadnike Bosanske crkve pred nemio izbor: ili se krstiti, ili – bez imetka – otići iz njegove zemlje. Tada ih se oko 2.000 pokrstilo a oko 40 napustilo zemlju i otišlo u Hercegovinu – Stjepanu Kosači, koji ih je štitio. Očigledno je da se kralj ne bi odlučio na tako silovitu mjeru, da Bosanska crkva nije već bila sasvim oslabila i iznutra, s obzirom na uvjerenje svojih članova, i izvana, s obzirom na broj pristalica.

Uz obraćanje na kršćanstvo valja spomenuti i značajnu diplomatsku djelatnost nekih bosanskih franjevac na banskom i kraljevskom dvoru gdje su obnašali funkcije uglednih savjetnika. Brinuli su se i za škole. Tako je bosanski vikar fra Filip Dubrovčanin nastojao u dubrovačkom samostanu organizirati vlastite više škole za svoju vikariju. Za njegove uprave (1457. – 1463.) dozvolio je Pio II. da Petar iz Mila (Visoko) može otići sa još četiri druga na bilo koje sveučilište na Zapadu da se pripreme za službu profesora filozofije i teologije.

Nije bila manja ni graditeljska djelatnost ovih franjevac u to vrijeme. Poznato je nekoliko crkava na bosanskom području iz ovoga razdoblja; od njih devet, šest je otkriveno tek iza II. svjetskog rata; bilo ih je da-

leko više – prema P. Anđeliću više desetaka – samo što zasad još nisu otkrivene.

Poteškoće

Naravno, nije sve išlo glatko. Kod obraćanja "bosanskih krstjana" osobitu je teškoću predstavljalo pitanje braka. Oni su navikli da mogu otpustiti ženu kad im se to učini zgodnim pa im je bilo teško prihvatiti nerazrješivost katoličke ženidbe. Negdje su fanatici znali nastupiti krvavo protiv vjerovjesnika, npr. kad su ubili petoricu braće u Vidinu 1369. ili kasnije – kad već nije bilo zaštite bosanskih kraljeva – 1464. u Visokom.

Teškoću je predstavljalo i uzdržavanje. S početka se o tome ban Stjepan dogovorio s fra Peregrinom pa je i sam pomagao izgradnjom kuća, a nadzor nad prihodima bio je povjerio fra Peregrinu i Dominiku Trogi-

ranije bio odobrio gore spomenuti dogovor bana i fra Peregrina, na temelju te tužbe poništio je prvu odluku i odredio da Lovro dobiva desetinu i s područja Bosne. Sličnu tužbu podigao je i stonski biskup, ali je Dubrovačka republika bila za franjevece pa je biskupu nadoknađivala njegov gubitak kroz 29 godina po 100 dukata na godinu. I splitski nadbiskup Dujam tužio je iz sličnih razloga 1419. godine bosanske franjevece, ali je papino sudište presudilo u korist bosanskog vikara – fra Matije iz Engleske.

Dolazilo je i do sporova unutar Reda zbog težnje za odcjepljenjem na sjevernom i na južnom kraju vikarije. Bosanska se vikarija proširila sredinom XV. st. i po Slavoniji i Južnoj Ugarskoj pa su se Mađari 1444. odcjepili. Iako je papa Eugen IV. 1445. poništio to odcjepljenje, Mađari su izvršili pritisak na njega i na nje-

KRONOLOŠKI PREGLED DOGAĐAJA

1209. Papa Inocent III. odobrio Franjevački red, kojega je utemeljitelj Franjo iz Assisija (1181. – 1226.).

1248. Senjski biskup Filip i franjevački provincijal iz Splita otišli po nalogu pape bosanskom banu Ninoslavu da izvide njegovo pravovjerje.

1288. Papa Nikola IV. poslao fra Marina i fra Ciprijana, kao svoje izaslanike, srpskom kralju Urošu i njegovu bratu Stjepanu Dragutinu.

1291. Papa izdao nalog provincijalu provincije Sclavoniae (Hrvatske), da pošalje u Bosnu dvojicu franjevac, vještih jeziku tamošnjeg pučanstava, da bi trajno radili na iskorjenjivanju krivovjerja. Ova se godina uzima kao početak djelovanja bosanskih franjevac.

1339./40. Osnovana Bosanska vikarija, a prvim vikarom imenovan fra Peregrin Saksonac.

1372. Bosanski vikar fra Bartol Alvernski poslao papi 23 upita ("dubia") glede praktičnog crkvenog života, na što je odgovoreno slijedeće godine.

1385./90. Prvi popis kustodija i samostana Bosanske vikarije u djelu fra Bartolomeja Pizanskog *De conformitate vitae B. Francisci*. Popis se odnosi na stanje Vikarije od petnaestak godina ranije. Prema tom popisu Bosanska vikarija je imala 7 kustodija i 35 samostana. Od današnjih franjevačkih samostana u Bosni, na popisu se nalaze sutješki i visočki, te olovski koji je danas samo hodočasničko svetište. Stari samostani u Fojnici i Kreševu nisu obuhvaćeni ovim popisom, jer su oni nastali nešto kasnije, najvjerojatnije pod konac XIV. stoljeća.

1446. Od Bosanske vikarije odvojena kustodija u Apuliji.

1447. Osnovana Ugarska vikarija odvajanjem od Bosanske

raninu, benediktincu u Zadru. Stoljeće kasnije odredio je Stjepan Tomaš, 1452, obvezatna davanja od strane svojih podložnika za izdržavanje misije, ali su se franjevci izjasnili protiv toga, jer je to protivno duhu njihova Reda, nego su ostali samo na dobrovoljnim darovima, kako se to vidi iz dopisa generalnog vikara fra Marka iz Bolonje upravljenog 26. I. 1453. bosanskom kralju. Tijekom XV. stoljeća franjevci su u Jajcu primili neke male posjede i obrađivali ih, ali je to izazvalo veliku osudu sv. Jakova Markijskog. Teške prilike prisilile ih kasnije da to postane opća praksa.

Stanje u Bosni tražilo je da franjevci preuzmu pastirsku službu nad katolicima, osobito nad brojnim obraćenicima, drugim riječima da budu župnici i kapelani. To su neprestano tražili i pape. Protivni tome bili su neki biskupi. Tako osobito bosanski biskup Lovro iz Đakova, koji se potužio papi da mu je oduzeta njegova desetina iz Bosne pa "on nema da se dovoljno najede", osim što je "fra Peregrin posvojio gotovo svu duhovnu i vremenitu vlast". Papa Klement VI., koji je

gova nasljednika pa je on uspostavio mađarsku vikariju i dodijelio joj 1446. i 1448. sve samostane između Save i Crnog mora. U Italiji su tih godina (1446.) oduzeli apulijsku kustodiju od Bosanske vikarije, a u Dalmaciji osnovali novu provinciju, kojoj su dodijelili pet samostana ranije priključenih Bosanskoj vikariji; oko toga će se obje strane sporiti još dosta godina (do 1469.).

Prvih stotadeset godina bosanske vikarije ukorijenilo je ovu ustanovu duboko u bosansko tlo. Zahvaliti za to treba upravi Reda, koja je smatrala djelovanje u Bosni najvažnijim područjem izvanjskog misionarenja nakon onoga u Svetoj zemlji. Stvoreno je domaće osoblje u Vikariji i postavljen kao uzor lik franjevca koji mora biti blizak i vjeran svom puku, snalažljiv i izdržljiv u nevolji, odan vjeri i Crkvi. U to su vrijeme franjevci koji su djelovali u Bosni prednjačili svojom revnošću oko opsluživanja iako su prilike bile često vrlo teške i silile ih na određena odstupanja od ideala.

Fra Ignacije Gavran, *Suputnici bosanske povijesti*

Fratar od Bosne Fra Petar Anđelović (1937-2009)

U Sarajevu je 14. siječnja, u 72 godini života, preminuo fra Petar Anđelović, zaslužni član Franjevačke provincije Bosne Srebre, bivši bosanski provincijal i ugledna osoba u društvenome, intelektualnome i političkom životu Bosne i Hercegovine.

Rođen je u Boču kod Brčkog 1937. godine. Osnovnu školu završio je u Boču, gimnaziju u Visokom, noviciat u Kraljevoj Sutjesci, filozofsko-teološki studij u Sarajevu i njemačkoj Fuldi te studij publicistike u Münsteru. Za svećenika je zaređen 1964. Djelovao je kao kapelan kraće vrijeme u Essenu. U Provinciju se vratio krajem 1975. te službovao kao tajnik Provincije, župnik u Zenici i dvaput kao gvardijan samostana sv. Ante u Sarajevu. Biran je za definitora Provincije i provincijala Bosne Srebre (1991-2000). Od 2003. provincijski je asistent Franjevačkoga svjetovnog reda.

Kao gimnazijalac i student isticao se nastupima literarnog sadržaja na sjednicama visočke *Serafske imakulate* i zbora *Jukić*. Studij publicistike usmjerio ga je da se bavi pitanjima i problemima korištenja suvremenih sredstava komuniciranja u naviještanju evanđelja. U vrijeme boravka u Njemačkoj surađivao je u essenskom listu *Ruhrwort* i još nekim drugim periodičkim publikacijama, a od domaćih javljao se u *Dobrom Pastiru*, *Bosni Srebre*, *Jukiću*, reviji *Nova et vetera*, *Kani* i *Svijetlu riječi*. Bio je urednik provincijskog glasila Bosna Srebra. Objavio je i nekoliko knjiga od kojih svakako treba spomenuti: *Vjerni Bogu vjerni Bosni*, *Franjevci na prijelazu u treće tisućljeće*, *Stvarnost i okom vjernika*, *Fratar i njegova Bosna*.

Fra Petar Anđelović je kao fratar, a osobito kao provincijal bio vjeran tradiciji bosanskih franjevaca voleći svoju zemlju, nastojeći njegovati dijalog sa svim

narodima i građanima u Bosni i Hercegovini. Odigrao je važnu ulogu i u društveno-političkom životu svoje domovine, osobito za vrijeme rata. Politiku je smatrao područjem one ljudske djelatnosti koja ima najveći utjecaj na male ljude. I kada je bio proglašavan „poli-

Misa za pokojnika fra Petra

tičarom“ i osporavan, politiku je nastojao voditi iz vjerničkog, kršćanskog, franjevačkog kuta. Zbog toga je Petru zahvalna ne samo njegova franjevačka zajednica, nego i cjelokupno društvo u BiH. Artikulirajući u svojim nastupima i napisima potrebu zajedničkoga života, odgovornosti prema zemlji i ljudima te živeći vjeru i svoj franjevački poziv u konkretnome prostoru Bosne i Hercegovine, fra Petar se upisao u povijesni niz onih fra-

njevaca koji su ostali vjerni svome poslanju, usprkos osporavanjima, nedovoljnome razumijevanju, političantstvu i čestoj političkoj pristranosti i službene Crkve. Posvjedočio je da je franjevački poziv u BiH ono mjesto gdje se doživljava bilo potrebe vlastitoga naroda, ali i

mjesto gdje različitost ne predstavlja ugroženost za vlastiti identitet. Bio je to čovjek koji je vjerovao u Boga i vjerovao u Bosnu, zajednicu dobrih ljudi koja bi svima trebala biti otvoren i topao dom. Njegove vizije ostaju i danas izazov i za politiku i za državu i za Crkvu.

Fra Petar je pokopan u petak, 16. siječnja, na fratarskome groblju u Dubravama.

F. N.

Na ispraćaju fra Petra Anđelovića iz Franjevačkoga samostana sv. Ante u Sarajevu služena je sveta misa, koju je predvodio provincijal fra Mijo Džolan. Prenosimo njegovu propovijed koja dobro opisuje kako fra Petrov fratarski život tako i njegovo djelovanje:

Draga braćo i sestre! Dragi rodbino, prijatelji našeg fra Petra!

Prije 20 dana ovdje smo zajedno s fra Petrom na ovom oltaru slavili misu polnoćku, Božić, rođenje Isusa Krista.

Upravo je Božić za fra Petrov svjetonazor, za njegovu životnu filozofiju pa onda i za sva njegova djelovanja, onaj impuls koji je njega bitno odredio ljudski, etički, politički i postavio zapravo nedostižne visine ljudskosti i dobrote kao cilj. To je ono što otprilike artikulira franjevačka duhovna i intelektualna tradicija: da je naime jedini pravedan odnos prema čovjeku i svemu stvorenomu ljubav. Taj stav koliko god čovjek griješi protiv njega, koliko god nas tragična iskustva prisiljavala da ga kao smatramo neodrživim u svijetu sile, jedni je koji nas afirmira kao slobodna bića.

U jednom pismu braći on piše: „Ljudima uvijek nanovo darivani božićni dar je spoznaja da na ovom svijetu nije ništa veće ni svetije od čovjeka jer je Bog postao čovjekom. Sve druge istine, koje se nazivaju vjerskim ili kršćanskim, osuđene su na svoj mali život

u sjeni ove velike istine. I od tada, od prvog Božića, sve mora biti radi čovjeka: i Crkva, i nacija, i država, i politika i privreda, jednostavno sve.“

Toliko o podrijetlu fra Petrova humanizma, nemornog traženja razloga da se ne odustane od čovjeka, od ljubavi prema čovjeku.

Budući da fra Petar svoj kršćanski humanizam nije živio samo u prostoru religioznom, već ga svjedočio možda ponajviše i originalno na uvjetno govoreći na ne-religioznim područjima kulture, društva, politike, medija danas smo ovdje okupljeni iz raznih područja života s osjećajem zahvalnosti za susrete, poruke, ideje. Možda ćemo ih izreći različitim pojmovima, ali svi oni imaju u konačnici isto značenje: koje opet zgusnuto izražava ideal čovjeka u Evanđelju: biti čovjek za drugoga.

Mnogi će ovdje okupljeni moći upravo zadržati pamćenje o fra Petru: baš se taj čovjek trudio biti tu za drugoga, upravo za mene.

Mnogi će iz raznih vrsta komunikacije, koja nije morala uvijek biti lagana moći danas ili kasnije rekonstruirati fra Petrove napore u slici jedne anegdote o velikom Michellangelu, koja mi se čini baš primjerena Petrovi životu i djelovanju:

Kako je Michellangelo ulicama Firence kotrljao mramorni blok i na čuđenje i pitanje sugrađana što radi,

odgovorio kako želi iz kamena istjerati, tj. probuditi, isklesati anđela, tako je i fra Petar vjerovao kako čovjeka treba probuditi, kako je u čovjeka moguće probuditi dobrotu, slobodu, ljubav. Scena na kojoj treba u ljudima probuditi anđela nije apstraktna. Ona je naš konkretan duhovni, kulturni, nacionalni, politički prostor: to su naši zavičaji, to je u cjelini BiH. U Petrovoj viziji zemlja slobodnih ljudi i naroda i zemlja pravednih struktura.

To je možda ona razloga zbog čega su ljudi fra Petru dolazili, kao što su nekada odlazili pustinjacima kako bi život, odnose sagledali iz one perspektive iz koje je moguće ponovno graditi naše odnose i svijet na etičnosti koja na svakoga računa ili globalnoj etici o kojoj je fra Petar tako rado govorio i pisao.

U nekim mirnim vremenima još uvijek bi ovaj fra Petrov humanizam došao do izražaja kao velika vrijednost svjedočenja u našoj Provinciji, Crkvi, u BiH društvu.

No, danas se mi opraštamo od čovjeka koji će u našoj Provinciji ostati zapamćen kao provincijal, koga je zapalo da vodi zajednicu kroz teško vrijeme rata od 1991-2000. Ovo vrijeme po izazovima, opasnostima nestanka, urušavanju svih vrijednosti i struktura usporedivo tek s nekoliko najtežih godina u 7 stoljetnoj povijesti franjevaca u BiH.

Zato fra Petar nije, da tako kažem, standardni provincijal. On je provincijal koji je zadržao zajednicu

na tri bitna temelja, na kojima makar ranjena, sa svojim ranjenim narodom može zajedno s drugima vjerovati u budućnost i za nju se čista srca i hrabro angažirati:

U zahvalnosti za to odvažno i dalekovidno kormlarenje našim brodom samo da naznačim te stupove naše budućnosti, kako ih je fra Petar vidio i čuvao:

1. Prvi stup je živjeti dar novog kršćanskog humanizma po kojem vjerujemo da Bog od nas nikada ne odustaje. Zato mi ne smijemo odustati od ljudi. Fra Petar se radovao kao dijete svakoj ljudskoj gesti u općem pomračenju rata jer su one bile znak da nije sve izgubljeno. Dokle god ne zavlada opći prezir prema čovjeku i naše vrijeme i mi s njim imamo šansi. Skliznuće s ovih temelja je uvijek moguće, ali Bog računa s tobom kao pravednikom koji svjedoči nadu. Zato svaka gesta dobrote ima neizmerno značenje.

2. Petrov humanizam daje veliko značenje ljudskim povijesnim zajednicama obitelji, društvu, kulturi, narodu. To su mjesta ne samo zemljopisni okvir već mjesta na kojima se uvježbava i štiti sloboda i dostojanstvo čovjeka. Problem nastaje onda kad zajednica postane grob pojedinca i kada ona sebe proglasi nadomjeskom za Boga. Tada se događa ono što se nama u zadnjem ratu dogodilo.

Fra Petar ne može lako prijeći preko te naše kataklizme. On u knjizi *Vjerni Bogu* - vjerni Bosni, zapravo razvija tu ideju odgovornosti da u svom zavičaju, svojoj domovini razmišljamo odgovorno, da je ne shvaćamo usko. On hrabro skoro na rubu idolatrije izjednačava vjernost jednoj povijesnoj stvarnosti i vjernost vječnom Bogu. Ali kad znamo da je za fra Petra Bosna vizija, eshatološki susret mira i pravde za sve, onda s jedne strane znamo da njegova Bosna nije još ni izdaleka kod kuće u našoj konkretnoj BiH, ali da je uvjet slobode i ljudskosti za takvu se Bosnu u BiH zauzimati, a nepravedni provizorij dovodi u pitanje radi dobra i dostojanstva sve njezine djece.

3. Sve su ovo stupovi ne tek sociološki, politički osmišljeni. Oni počivaju na vjeri u Boga.

Tu se nazire i treći fra Petrov stup za život u BiH: U svijesti i praksi suvremenog čovjeka Bog je izguran iz života. Nastala je jedna praznina. Fra Petrova dilema kao teologa i vjernika ostala je i on je nastojao pomoći ljudima da shvate njezinu ozbiljnost i oštrinu:

Tu, odlaskom Boga ljubavi, slobode, bezuvjetnog humanizma iz naše kulture, politike, odnosa nastala praznina opasno je popunjavati religijama bez humanizma.

Bolje je čuvati tu prazninu, kao Božju šutnju nad našim ponorima, kako bi nas ona poticala na nemirenje sa zaleđenim stanjem koje proizvodi patnike i afirmira prezir prema čovjeku.

Opraštamo se od čovjeka koji je na ovim stupovima gradio svoj osobni život, čuvao sve koje je ljubio da izvan ovih temelja ne grade jer je to uzaludan posao.

Zato u duhu fra Petrova života i njegovih vizija kojima je godinama pomagao da razumijemo svoje vrijeme i svoje zadaće najbolja zahvala bit će da ostanemo otvoreni za budućnost, da vjerujući u Boga izgradimo i povjerenje u možda zaboravljene i zamagljene mogućnosti čovjeka. Neka Gospodin primi našeg fra Petra u onu vječnost koja se bar u zmcima mogla osjetiti u njegovu životu.“

Hrvatski narod rađa velike ljude

VELIKANI HRVATSKOG NARODA IZ POVIJESTI NAM DONOSE BUDUĆNOST

Ivan Pavao II. o Merzu: „I vi, poput blaženog Ivana, tražite osobni susret s Kristom, koji rasvjetljuje život novom svjetlošću. Neka Evanđelje bude ono veliko mjerilo koje će ravnati vašim sklonostima i vašim opredjeljenjima! Postat ćete tako misionari djelima i riječima te ćete biti znak Božje ljubavi, vjerodostojni svjedoci milosrdne Kristove nazočnosti. Ne zaboravite: „Ne užije se svjetiljka da se stavi pod posudu“ (Mt 5,15). Braćo i sestre, koji tolikom revnošću sudjelujete u ovome slavlju, neka mir Boga Oca, koji nadilazi svaki osjećaj, čuva vaše srce i vaš duh u spoznaji i ljubavi Boga i Sina njegova, Gospodina našega Isusa Krista! Ovo je molitva i želja koju Papa danas – po zagovoru blaženoga Ivana Merza – uzdiže za vas i za sve narode Bosne i Hercegovine.“

Prošlo je šest godina otkako je papa Ivan Pavao II. u Banjoj Luci proglasio blaženim Ivana Merza, velikana hrvatskoga naroda. Zašto govoriti o njemu kada imamo toliko u svome vremenu živućih ljudi sposobnih i moćnih toliko da našem narodu donesu boljitak? Danas, kada Hrvati u Bosni i Hercegovini žive u ustajalosti svoje politike i njezinih posljedica, više nego životno trebaju osvrst na ljude poput jedinstvenog Ivana Merza. Čarobna je to formula kada se jedan narod često podsjeća na svoju prošlost i u njoj ponekad i maglovito spazi neku ličnost koja je srčano voljela svoju vjeru i svoj rod. Takvu ljubav je imao i Merz. Ljubav je to koja nam pomaže da i druge volimo i prihvaćamo. Kao što se govorilo za Svetu Malu Tereziju kako nije napravila ništa veliko, tako možemo reći i za Merza. Nije bio kao blažena Majka Terezija angažiran u globalnom pomaganju nemoćnih, u njegovu vremenu mediji nisu bili razvijeni kao u doba, vremenski nama bliže, velike žene iz Kalkute. Njegov je sveti život bio u nastojanju da se ponajprije hrvatskom narodu, a onda i cijelom ondašnjem društvu skrene pozornost na katoličku vjeru, vraćanje na zdrave temelje. Prošavši strahote Prvoga svjetskog rata Ivan Merz je u tuzi ostao nad svjetskim poretom kakav se gradio u rovovima i na bojišnicama. Potkraj rata Merz piše u svom dnevniku: „Boga nikada zaboravit! Neprestano težiti za sjedinjenjem s njime. Svaki dan ponajbolje u zoru-upotrijebiti jedino za razmišljanje i molitvu, po mogućnosti u blizini Euharistije ili kod svete mise. Taj sat treba biti izvor dana. U tome satu treba čovjek zaboraviti na cijeli svijet, potisnuti sve svjetske brige, svu nervozu života, da bude miran kao u kolijevci. U tome se satu moraju stvoriti planovi za budući dan, tu se razmišlja o vlastitim greškama i moli milost da se svlada slabost. Bilo bi grozno kad ovaj rat ne bi imao duševne koristi za me! Ne smijem onako živjeti kao što sam živio prije rata. Moram početi novi, preporođeni život u duhu novo-spoznatog katolicizma. Jedini Gospodin neka mi pomogne, jer čovjek sam iz sebe ne može ništa.“

Rat nije ništa promijenio

U ratu Merz vidi prigodu i šansu da nešto promijeni. Sjajan je to primjer prekretnice. No, kada gledamo naš slučaj kod nas se čini se nije bitno promijenilo od

kada je komunizam pao i nakon što smo preživjeli težak rat. Jedino što nam je rat donio svakako su tragične žrtve, mržnja i računanje vremena na način prije i poslije rata. Uočio sam problem na mnogo mjesta kada je u pitanju naša dosljednost. Nemamo problem, mi imamo manjak.

Fali nam osjećaja za katoličke vrijednosti kako bi u državi Bosni i Hercegovini mogli dati svoj obol. I naša hrvatska politika u BiH mora biti prožeta vrednotama naše vjere. Toliko imamo primjera u skorijoj povijesti velikih osoba, a nikako nam ne koriste ničemu. Prije nekoliko je dana umro jedan od najpoznatijih i najuglednijih franjevaca u Hrvata novijeg doba, fra Petar Anđelović. Gledajući prilog s Mise zadušnice na Bistricu zapamtio sam izjavu jednog od njegovih prijatelja koji ga je nazvao svecem. A fra Petar je u jednom svom razgovoru za Glas Slavonije još 1992. godine izjavio „Tko izda Bosnu, izdao je dušu svoju“. Nije li i to veliki čovjek našeg doba? Bio je revni radnik u svojem franjevačkom pozivu, ali i u pomirenju među tri naroda u Bosni i Hercegovini; bio je borac za ljubav koja bi ugasila onu mržnju što je naslijedismo iz rata. Fra Petar se zalagao za mladog čovjeka.

Nedavno je počela u katolika molitvena osmina za jedinstvo Kršćana. To je molitva koju bi trebali moliti s vjerom da je to jedinstvo moguće. Blaženi Ivan Merz je čvrsto vjerovao u takvu mogućnost. Još jedna od njegovih vrlina. Međutim, ponovno jedinstvo svih kršćanskih zajednica se sigurno neće dogoditi dok sa svih strana ne bude dolazila istinska želja da budemo jedno tijelo Crkve Kristove. Ona mržnja još uvijek gospodari dijelom naših srdaca.

Velikani – pravi putokazi

Stoga nam naši velikani trebaju biti pravi vodiči u teškom vremenu, ne samo duhovnom nego i ekonomskom. Dokazano je da je zadnja financijska kriza prouzročena moralnim padom. Pojedinci sve više gube kompas za umjerenost i tako prenose problem na globalnu razinu. Dok se velika društva poput američkog ne osvijesti i shvati da je prekomjerno bogaćenje štetno, posljedica će biti u cijelom svijetu. Ako se vratimo u našu sredinu slučaj je isti. Ali mi imamo na koga baciti pogled. Znamo na čije ćemo se staze vratiti. Tako sigurno nećemo pogriješiti.

M. Bosankić

Vatikan uskoro izdaje dodatak uputama oko marijanskih ukazanja

Sveta Stolica će pratiti zbivanja u Međugorju

Upute Svete Stolice odnose se na marijanska svetišta diljem svijeta koje je službena Crkva priznala kao mjesta gdje je Gospa ostavila traga. Time se pod posebno povećalo stavlja i Međugorje

Jedno od najpoznatijih katoličkih svetišta na svijetu, Međugorje, posljednjih je dana pod lupom javnosti. Sveta stolica će uskoro izdati dodatak uputama oko marijanskih ukazanja diljem svijeta i pri tome se najavljuje pooštrenje ponašanja i odnosa prema ukazanjima i nadnaravnim pojavama. Upute se odnose na marijanska svetišta diljem svijeta koje je službena Crkva priznala kao mjesta gdje je Gospa ostavila traga.

Time se pod posebno povećalo stavlja i Međugorje, oko kojega postoje krajnje različita stajališta kako unutar Crkve, tako i u javnosti. U mjesnoj Crkvi u Hercegovini nisu informirani oko promjena ili dodataka priručniku koji bi se navodno trebao odraziti na Međugorje.

Na obljetnicu Gospinih ukazanja u Međugorju, mogu se vidjeti rijeke bosonogih hodočasnika koji imaju samo jedan cilj, ispuniti svoj zavjet dan Majci Božjoj, zahvaliti Gospi i moliti...

Mnogo je nepoznanica oko ovog najvećeg marijanskog svetišta u našoj regiji i šire. Crkva službeno nikada nije priznala da se u Međugorju ukazuje Gospa, no brojni hodočasnici koji svakodnevno obilaze ovo mjesto tvore da se to događa nešto što nije ovozemaljsko. Mnogi od njih se u Međugorju prduhove, pronadu svoj mir, pronadu Boga...

Vjernici i hodočasnici kažu da im nije bitno je li crkva službeno priznala Međugorje, kažu da je to mjesto najveće molitve, i da tu vlada neki spokoj, koji se ne može riječima opisati.

Vjernici i hodočasnici kažu da im nije bitno je li crkva službeno priznala Međugorje, kažu da je to mjesto najveće molitve, i da tu vlada neki spokoj, koji se ne može riječima opisati.

"Ovdje sam pronašla mir, novu nadu, pronašla sam vjeru i sve ono za čim sam godinama tragala u sebi. Kada sam se penjala na brdo ukazanja osjetila sam nešto nevjerovatno, takav spokoj i osjećaj Božje blizine. To mi nitko ne može oduzeti i svake godine ću dolaziti u Međugorje", kaza nam je jedna hodočasnica iz Hrvatske prilikom naše posjete ovom marijanskom svetištu.

Vatikan oprezan oko konačnih sudova

No, oni koji s nevjericom gledaju na Međugorje, posebno spornim smatraju desetke tisuća ukazanja, kao i preveliko javno djelovanje vidjelica, nasuprot gotovo potajnim elementima koji su bili ključni za svetišta u Lourdesu, Fatimi ili Mariji od Guadalupea.

Iako je do sada bilo niz pokušaja da se ospori ili pak potvrdi autentičnost Međugorja, Sveta Stolica je krajnje oprezno reagirala oko izricanja konačnih sudova. Tako su mnogi iz Vatikana diplomatski i mudro

poručivali da će posebno povjerenstvo pratiti zbivanja oko Međugorja, no da "brojna okupljanja vjernika zahtijevaju da se Crkva pobrine za njihovu duhovnu skrb".

Neki smatraju kako se ovakvim nedefiniranim stavom Vatikana daje prešutna suglasnost za vjernička hodočašća.

Mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić tvrdi da su međugorska ukazanja izmišljena, pozivajući se na brojne ocjene, ali i stav Zadarske izjave biskupa bivše Jugoslavije. Biskupske konferencije bivše Jugoslavije je 10. travnja 1991. u Zadru je izjavila: "Na temelju dosadašnjeg istraživanja ne može se ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima i objavama". Ovu izjavu jedni smatraju nedorečenom i nedovršenom, a drugi pak konačnim negativnim sudom.

Rijeke bosonogih hodočasnika

Za razliku od ovih neodlučnih, ili pak opreznih, hodočasnici znaju gdje i zašto dolaze. Tako ovo mjesto svakodnevno posjeti na tisuće turista iz raznih dijelova svijeta, dok se pretpostavlja da godišnje dođe oko milijun hodočasnika.

Na obljetnicu Gospinih ukazanja u Međugorju, mogu se vidjeti rijeke bosonogih hodočasnika koji imaju samo jedan cilj, ispuniti svoj zavjet dan Majci Božjoj, moliti za sebe i za svakog pojedinog hodočasnika.

Računa se da je do danas Međugorje posjetilo više od 40 milijuna ljudi iz cijeloga svijeta, Europe, Sjeverne i Južne Amerike, Azije, Afrike i Oceanije. Stoga se za Međugorje slobodno može reći da je to svjetsko molitveno središte i glavni grad molitve.

Inače, Međugorje je župa u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Broji oko 4.000 stanovnika. U župi se, prema službenim stavovima Mostarsko-duvanjske biskupije, od

445 prijava o ozdravljenjima

Ukazanja Kraljice mira pratila su i prate mnoga čudesna ozdravljenja, kakó na duši, tako i na tijelu. Duhovna ozdravljenja nije moguće potvrditi određenom dokumentacijom, ona se potvrđuju svakodnevnim kršćanskim životom. Tjelesna ozdravljenja moguće je liječnički dokumentirati. U 20 godina ukazanja, u Svetišu je primljeno 445 dobro ili manje dobro dokumentiranih prijava o tjelesnim čudesnim ozdravljenjima.

24. lipnja 1981. zbivaju neki događaji koje brojni ljudi, među njima i pojedine oce franjeve, vežu uz tzv. ukazanja Blažene Gospe koja se predstavlja kao "Kraljica mira". Prema iskazima vidioća, Gospa im je ostavila određene tajne, no nikada niti jedna tajna do sada nije otkrivena.

Arijana Beus

SUSRET TEOLOGINJA I TEOLOGA TUZLANSKE ŽUPANIJE

U organizaciji Edukacionog ženskog centra „Misao“ iz Tuzle, Ekumenske inicijative žena Hrvatske i Pedagoškog zavoda Tuzla, u Tuzli je održan jednodnevni seminar „Susret teologinja i teologa Tuzlanske županije“. Seminar je okupio pedesetak teologa iz skoro svih škola sa područja Tuzlanske županije a predavači su bili fra Ivo Marković sa Franjevačke teologije u Sarajevu te Amra Pandžić i Ahmet Alibašić sa Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu. Ciljevi seminara su educiranje školskih teologa o potrebi promicanja pozitivnih stavova i vrijednosti u međuljudskim odnosima kod učenika bez obzira na vjeroispovijest, te iznalaženje načina razvijanja vještine komuniciranja i ophođenja učenika sa pripadnicima drugih vjeroispovijesti.

Fra Ivo Marković u svom predavanju akcent je između ostalog stavio na novu kategoriju teologa a to su civili koji ulaze u religiozne zajednice i postaju vrlo važan element života zajednice. Kako je istakao, potrebno je da se oni organiziraju s jedne strane a s druge strane da surađuju s drugim religijama te da budu jedan pozitivan element u religioznim zajednicama i interreligijskoj suradnji. Govoreći o međureligijskoj kulturi fra Ivo je naglasio da je radeći u školama koje pohađaju djeca različitih religija vrlo bitan odnos prema drugim kulturama. „Danas se na tom području događa jedan vrlo dubok zaokret odnosa među religijama i mislim da tu kulturu treba razvijati“ – kazao je. Dotakao se i činjenice sve većeg broja žena koje studiraju teologiju te s tim u svezi dodao da žene u religiji treba da se organiziraju i razvijaju svoju samosvijest, svoju žensku karizmu kojom će obogatiti život crkve i religijske zajednice. Govoreći o utjecaju vjeronauka na suživot, fra Ivo je kazao da je uvođenje vjeronauka u škole nakon jedne praznine za religioznu izobrazbu koju je donio komunizam, donijelo dosta pozitivnih stvari, no da na to treba gledati i sa kritičke distance. „Mislim da se kod nas dosta nekritično prilazi uvođenju vjeronauka u škole i sve će se više otkrivati te negativne strane. Vjeronauk u školama je izobrazbena razina, a vjera se razvija, nastaje i raste u zajednici. Iskustva zapada su da vjeronauk udaljava djecu od religiozne zajednice. Bojim se da će taj negativni trend i u nas zaživjeti. Također, mislim da na razini čitavoga društva moramo jasno definirati znanja koja sva djeca u BiH trebaju imati o svim religijama. To treba instalirati u školski sustav a onda religije trebaju definirati svoje interese. Ja sam katolik i interes moje religijske zajednice je da naviješta Božji dolazak. Koliko će taj vjeronauk tome doprinijeti, ostaje da se vidi.“ Fra Ivo je kazao i to da se nacionalna i politička razina itekako upliće i od vjeronauka, odnosno vjere i religije pravi svoju nacionalnu i političku ideologiju što nije dobro jer ide na račun života u vjeri. U vremenu u kojem živimo kako je kazao, odlučujuća je komunikacija te je stoga susrete teologa koji su održani u Tuzli ocijenio vrlo pozitivnima. „Potrebno je da se teolozi češće sastaju, da razmjenjuju mišljenja i da se upoznaju. To je odlučujuće važno jer na tome i sve razine društva moraju raditi.“

Stecena znanja i iskustva tijekom ovog prvog susreta teolozi će nastojati prenijeti na učenike pri tom nadgledajući reakcije učenika na ideju potrebe suživota. Zapažanja sa sata vjeronauke iznijet će na narednim susretima teologa koji će biti prilika i da se donesu zaključci koji su to metodi i principi rada sa učenicima na promicanju odgovornih vrijednosti najdjelotvorniji. Jedan od zaključaka seminara je i češće susretanje teologa ali i učenika različitih konfesija kako zbog upoznavanja i zbližavanja tako i razmjene iskustava.

A. S. Č.

KRŠĆANI POČELI MOLITI ZA JEDINSTVO

Ujedinjeni čine novu snagu Evrope

Začetnik ovog molitvenog pokreta je američki anglikanski svećenik Pavao Wattson sa svojim suradnikom, anglikanskim svećenikom Spencerom Jonesom.

Dugotrajni proces pomirenja Hrvata i Srba koji je jedino moguć kroz katoličanstvo i pravoslavlje ovih naroda, doživjet će neuspjeh ako naša vjera poput one evanđeoske ne zasja u duhu molitve za jedinstvo.

Evropska unija koja svoj Ustav nije razumjela kao osobnu kartu pa je tako izostavila svoje korijene u kršćanstvu, svoj duhovni oporavak može jedino doživjeti kroz jedinstvo kršćana.

Počeci molitve za jedinstvo

Dani od 18. do 25. siječnja su u Katoličkoj Crkvi posvećeni molitvi za jedinstvo svih kršćana. Ova se osmina slavi i u nekim drugim kršćanskim Crkvama. Začetnik ovog molitvenog pokreta je američki anglikanski svećenik Pavao Wattson sa svojim suradnikom, anglikanskim svećenikom Spencerom Jonesom. – Pavao Wattson je pripadao takozvanom oksfordskom pokretu u Anglikanskoj Crkvi, koji je bio sklon zbližavanju s Rimom. Na njegov su poticaj godine 1908., u okviru američke Anglikanske Crkve, po prvi puta organizirali ovu osmodnevnu molitvu za jedinstvo kršćana. Ubrzo nakon toga Pavao Wattson je, zajedno s muškom i ženskom redovničkom zajednicom, koje je već prije bio osnovao, pristupio Katoličkoj Crkvi. Otada se ova osmina počela širi ponajviše u Katoličkoj Crkvi. Papa Pio X. službeno ju je odobrio i preporučio svim katolicima. Pavao Wattson je nastojanje oko jedinstva shvaćao u predkoncilskom duhu. Tada se jedinstvo kršćana shvaćalo kao povratak svih odijeljenih kršćana u krilo Katoličke Crkve. Zato se molitvena osmina u početku širila samo među katolicima i anglikancima koji su bili skloni Rimu. Novi poticaj cjelokupnom ekumenskom gibanju i napose molitvi za jedinstvo svih kršćana dao je Drugi Vatikanski sabor (održan 1962.-1965.), koji je iznio nova katolička načela suvremenog ekumenskog gibanja. Između ostalog posebno je naglašen duhovni ekumenizam, to jest obraćenje srca i svetost života te javna, zajednička, i svaka osobna molitva za jedinstvo. Molitva je od sada duša svega ekumenskog gibanja. Novi papinski dokumenti o ekumenizmu posebno preporučuju upravo održavanje molitvene osmine od 18. do 25. siječnja kao zajedničke molitve s drugim kršćanima i prilika za prijateljske susrete.

Memorija balkanskog ekumenizma

Je li uopće umjesno pričati o jedinstvu katolika i pravoslavaca na prostoru bivše Jugoslavije poslije svega što se kod nas događalo? Nakon naših najgorih noćnih mora, počevši od Drugog svjetskog rata do zadnjeg kojega smo bili svjedoci, možemo li sanjati barem ljepši san da ćemo živjeti u jednoj vjeri bez ubijanja brata i rušenja njegove kuće i crkve mada smo slični, gotovo isti? Vjerojatno će veliki broj vjernika s čuđenjem prihvatiti i pomisao da počnu moliti za zbližavanje i u konačnici sjedinjenje sa drugim kršćanskim crkvama. Kada promotrimo slučaj Katoličke crkve i Srpske pravoslavne crkve, odnosno Crkve u Hrvata i pravoslavnih Srba jaz između kršćana je još produbljeniji. Kada bi kroz razgovor pokušali čuti shvaćanje ove molitve kod

običnog puka naišli bi na sve, samo ne za nas Hrvate katolike ono najvažnije, povezivanje sa Srbima pravoslavicima. Da ovo produbljivanje odnosa između dva tako bliska a tako zavađena naroda nije nužno sigurno bi velikani hrvatskoga naroda poput Svetog Leopolda Mandića ili velikog pape Ivana Pavla II. zaobišli ovaj prevažan problem Evrope i cijelog svijeta. Gledajući iz kuta hrvatskoga naroda koji je u zadnjem ratu bio žrtva u odnosima ovih dvaju naroda, po svim pravednim i pravnim temeljima, teško je bilo po okončanju sukoba, a i danas oprostiti počiniteljima. Nećemo se dublje uvlačiti u čin praštanja, ali moramo kazati da je on nužan za sve katolike, kršćane pa tako i za Hrvate. Gledajući drugu stranu nećemo joj udijeliti lažni Judin poljubac, nego ćemo poput natpisa na kamenu koji stoji na granici Argentine i Čilea reći: "On je naš mir koji je od nas učinio jedno!" Kada se to desi, kada mi Hrvati zajedno sa Srbima napišemo zajedničku povijest, bit ćemo oslobođeni od naših tereta i mirno ćemo kročiti u novu doba, u zajedničku budućnost, bez predrasuda.

Najžalosnije je bilo u zadnjim sukobima između Hrvata i Srba, što se ista borba preimenovala u onu između katolika i pravoslavaca. Tako je zadnji rat prozvan vjerskim ratom. Naprotiv, dugotrajni proces pomirenja Hrvata i Srba koji je jedino moguć kroz katoličanstvo i pravoslavlje ovih naroda. I doživjet će neuspjeh ako naša vjera poput one evanđeoske ne zasja u duhu molitve za jedinstvo. Ukoliko ne dođe do obostrane želje za spajanjem ili barem tješnjom suradnjom ovih dvaju kršćanskih zajednica, jedna će strana ostati razočarana. Ovdje se ne radi samo o institucionalnom srastanju, već o onoj živoj pomirbi i smanjenju, kroz stoljeća nataloženih razlika. Međutim, te će iste razlike obogatiti nove odnose. Ako shvatimo mogućnost koja nam se pruža, iskoristit ćemo ju te više naša djeca neće učiti različitu povijest. Neće se dalje razdvajati naši narodi i stvarati razdor kakav je dosad bio, ako nam na prvo mjesto dođu vjera i budućnost novih generacija.

Jedinstvo kršćana za jedinstvo Evrope

Papa Ivan Pavao II. i Patrijarh Bartolomej I. su se susreli 2004. godine u Rimu i potpisali zajedničku izjavu. Izjava

je definirala ciljeve zajedničkog djelovanja, ali govori mnogo više od toga. Ona je svjedočila dokle je stiglo kršćansko jedinstvo na kraju pontifikata Ivana Pavla II. i oko kojih stvari postoji konsenzus, ne samo između katolika i pravoslavnih nego među velikom većinom kršćanskih Crkava. Zajednička izjava je pokazala na kojim to poljima svi kršćani danas mogu i moraju zajednički nastupiti: »ljubavlju iscijeliti zlo terorizma, ulijevati nadu u mir, pridonijeti smirivanju tolikih bolnih sukoba; vratiti europskome kontinentu svijest o njegovim kršćanskim korijenima; graditi istinski dijalog s islamom, jer ravnodušnost i uzajamno nepoznavanje mogu uroditi jedino nepovjerenjem pa čak i mržnjom; hraniti svijest o svetosti ljudskoga života; djelovati kako znanost ne bi nijekala božansku iskru koju svaki čovjek dobiva s darom života; surađivati da se ova naša zemlja ne izobliči te da stvorenje uzumogne očuvati ljepotu koju mu je Stvoritelj podario; no, povrh svega, s obnovljenim žarom naviještati evanđeosku poruku pokazujući suvremenom čovjeku kako mu evanđelje pomaže pronaći sama sebe i izgrađivati bolji svijet«.

Evropska unija koja svoj Ustav nije razumjela kao osobnu kartu pa je tako izostavila svoje korijene u kršćanstvu svoj duhovni oporavak može jedino doživjeti kroz jedinstvo kršćana.

Takva Evropa ostaje bez svoga identiteta, a što je još za nju teže bez duhovnosti. Mnogi kritičari ideje da u Ustavu bude spomenuto kršćanstvo su napominjali da se vrednote kršćanstva već nalaze u njemu. No, je li to dovoljno? Sama činjenica da će sutra mladi ljudi htjeti pročitati Ustav i onda u njemu naći da je kršćanstvo u temelju njihova kontinenta i zajednice naroda, radi na podsjećanju tih mladih ljudi kako bi što bliže bili vjeri.

Ali i da je kršćanstvo spomenuto u Ustavu ne bi bilo dovoljno za pravu evropsku snagu i njezinu sutrašnjicu. Bez jedinstva Europina nenapisanog temelja ni ona sama neće imati budućnost. Stoga naša molitva za jedinstvo kršćana, nije samo molitva da kršćanstvo bude jedinstveno nego i naš napor da Evropa i cijeli svijet budu bolja mjesta za život svakoga čovjeka.

M. Bosankić

Maleni...

...i nešto stariji

BOŽIĆ U KŠC "SV. FRANJO"

U sportskoj dvorani KŠC-a "Sv. Franjo" Tuzla, 23. prosinca 2008. godine upriličena je Božićna priredba u izvedbi učenika osnovne škole. Za dodatni ugođaj pobrinuo tamburaški orkestar sačinjen od osnovaca i gimnazijalaca. Priredbi su nazočili brojni posjetitelji, uvaženi gosti, roditelji i prijatelji škole. Tom je prigodom ravnatelj vlč. Vlatko Rosić učenicima, roditeljima, prijateljima i djelatnicima Centra uputio božićnu čestitku čiji je moto bio *Kako je lijepo biti čovjek kad Bog čovjekom postade!*.

Ravnatelj Rosić je poručio: „Božić je lijepi obiteljski blagdan, koji raznježi naše srce i potiče nas na solidarnost prema bližnjima. Budući da je naš Centar jedna velika obitelj, i mi svake godine obilježavamo ovaj blagdan u obiteljskom ozračju.“ Govoreći o djeci kao daru koji nam je darovan također je nadodao: „Iako ne znamo što će biti od naše djece danas sutra, i što će postati u životu, to nije razlog da ih prepustimo slučaju i ne pružimo im sve što se od nas očekuje da im pružimo. Iza svega što pružamo bilo materijalno ili duhovno, treba se kriti ljubav, jer ljubav koju im pružamo će ostati u njima. Ovo znanje koje im škola pruža će jednoga dana zaboraviti, ako im ne bude trebalo, ali ljubav koju su im njihovi roditelji i učitelji pružili neće nikada zaboraviti. Stoga pružimo zajednički i roditelji i učitelji ovoj djeci ljubav koja će biti snaga koja će nas pokretati u našem odgojno-obrazovnom radu. Jer uza sve lijepo i ružno što nam se događa, uza sve uspone i padove, uza sve nesigurnosti ovoga svijeta, globalne finansijske krize, zabrinutost za sutra: **lijepo je biti čovjek, jer je Bog postao čovjekom.**“

U Sarajevu održan Susret djelatnika Katoličkih škola za Europu u Bosni i Hercegovini

ODGOJ ISPRED OBRAZOVANJA

U periodu od 7. do 9. siječnja 2009. godine održan je trinaesti seminar Katoličkih škola za Europu u Bosni i Hercegovini. Seminar se organizira jedanput godišnje i na njemu sudjeluju svi djelatnici Katoličkih školskih centara u BiH. Trenutačno u Bosni i Hercegovini postoji i radi sedam Katoličkih školskih centara (Sarajevo, Zenica, Tuzla, Travnik, Banja Luka, Bihać i Žepče) u kojima nastavu pohađa oko 4 500 učenika, a uposlono je oko 300 učitelja, nastavnika i profesora.

Domaćin seminara bio je Katolički školski centar „Sv. Josip“ u Sarajevu, koji je ujedno i prvi otvoreni Centar u BiH, a započeo je s radom sada već daleke 1994. godine. Organizator seminara je Pedagoško vijeće Katoličkih školskih centara. Tema ovogodišnjeg seminara je bila *Odgoj: temeljna zadaća nastavnika i škole*, a na seminaru je sudjelovalo oko 250 djelatnika.

Seminar je započeo pozdravom domaćina, sarajevskog ravnatelja, vlč. mr. Ivica Mrše, a otvorio ga je

promicatelj Katoličkih škola za Europu, msgr. dr. Pero Sudar. Prvi dan Seminara obilježilo je predavanje dubrovačkog biskupa, dr. Želimira Puljića. Biskup Puljić je u svom izlaganju govorio o ulozi obitelji, škole, pa i društva općenito u odgoju osobe. Na istu je temu dubrovački biskup održao i duhovni nagovor na svetoj misi. Središnje predavanje održao je izvanredni profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru, dr. Zlatko Miliša. Cjelodnevni predavanjem, profesor Miliša je tumačio izazove današnjice te ukomponirao političke, medijske i utjecaje suvremenih društvenih zbivanja na odgoj odnosno škole. Pozivajući se na bogato životno i profesionalno iskustvo, profesor je istaknuo razvoj pozitivnih vrijednosti kod učenika kao primarnu zadaću škole.

Po tradiciji završna riječ seminara pripala je promicatelju katoličkog školstva u BiH, biskupu Peri Sudaru. Biskup Sudar se ispred Pedagoškog vijeća

Ravnatelj, profesorica i Promicatelj

osvrnuo na seminar te prigodnim riječima potpore i ohrabrenja i službeno zatvorio susret.

Trinaesti po redu Seminar će ostati u lijepom sjećanju i Tuzlacima budući su direktori Osnovne škole i Opće gimnazije pri KŠC „Sv. Franjo“, gđa Žana Altumbabić i fra Martin Antunović promovirani u više zvanje status mentora, a profesorica glazbe, gđa Evica Cerić proglašena najuspješnijim profesorom u cjelokupnom Sustavu za što je primila nagradu Erich von Brandis, najveću koju Sustav katoličkih škola za Europu može dodijeliti.

I. K.

Obitelj djelatnika Sustava

ODRŽAN NAPRETKOV SVEČANI BOŽIĆNI KONCERT

U Sarajevu je 19. prosinca 2008. godine održan *Napretkov svečani božićni koncert*, čiji je pokrovitelj bio veleposlanik Češke Republike Jiří Kuděla, nedvojbeno je kao i do sadašnjih godina bio na iznimnoj razini. Svi su izvođači napunili Narodno kazalište ugodnim ugođajem.

Prije samog početka nazočne su kao domaćini koncerta pozdravili veleposlanik Jiří Kuděla i predsjednik HKD-a Napredak prof. dr. Franjo Topić zaželjevši svima ugodne trenutke na koncertu te čestit Božić i sretnu novu godinu.

Pod ravnanjem maestra Julija Marića i uz Simfonijski orkestar Sarajevske filharmonije nastupili su solisti iz Češke Zdenka Mervová, Katarína Vovková, Petr Murcek, prvak sarajevske opere Armando Puklavec i Zbor Opere Narodnog kazališta. Solisti su se publici prvotno predstavili poznatim opernim arijama, a nakon toga su izveli božićne pjesme kao što su: *Radujte se,*

narodi, Veselje ti navješćujem, Pristupite vjerni, Bijeli Božić... dok je zbor otpjevao nadasve poznatu pjesmu *U se vrijeme godišta* i po prvi put u okviru Napretkovih božićnih koncerata pjesmu *Transeamus*. Izvedena je i češka božićna pjesma *Gloria*, a na koncu su svi zapjevali *Tihu noć*. Publika je kao i uvijek tražila još jednu pjesmu tako da su na bis uz podršku publike otpjevali *Zvončice*. Valja dodati kako je za većinu božićnih pjesama aranžman napisao maestro Marić.

Kao i svake godine pa tako i ove na koncertu je nazočio veliki broj osoba iz javnog i političkog života, predstavnici diplomatskog zbora i Crkve, a među njima apostolski nuncij u BiH nadbiskup Alessandro D'Errico, ministar u Vijeću ministara Božo Ljubić, gradonačelnica Grada Sarajeva Semiha Borovac i mnogi drugi.

I ovogodišnji koncert koji je Napredak organizirao zajedno s Češkim veleposlanstvom, Sarajevskom filharmonijom i Narodnim kazalištem podržali

su i sponzori: Ministarstvo kulture i sporta Vlade Federacije BiH, Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajeva, Grad Sarajeva, Intesa Sanpaolo banka, Croatia osiguranje, Weltplast – Posušje, Holdina, Grafotisak – Grude, Union Banka, Bin Ričina – Posušje, Šišović – Posušje, Sarajevski kiseljak, Javno komunalno poduzeće Park i Caffè slastičarna Imperijal.

Generalni medijski pokrovitelji koncerta bili su: Federalna televizija i Televizija Kantona Sarajeva, a medijski pokrovitelji su: Radio Federacije BiH, Radio 202, OTV Valentino, Kablovska televizija HS, Radio Herceg Bosne, Radio Mir Međugorje, Radio M, Obiteljski radio Valentino, Radio Čapljina, Hrvatski radio Bobovac – Vareš, Radio Posušje, HTV KISS – Kiseljak, Radio postaja Vrhbosna – Sarajevo, Radio Plus – Posušje, Oslobođenje, Dnevni list i Katolički tjednik.

Vanja Gavran

PREDSTAVLJEN HRVATSKI NARODNI GODIŠNJAK

U Napretkovom klubu *Lira* u Sarajevu predstavljeno je jedno od najznačajnijih Napretkovih izdanja zbornik *Hrvatski narodni godišnjak* za 2009. godinu i to je 56. Godišnjak po redu.

Godišnjak su predstavili **mr. Nikola Čiča**, predsjednik Središnje uprave HKD „Napredak“ i dopredsjednik tuzlanske podružnice; **prof. dr. Josip Baotić**,

Čiča je predstavio povijesni dio Godišnjaka analizirajući izbor povijesnih tema kao i autore tekstova. Njegovo zapažanje je kao se po prvi put u Godišnjaku javljaju nova imena tj. autori koji do sada nisu objavljivali tekstove, naglasivši kako se uočava ogroman potencijal u znanstvenom smislu. Čiča je izdvojio nekoliko tekstova koje svakako preporuča čitateljima kao što su

tekstovi Helene Ostojić, Nives Majnarić – Pandžić, Snježane Šušnjare, Snježane Mutapčić i drugih.

Prof. Baotić dao je pregled tekstova o prvoj osnovnoj školi u Bosni i Hercegovini autora Miroslava Topića, kao i tekst o Bartolu Kašiću, autora Vanje Gavrana. Tekst Topića govori o osnivanju škole u Tolisi, koju je i sam prof. Baotić pohađao, dok biografski tekst Gavrana o Kašiću jasno pokazuje gdje su počeci standardizacije hrvatskog jezika.

Vanja Gavran je govorio o drugom dijelu Godišnjaka u kojem se redovito objavljuju izvješća o radu Napretka. Kazao je kako je na 70 stranica predstavljen rad

Društva u 2007. godini. On je uočio kako se u Godišnjaku objavljuje opisno izvješće o radu Središnje uprave i udruga pri Središnjici, a samo faktografski izvješća iz podružnica, te je sugerirao da se radi onih koji će sutra istraživati rad Napretka, ali i radi podružnica više pozornosti posveti podružnicama.

Urednica Šušnjara je kazala kako je pred njom bio težak zadatak, napraviti Godišnjak u kratkom roku. Njoj je po prvi put ukazana čast da uredi ovo izdanje te je zahvalila svima koji su joj dali podršku, kao i svim suradnicima i autorima. Šušnjara je u Godišnjaku objavila i nekoliko tekstova *in memoriam* posvećenih nedavno preminulim Napretkovcima, a posebno je izrazila zahvalnost dosadašnjem dugogodišnjem uredniku Godišnjaka Radovanu Marušiću.

Gavran je ujedno predstavio i novi zidni kalendar koji je posvećen Napretkovoj likovnoj udruzi koja djeluje u Sarajevu. U kalendaru su predstavljena umjetnička djela nekih članova ove aktivne udruge. „I sam kalendar je po svom dizajnu na neki način umjetničko djelo mladog dizajnera Borisa Hodaka“, kazao je Gavran.

Vanja Gavran

Promotori na djelu

profesor na Filozofskom fakultetu u Sarajevu i dugogodišnji član Središnje uprave Napretka; **Vanja Gavran**, glavni tajnik Napretka i urednica Godišnjaka **mr. Snježana Šušnjara**.

Tuzlanska likovna scena
i u Franjevačkom samostanu

Izložba slika s Kolonije Breške 2008

„...kao minimum korektnog uvida, dužni smo uočiti transparentnost i otvorenost kulturnog aktiviteta hrvatskog predznaka, kao poziv na otvoreno komuniciranje i interakcijsko susretanje, a radi usvajanja dobrog i boljeg, makar i drukčijeg. Ustvari, to je i osnovna odlika otvorenosti hrvatskog kulturnog bića, čiji je bitan konstituent iskustvo uvijek agilnog Franjevačkog reda, od vremena Bosne Srebrene, ili – duže od 700. godina,“ zapisao je književnik Atif KUJUNDŽIĆ, u katalogu izložbe slika s Likovne kolonije „Breške 2008.“

Biti svjedokom nastajanja pojedinih likovnih djela, od osnovnih i idejnih skica, preko autorskih samotraganja, do finalnog dijela stvaranja, doživljaji su i ugodaji koji ne trpe opise. Treba u sebi imati makar gram umjetničke žice, a onda to sve doživljavati i preživljavati s umjetnicima. Izazov i teškoće više je na jednom mjestu vidjeti ta djela, ocijeniti ih i o njima svoj sud donijeti i javno priopćiti. Pred takvom dvojnom sam se našao prigodom otvaranja siječanske izložbe likovnih djela u Galeriji „Kristijan Kreković“ – Franjevačkog samostana Tuzla. Slike su nastale na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške 2008.“, koju je devetu godinu uzastopce organiziralo Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ – Glavna podružnica Tuzla. U sudaru onog što sam u rujnu prošle godine gledao u nastajanju i izloženih djela, biranim riječima rečeno, ostao sam zatečen i pozitivno šokiran. Objedinjena na jednom mjestu, u galerijskom prostoru, umjetnine su zračile nekom posebnom svjetlošću, mistikom, osjećajnošću, radošću, ljubavlju i ljepotom. Svaka slika za sebe je pričala priču i isijavala poruku, a umjetnici su na sebi svojstvene načine bojama i kistovima na platna prenijeli ne samo svoje doživljaje i viđenja, nego i sve ono što su doživjeli u susretima i razgovorima s organizatorima, a posebice sa rimokatoličkom župom Breške, gostoprivljivim župljanima i njihovim domaćinima, te brežakim župnikom fra Franjom MARTI-

NOVIĆEM, bez kojih ova kolonija ne bi bila to što jest i što je do sada polučila.

Afirmacija mladih umjetnika

Prigodom otvaranja izložbe, Nikola ČIČA, dopredsjednik Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ – Glavna podružnica Tuzla, posebno je naglasio: „Po deveti put priređujemo izložbu djela koja su nastala na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške“. To je jedan od glavnih „Napretkovih“ projekata. Ovom prigodom se zahvaljujem svim ljudima koji su prepoznali rad „Napretka“ i u svakom trenutku su spremni pomoći nam. Prije svih to su Vlada Tuzlanskog kantona, Općina Tuzla, Franjevački samostan Svetih Petra i Pavla, te gvardijan fra Zdravko ANĐIĆ. Izložena djela pokazuju novu tendenciju kojoj stremi „Napredak“, a to je da što više afirmiramo mlade umjetnike. I ovaj put, odnosno na prošlogodišnjoj koloniji, dali smo im šansu da se dokažu. Na izloženim djelima

možemo vidjeti, i prema stajalištima mnogih koji to stručno znaju, kako ona pokazuju zavidnu kvalitetu. U ovoj i narednim godinama nastojat ćemo da kolonija bude još masovnija i kvalitetnija. I prošle godine su nam se javili mnogi zainteresirani za sudjelovanje, ali zbog skromnih i ograničenih financijskih mogućnosti nismo mogli prihvatiti sve ponude i ispuniti želje. Ove godine ćemo, vjerujem, pružiti šansu većem broju afirmiranih, ali i mladih umjetnika.“

Nije nebitno, naprotiv, ni to što je glazbenu potku i poseban ugođaj otvorenju izložbe dao Zbor „Juventus Salinarum“ – „Mladi Soli“, pod ravnanjem gospodina Zlatka ŠPOLJAREVIĆA. U najkraćem, na jednom mjestu i u isto vrijeme, susrele su se dvije vrste umjetnosti, a obje su doprinijele zbližavanju ljudi.

Nepravdno bi bilo, a to su česte i po nekim nepisanim pravilima prateće novinarske greške, ne napisati koju riječ o katalogu izložbe i osobama koje su ga

Gosti na izložbi

kreirale. Dopadljive tekstove o koloniji, izloženim djelima i autorima su napisali Atif KUJUNDŽIĆ, književnik iz Lukavca i Fuad KASUMOVIĆ, akademski slikar iz Tuzle. Sjajne fotografije, djela izloženih radova je snimio fra Martin ANTUNOVIĆ. Tehničku postavku uradio Ivan KAMENJAŠEVIĆ, katalog urednički potpisao Ivica KOVAČEVIĆ uz odabir slika Fuada KASUMOVIĆA. Kvalitetan tisak kataloga je izašao iz Tvrtke „PrintCom“ – Grafički inženjering Tuzla. Uz rizik da budem proglašen sitničarem i prznicom moram autorima tekstova o slikarima zamjeriti što uz njihova imena nisu naveli gradove i države iz kojih dolaze.

Posebna vrsta pitomosti

Izložbu je otvorio Vinko LAMEŠIĆ, predsjednik Udruge likovnih umjetnika Tuzlanske županije i naglasio: „Međunarodna likovna kolonija „Breške“,

osjećajnošću i posebnom vrstom umjetničke provokacije koju treba vidjeti i doživjeti. Posebno bih izdvojio dvije slike Aleksandra MARKOVIĆA – „Bosna“ i „Bosna II“. I još nešto! Jedna od kvalitetnih odlika Međunarodne likovne kolonije Breške je što poziva i daje šansu mladim, neafirmiranim slikarima.“

Zlatko DUKIĆ, novinar: „Kao i svaki normalan ljubitelj likovne umjetnosti, apstrakcije ne razumijem. Ono što je približno realnom jako mi se sviđa. Kolonija „Breške“ svaki put opravdava svoje postojanje. Nadam se da će ubuduće biti više realnog, nego apstraktnog. Ipak mi živimo u realnom svijetu.“

Ivo ANDRIĆ-LUŽANSKI, zastupnik u Saboru Republike Hrvatske: „Izložba posjeduje izuzetno visoku kvalitetu. Posebice treba naglasiti imena koja su se pojavljivala tijekom postojanja kolonije u Breškama. Moja osnovna primjedba je da kolonija, a slijedom toga i izložbe

Kujundžić, Andžić, Čiča i Lamešić

iz godine u godinu, stasava i jača. Već je čvrsto stala na tlo Tuzle, Tuzlanskog kantona, te Bosne i Hercegovine. Poredeći ovu koloniju s nekim drugim, na kojima sam sudjelovao, odgovorno mogu reći da „Breške“ odišu posebnom vrstom pitomosti, gostoprivstva, osjećajnosti i ljubavi. To su mi potvrdile brojne kolege i kolegice s kojima sam se susretao na drugim kolonijama, a bili su sudionici na nekoj od kolonija u Breškama.“

O izložbi i izloženim radovima obavljena je i kratka anketa. Tri anketirana posjetitelja su se pohvalno izrazili o djelima i Koloniji, ali iznijeli i neke zamjerke.

Juventus Salinarum

Mirsad HADŽIEFENDIĆ, slikar, vlasnik Likovne galerije „MI-ritmo“ Tuzla, osnivač Likovne kolonije „Modrac“: „Na ovoj izložbi radovi plijene suptilnošću,

postaju pomalo stereotipne. Nešto bio trebalo mijenjati u samoj koncepciji. Nemam ideju što to treba, ali ljudi koji se bave organizacijom ove manifestacije sigurno su svjesni kako nešto treba mijenjati.“

Otvorenost hrvatskog kulturnog bića

Autorsko-kritičarsku besjedu o izložbi je imao Atif KUJUNDŽIĆ, ali je ona namjerno zaobiđena u ovom tekstu, jer očekujem da bude tiskana kao zaseban prilog. Umjesto toga vrijedno pozornosti, više od ostaloga dijela kataloškog teksta, su redovi što slijede: „...kao minimum korektnog uvida, dužni smo uočiti transparentnost i otvorenost kulturnog aktiviteta hrvatskog predznaka, kao poziv na otvoreno komuniciranje i interakcijsko susretanje, a radi usvajanja dobrog i boljeg, makar i drukčijeg. Ustvari, to je i osnovna odlika otvorenosti hrvatskog kulturnog bića, čiji je bitan konstituent iskustvo uvijek agilnog Franjevačkog reda, od vremena Bosne Srebrene, ili – duže od 700. godina.“

Kujundžić je još naglasio kako je primjetno da Međunarodna likovna kolonija „Breške“ privlači sve značajniju pažnju umjetnika, ima sve bolje rezultate i sve veći rejting, kao izuzetno brižljivo organizirana i vođena kulturno-umjetnička akcija, koja uživa visok ugled u Tuzli i kod sudionika u regiji.

N. J. I.

SUSRET OSJEĆAJNOSTI I DARA U LJEPOTI BREŽAČKOG KRAJOLIKA

U prostoru takozvane simboličke kulture, dakle u oblastima definiranim kao slikarstvo, književnost, muzika, film, arhitektura, slikarstvo je najtransparentnija opcija. Slika nastaje u susretu i odnosu koji je prof. dr. Nikola Kovač definirao kao sliku predmeta i predmet slike. Okupe se ljudi s raznih strana svijeta proborave nedjelju dana u Međunarodnoj likovnoj koloniji koju zovemo Breške, vode razgovore, prenose svoje štafelaje s mjesta na mjesto, slikaju, a potom odu svojim putem, za svojim potrebama i životom.

Nekoliko mjeseci potom, opremimo i izložimo njihove slike i ostanemo u čudu videći šta se sve tu dogodilo. Došlo je do stvarne izmjene vrijednosti u prostoru mogućeg ostvarivanja umjetničkog, ali i identiteta uopće. U krajoliku koji dobro poznajemo, na njihovim slikama uočavamo drugačije obojenu svjetlost, vidimo mogućnost drugačijeg izbora i projekcije poznatih motiva, uspostavljanja i organizacije estetskih vrijednosti, itd.

Naime, ljudi su došli i u sebi donijeli svoje predstave o umjetnosti i svijetu, svoje poetike, osobna slikarska iskustva i tehnike, svoje estetske zahtjeve, nebo ispod kojega su živjeli i radili i suočili se s podnebljem koje je u svemu drugačije od njihovog. Naime, ne postoje na planeti Zemlja dva mjesta na kojima sunčeva svjetlost isto sija, baš kao što ne postoje dva ista čovjeka, dvije iste poetike, dvije tehnike, dva ista iskustva ili estetska nazora. Stvoritelj Svega Sve je stvarao samo po jedanput.

Želimo reći, kako je Međunarodna likovna kolonija Breške u svemu nesagledivo značajan događaj u određenom nivou simboličke kulture koju zovemo likovna umjetnost, jer, riječ je o izuzetnoj mogućnosti međusobne komunikacije umjetnika i njihovih iskustava, te postvarenja komunikacije u njihovim likovnim djelima u odnosu s odabranim motivima iz krajolika.

Osim spomenute okolnosti koju razgledajući ovu izložbu nije loše imati na umu, želimo reći i kako je susretanje likovnih umjetnika u brežakom krajoliku stvaran sadržaj koji nas kao ljude, duhovnost i kulturu, zdravljem razuma i ljepotom mogućnosti umjetničkog aktiviteta brani od agresivne pojave kiča koji u mnogim oblastima života preuzima inicijativu.

Međunarodna likovna kolonija Breške dakle, ima svoj stvaran i puno dublji smisao kojega postajemo svjesni u trenutku kad možemo stati nasuprot ostvarenim umjetničkim djelima. Lijepo vidimo, kako se jedan broj značajnih umjetnika pojavljuje kao snažan uzor i podsticaj drugima da i sami ojačaju sebe, da nadmaše svoje mogućnosti, u krajnjoj liniji da nauče i otkriju nove vidove vizualizacije svijeta i estetskih mogućnosti likovnog izraza. U konkretnom primjeru vrijedno je pomenuti rad i učesnik Mladena Ivešića, Marijane Ivešić Pažin, Ivone Naletilić, itd.

Ovdje još jedanput možemo uočiti i kako je snažna prednost likovne umjetnosti u odnosu prema drugim umjetničkim izražajnim mogućnostima, kako nam likovna umjetnost brzo, jednostavno, univerzalnim jezikom i estetskim ishodom bez izlišnih nedoumica i pitanja kaže to što ima reći.

a. k.

Tamburice moja, moj plamenu bijeli ili....!

Neizbrisivo sjećanje na maestra Vinka DOBRINIĆA

Pametni i mudri ljudi davno su zapisali, mnogi to prenosili i prenose, iz generacije u generaciju, da ljudi žive sve dok su živa njihova djela. Bez ikakve dvojbe to se odnosi i na glazbeno-tamburaškog maestra Vinka DOBRINIĆA, iz Tuzle

Nenadoknadiv, ali i slijedom ograničena životnog, novozemaljskog, trajanja kraj života svake osobe nenadoknadiv je gubitak za njegove najbliže, za znanke i prijatelje. U ovoj prozaičnoj priči skriveni su životni izleti i uzleti glazbenog maestra, vrsnog tamburaša i pedagoga **Vinka DOBRINIĆA**, iz Tuzle. Nestao je iz našeg, tuzlanskog i Napretkovog, okruženja, ali su ostale da žive njegove glazbeno-tamburaške vibracije, pozitivna energija, zarazan osmijeh, dobrota, optimizam, upornost, nesebično davanje glazbi, generacijama učenika, ljudima svih vjera, nacija i generacija. Ostalo je nešto što se osjeća i dugo, dugo...će se osjećati. Spisateljske riječi su nedostatne da to opišu. Trebalo je imati sreću pa dobrog Vinka, a i prezime mu je ukazivalo na ljudsku dobrotu, slušati. Ne samo na zvučnim, cjelovečernjim koncertima, nastupima njega i njegovih tamburaša koji su tek popunjavali dio nekog drugog, političkog ili kulturološkog programa. I ne samo to. Koliko god je bio glazbeno-tamburaški maestro, u punom značenju te riječi, nije bježao ni od kavanskih nastupa u manjim skupinama. I tada je svu svoju energiju, optimizam, glazbeno znanje, raspoloženje...unosio u svirku. Kao da je i stasom, i glasom i svirkom poručivao: **"Tamburice moja, moj plamenu bijeli, // kako bi to bilo da se nismo sreli. // Neka bi te druga milovala ruka, // a u mom bi srcu bila vječna tuga. // Mi noćima mnogim ne damo da spiju, // zajedno smo mnoge ispratili svate. // Kad me u životu neka tuga svlada, // dovoljno je samo da pomislim na te."** Zato ne čudi što su se tuzlanske lole i bekrije uvijek raspitivale, a gdje to sviraju i pjevaju **Vinko DOBRINIĆ** i njegovi momci. I obvezatno tamo odlazili da uživaju i svoje tuge u veselje pretuću, a tami, mračnim i teškim mislima nisu

dopuštali da ih ophrvaju. I to baš zahvaljujući tamburašu Dobrinicu i njegovim momcima. Ti isti momci, vrsni svirci, nikada se nisu ljutili što gosti u prvi plan stavljaju **Vinka DOBRINIĆA**, jer su uglavnom bili njegovi učenici. Ne nisu ga se plašili kao nekog strogog učitelja, već ga doživljavali i prihvaćali kao dobrog duha koji i njima popravlja raspoloženje i inspirira ih na davanje kvaliteta više.

To je najčešće bilo u kulturnom, Nacionalnom restoranu Hotela "Tuzla". Ne rijetko se u tom prostoru tražila stolica više, jer je dobar **Vinko DOBRINIĆ**, nekom posebnom mantrom umio prostor i vrijeme oplemeniti, kao s neba upućenim, dobrim raspoloženjem i pozitivnim nabojem. Ukoliko je neki od gostiju pustio malo glasa i pjevušio sa njim i njegovom skupinom umio je pročitati koje to pjesme čovjek voli i u kojima

posebno uživa. Uvijek je to bez greške čitao pa svirao i pjevao baš ono što je, iako neizrečeno, poželjeno.

Skromni stražar i kormilar

U svojoj skromnosti nikada **Vinko DOBRINIĆ** sebe nije isticao u prvi plan. Po zadatku ravnatelja orkestrima Napretkovih tamburaša, na brojnim nastupima, često je - fizički - bio u prvom planu. Zanesen zvucima tamburica, ljepotom i kvalitetom koju (pro)izvode njegovi đaci, njegova glazbena djeca, pljesak dobiven od pre-zadovoljne publike nikada nije doživljavao kao svoj uspjeh. Tek po ravnateljskim pravilima i bontonima diskretno bi se naklanjao uvijek zadovoljnoj publici, zatim "stidljivo" i skromno izmicao u stranu i s ponosom rukom pokazivao na izvođače. Kao da je tom gestom htio

Riječ gđe Zlate Musić

⇒ reći: **"Ne, nisam to ja. Moja malenkost je ovdje samo u ulozi kormilara, koordinatora i stražara. Pljesak koji ste uputili pripada njima koji su svirali i pjevali."** Tek kada se zavjesa spusti ili se sa pozornice povuku, podalje od očiju i ušiju publike, znao je i uzviknuti, kritiku uputiti onima koji su pogriješili u notnim koracima, u trzajima po tananim žicama. Ali i ti uzvici, kritike i zamjerke bili su začinjani osmijehom, prijateljskom i roditeljskom dobrotom i topline.

Brojne nagrade

Prebogati, sadržajni i svestrani životopis **Vinka DOBRINIĆA** nemoguće je prezentirati ograničenim novinarskim rječnikom i skućenim novinskim prostorom. Dosadašnja priča i naglasci koji slijede tek su ilustracija kako je dobar Vinkec bio i u skupini idejnih tvoraca obnove rada Napretka Tuzla. Znači pripadao je skupini tuzlanskih Hrvata koji su devedesetih godina 20-og stoljeća imali viziju i hrabrost da pokažu i dokažu, tko su, što su, što mogu i što umiju. Bio je **Vinko DOBRINIĆ** u inicijativnoj jezgri koja je zdušno i nesebično radila na obnovi Napretka. Bio je i član Upravnog odbora Napretka, te u jednom mandatu i dopredsjednik. Tamburaški orkestar kojim je ravnao nezaobilazni **Vinko DOBRINIĆ** nastupao je širom BiH, u Hrvatskoj, Austriji i Mađarskoj, a posebno je ostao zabilježen njihov nastup u Beču i to u vremenu najneizvjesnije ratne kataklizme u BiH.

"Zahvaljujući svojoj neospornoj kvaliteti, marljivom i predanom radu i naravno ruci maestra Vinka DOBRINIĆA, Napretkovi su tamburaši osvojili brojne nagrade, pohvale i priznanja. Treba posebno istaknuti prvo mjesto na Festivalu pučke i zabavne glazbe 1996. godine u Buzovici, gdje su tamburaši nastupili zajedno sa solisticom Vedranom ŠIMIĆ, prvo mjesto na Festivalu orkestrata Bosne i Hercegovine (ORFE 2000.) u Sarajevu, te nagrade osvojene na festivalima hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku – drugo mjesto i Srebrena tambura Paje Kolarića 1997., te treće mjesto i brončana plaketa 1999. godine", zapisao je **Ivica KOVAČEVIĆ**, u publikaciji **"STOLJEĆE – HKD "Napredak" Tuzla**.

"Tamburice moja, tu kraj srca moga, // najljepše ti zvuke, prosipam u krilo. // Cijeloga života, otkrivam ti tajne, // još da imam jedan, malo bi mi bilo, //" - stihovi su jedne od pjesama koju je **Vinko DOBRINIĆ** rado svirao i pjevao sa svojim učenicima. I zaista, način, upornost, volja i optimizam na koji je ON, **Vinko DOBRINIĆ**, prilazio svom omiljenom instrumentu i prenošenju znanja i vještina na mlade, traže ne jedan, nego više života. NO, za **VINKA**, koji je ostavio neizbrisiv i nezaobilazan trag u svojoj Tuzli i svojem Napretku, nedvojbeno važi ona kako će živjeti dok živi njegovo djelo. A, već imamo generacije tamburaša koje su u tajne ove vrste glazbe uvodili njegovi učenici. Hrvatski glasnik se i ovim tekstom skromno odužuje mastru Dobrinicu, a koliko će mu se, čime i kako odužiti njegova Tuzla, ostaje nam da čekamo, gledamo i osluškujemo.

N. J. IVANOVIĆ

Božićni turnir u duhu mladosti

U organizaciju HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla tijekom proteklog vikenda upriličen je Božićni turnir u malom nogometu u KŠC „Sveti Franjo“. Spoj mladosti i iskustva, dobre volje i želje za natjecanjem pružili su vrhunski užitak. U iščekivanju onih koji će biti najbolji stotine gledatelja mogli su uživati u odličnim utakmicama i potezima. Turnir se igrao u dvije skupine – jednu su činili veterani, a drugu seniori.

U skupini veterana nastupili su: Par Selo, Gradačac, Bistarac, Ljubače, Špionica, Gornje Živinice, Poljana i Husino, dok su seniore predstavljali ekipe: Husino, Par Selo 1, Par Selo 2, Ljepunice, Bistarac, KŠC 1, KŠC 2, Dokanj, Lipnica, Poljana 1, Gornje Živinice, Brgule, Ljubače, Spreča, Poljana 2 i Ravna Trešnja.

Nakon preliminaranih i polufinalnih utakmica, u finalu veteranskog dijela turnira susrele su se ekipe Par Sela i Husina. Utakmica je bila neizvjesna, no za nijansu su više snage i sportskog duha imali igrači Husina koji su na kraju slavili rezultatom 6:3.

Pobjednici

Slično je bilo i u natjecanju seniorskih ekipa. Mladost koja je odisala dvoranom u svakoj utakmici, začinjena dobrim potezima, ponekad i ostrim startovima ponovno je u finale dovela ekipe Par Sela 1 i Husina. Obje ekipe su tijekom cijelog turnira pokazale dosta umijeća i prave sportske igre. Iako veliki prijatelji, igrači se na terenu nisu štedjeli, bilo je tu dosta naboja i ostrih šutova koji su na kraju donijeli pobjednika – ekipu Par Sela 1 koja je dečke s Husina svladala rezultatom 5:3.

Najboljim pojedincima i ekipama prigodne nagrade je uručio dopredsjednik HKD „Napredak“ Tuzla g. Nikola Čiča. Tako je završen još jedan Božićni turnir u Tuzli koji nas je uveo u još snažnije iščekivanje rođenja svetog djeteta.

D. N.

"Mladi" veterani

Crtnice iz povijesti HKD „Napredak“ Tuzla

KAKO JE STVARAN NAPREDAK

U nekoliko sljedećih brojeva, oslanjajući se na dostupnu arhivsku građu autor će prikazati osnovne aspekte rada HKD-a *Napredak* u Tuzli od osnutka Društva do zabrane njegova rada. Svjestan nedostatne istraženosti rada Društva tijekom spomenutog razdoblja – što je jedan od glavnih uzroka često oprečne procjene rada Društva između 1905. i 1949., autor je na osnovu izvora uspio prikupiti relevantnu građu koja na znanstveni način oslikava rad i ulogu Društva u tom razdoblju. U tom veoma burnom razdoblju, HKD *Napredak* Tuzla bilo je prisiljeno raditi u različitim društveno-političkim sustavima, što je bitno utjecalo kako na njegov položaj tako i na oblike rada i financiranja.

Govoriti o stoljeću rada jednog društva nije malo, a kada se govori o društvu koje je stvoreno za potporu mladim kao *Napredak* onda tako dug period treba gledati kroz posebnu prizmu. Prolazeći kroz sva iskušenja koja su pred njega postavljali, kako različiti društveno politički ili povijesni procesi tako i pojedini ljudi, *Napredak* je uvijek smogao hrabrosti da kroz sva ta iskušenja izađe i jači i veći. Mnogi su primjeri kada se *Napredak* znao izdici kao feniks i nadići sve nedaće i probleme. Kada je tijekom Prvog svjetskog rata zamrla sva aktivnost Napretka i kada se gradom širila vijest da će se *Napredak* fuzionirati sa Srpskim kulturno-prosvjetnim društvom *Prosvjeta* odmah su se skupili ljudi i ponovo pokrenuli *Napredak*. Kada je trebalo u Tuzli

Kao slijed takvih događaja i u Tuzli se osniva pjevačko društvo pod nazivom *Majevica* 1895. godine.

Međutim, kako je sazrijevala misao da je pomladak temeljna supstanca svakog društva, tako se gradila i svijest hrvatskog naroda u neshaklim vremenima i na prostorima gdje je trebalo živjeti i raditi i opstati u nerazvijenosti, te se boriti sa različitim divergentnim procesima i tendencijama veliku pozornost treba dati mladima, sve se više razvijala ideja da treba oformiti društvo koje bi pomagalo mlade.

Želja za formiranjem društava koje bi pomagalo đake Hrvate, namještalo djecu na zanate pojavila se u razdoblju od 1896. do 1897. godine. U to vrijeme u Mostaru je djelovao sastajalište za đake na kojemu su bolji

pa i da na taj način bude u prigodi da ih politički usmjerava. Na to ukazuju i uvjeti života koji su u Institutu bili veoma teški, posebice u smislu izoliranja pitomaca od bilo kakvog političkog aranžmana u samoj Bosni i Hercegovini. Reakcija većeg dijela studenata bila je odbijanje takvih uvjeta života i studija. Ubrzo su mnogi studenti ostajali bez stipendije, a s time i bez sredstava za daljnje studiranje.

Zbog svih tih razloga ubrzo se među mostarskim Hrvatima rodila ideja o osnivanju društva čiji bi rad obuhvaćao cijelu Bosnu i Hercegovinu i koje bi materijalno potpomagalo hrvatske đake i studente iz Bosne i Hercegovine. Ubrzo se krenulo u realiziranje te ideje.

Zemaljska vlada je u prosincu 1901. godine obaviještena od okružnog predstojnika Pintera da mu je franjevački provincijal fra Augustin Zubac priopćio vijest kako izvjesni katolici Mostara žele osnovati društvo za pomoć đacima i studentima. Napori mostarskih Hrvata ubrzo su urodili plodom te je 28. lipnja 1902. godine odobreno utemeljenje Društva. Nedugo nakon toga 5. srpnja 1902. godine vlada je potvrdila statut društva. Nakon dužih i mukotrpnih priprema 14. rujna 1902. godine u Mostaru je utemeljeno *Hrvatsko potporno društvo za potrebne đake srednjih i visokih škola Bosne i Hercegovine*. Riječ potrebne u nazivu društva često je mijenjana s riječju potrebe. Međutim posrijedi je onovremeni izričaj koji je trebao značiti da se radi o društvu za potrebne đake, tj. za kojima se osjećala potreba, odnosno kojima je potrebna pomoć.

Uloga pojedinca u rađanju ideje bila je često presudna. Potvrđivalo se to i u slučaju mostarskog društva. Za njegovo utemeljenje uz prof. Lea Jamnickog i Martina Čulu, neizostavno je vezano ime profesora bogoslovije fra Radoslava Glavaša, koji je bio izabran i za prvog predsjednika.

Provedene aktivnosti tijekom 1902. godine i regulirani status pogodovali su da je Društvo napredovalo ne samo u Bosni i Hercegovini nego i u svim drugim hrvatskim krajevima.

Aktivnost samog Društva je ispočetka bila prisutna u većim gradovima u Bosni i Hercegovini. Tako je primjerice u Tuzli 3. svibnja 1903. bila potvrđena prva podružnica Mostarskog društva. Jedan od utemeljitelja i jedan od osnivačaja Mostarskog društva bio je i Kosta Urumović profesor gimnazije u Tuzli, koji će ubrzo postati i prvi predsjednik Tuzlanske podružnice *Napretka*.

Nedugo nakon Mostarskog hrvatskog potpornog društva u Sarajevu je početkom studenog 1902. godine grupa entuzijasta poduzela akciju za utemeljenje još jednog hrvatskog potpornog društva. Dok je dan ute-

⇒ meljenja mostarskog društva neosporan 14. rujna 1902., dan utemeljenja sarajevskog društva nije točno utvrđen i kao datum uzima se razdoblje od 9. do 12. studenog 1902. godine. Naime, 9. studenog 1902. dr. Tugomir Alaupović je pokrenuo misao o osnutku društva za namještanje djece u zanate i trgovinu. Istog dana dr. Alaupović je zajedno s Đurom Vrinjaninom i Dušanom Plavšićem sastavio pravila. Glavna skupština je sazvana 11. rujna, a 12. rujna pravila su se predala vladinom povjereniku. Pune dvije godine (6. studenog 1904. godine) su trebale pa da vlast prihvati pravila *Hrvatskog društva za namještanje djece na zanate i trgovinu*. Činom odobrenja pravila sarajevskog društva zaokružena je procedura utemeljenja oba hrvatska potporna društva koja su imala zajednički cilj, ali su se razlikovala u nekim detaljima (mostarsko društvo je podupiralo samo đake, a sarajevsko i znanstvenike).

Dugo su trajale dileme i oko datuma od kojeg treba računati postanak Napretka. Naime, na glavnoj i konstituiraćoj sjednici Društva koja je održana 10. rujna 1904. godine u prostorijama *Trebevića*, tadašnjem nazivu dodan je i naziv *Napredak*, a za prvog predsjednika izabrana je Anto Palandžić, a za dopredsjednika dr. Tugomir Alaupović. Izabrani odbor koji su činili najugledniji Hrvati Sarajeva potaknuo je ideju da rad Društva treba protegnuti na cijelu Bosnu i Hercegovinu, a da odbor u Sarajevu bude centrala pod imenom *Središnja uprava* dok je trebalo po svim varošicama osnovati podružnice i povjerenstva. Već 1. listopada tiskano je 2000 pravila Društva i koja su razasлана po svoj Bosni i Hercegovini. Bio je to prvi apel za organiziranje podružnica i povjerenstava, a već 11. prosinca iste godine tiskaju se posebne reklame pozivajući roditelje da šalju djecu na zanate i trgovinu.

Kako bi se dva slična Društva po namjeni i djelovanju koja su djelovala u Sarajevu i Mostaru što više zbližila i po mogućnosti ujedinila učinjeni su neki koraci. Na glavnoj skupštini održanoj 19. studenog 1905. godine sarajevsko društvo je izmijenilo Pravila u smislu da ubuduće pomaže i đake. Promijenjen je i naziv društva u *Hrvatsko društvo „Napredak“ za potpomaganje naučnika i đaka Hrvata – katolika*. Na taj način misije mostarskog i sarajevskog društva postale su iste.

Nakon višegodišnjeg pregovaranja o ujedinjenju ova dva društva, do fuzije dolazi službeno na III. glavnoj skupštini *Napretka* održanoj 9. lipnja 1907. godine. Od 1914. godine naziv društva je promijenjen u *Hrvatsko prosvjetno kulturno društvo „Napredak“*. Naziv društva ponovo se mijenja na Godišnjoj skupštini 29. lipnja 1922. godine u *Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“*. U izmijenjenim Pravilima svrha društva je definirana nešto uopćenije: kulturno jačanje hrvatskoga naroda. Uskoro, uslijed fuzioniranja sarajevskog i mostarskog potpornog društva, i tuzlanska podružnica mostarskog društva uzima novi naziv *Napredak*, a sva imovina prethodnog društva prelazi na *Napredak*.

(U sljedećem broju *Djelovanje HKD Napredak Tuzla od osnutka do kraja I. svjetskog rata*)

PODNESENA IZVJEŠĆA ZA 2008. GODINU

Koncem siječnja mjeseca delegacija HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla koju su činili **mr. sci. Nikola Čiča**, dopredsjednik Društva, **fra Zdravko Anđić**, član Upravnog odbora i tuzlanski gvardijan te **Ivica Kovačević**, tajnik Društva i glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga Glasnika se u nekoliko navrata susrela s predstavnicima zakonodavne i izvršne vlasti Tuzlanskog kantona. Stanci su upriličeni s predsjednikom Skupštine TK gospodinom **Amirom Fazlićem**, predsjednikom Vlade TK gospodinom **mr. sci. Enesom Mujićem**, s ministricom obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi TK gospođom **prof. dr. Mirzetom Hadžić-Suljić** te s ministricom pravosuđa i uprave u Vladi TK gospođom **Jasminkom Mijatović**. Na ovim je susretima predstavnicima vlasti Tuzlanskog kantona podneseno izvješće o radu HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla u protekloj godini. To je u stvari dio redovite aktivnosti tuzlanskog Napretka, koji je kao korisnik proračunskih sredstava dužan podnijeti izvješće o utrošenim novcima tijekom godine.

U razgovorima su iznesene informacije o glavnim projektima realiziranim u protekloj godini. Na poseban je način istaknuta činjenica da je HKD „Napredak“ u tom periodu realiziralo skoro tridesetak različitih manifestacija, što je više od dvije manifestacije mjesečno. Kao najznačajnije izdvojene su Međunarodna likovna kolonija „Breške“, list Hrvatski Glasnik te izdavanje Zbornika radova Stoljeće HKD „Napredak“ Tuzla. Također je iznesen i plan rada za narednu godinu, koji je još ambiciozniji i bogatiji u odnosu na prošlogodišnji, a između ostalog na poseban je način istaknuto obilježavanje dviju značajnih obljetnica i to desete obljetnice Međunarodne likovne kolonije „Breške“ i 800. obljetnice Franjevačkog reda.

Predstavnici tuzlanskog Napretka su također izrazili svoju hvalu za sredstva dobivena iz proračuna tuzlanskog kantona te je izražena nada da pomoć neće izostati niti u narednoj godini.

Da su sva sredstva uložena u rad HKD „Napredak“ Tuzla dodijeljena na pravu adresu i utrošena na pravi način, potvrdili su to članovi izvršne i zakonodavne vlasti TK izražavajući svoje zadovoljstvo radom tuzlanske podružnice Napretka i svim onim što *Napredak* čini na polju promicanja kulturnih i drugih vrijednosti ovih

Dar za premijera

S ministricom Mijatović

prostora. Također je obećano da pomoć Napretku neće izostati ni u narednoj godini.

U znak zahvalnosti za podršku delegacija HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla je premijeru Mujiću uručila sliku tuzlanskog umjetnika Begana Turbića, nastalu u okviru Međunarodne kolonije „Breške“, a svima ostalima *Godišnjak Hrvatskog Glasnika za 2008. godinu* i vriednu publikaciju *Stoljeće HKD „Napredak“ Tuzla*.

Božićni koncert u Gradačcu

Božićnim koncertom u Gradačcu treću godinu zaredom nastavlja se dobra suradnja Napretka iz Zagreba i Gradačca. Dvorana „Skenderija“ u Gradačcu ove je godine bila premala da primi sve one koji su došli na božićnu priredbu. U prvom dijelu nastupili su članovi Napretkove dramske skupine Irena Cvitkušić, Tihana Čuljak i Andrej Štefan izvođeci dijelove Kranjčevićeve autobiografije „Pabirci iz života“, a Vinko Kraljević, glumac zagrebačkog kazališta „Komedija“ prisutnima se predstavio ulomcima Držićevog „Dunda Maroja“ i Džubranovog „Proroka“. U glazbenom dijelu nastupila je sopranistica Arijana Marić Gigliani uz pratnju Marijane Pajić na glasoviru. Izvedene su prigodne božićne skladbe Francka, Gounoda, Mozarta, Verdija i Schuberta te tradicionalne hrvatske božićne pjesme „U sve vrijeme godišta“, „Tiha noć“ i „Narodi nam se“.

Sve prisutne, u ime domaćina, pozdravio je vlč. Miroslav Agostini, predsjednik HKD Napredak iz Gradačca, a u ime Napretka iz Zagreba prisutne je pozdravio Tomislav Dubravac. Koncertu su prisustvovali i predstavnici iz kulturnog i političkog života Gradačca i tuzlanskog kantona.

Recital

Mario Milošević

Upravni odbor Napretka 1906

graditi *Hrvatski dom* koji bi bio dom za sva hrvatska kulturna društva ovoga kraja *Napredak* se stavio na čelo i vodio ka ostvarenju toga cilja. Prolazeći kroz sve kušnje društvenih, političkih, kulturnih i gospodarskih kriza i promjena u Bosni i Hercegovini, *Napredak* je ostao vjeran svojim načelima promicanja izobrazbe, kulture, duhovnosti. Na dobrobit prije svega hrvatskog puka, ali i svih drugih sugrađana.

Osnivanje HKD Napredak - Središnje uprave Sarajeva

Još krajem XIX. stoljeća među bosanskohercegovačkim Hrvatima počinju se javljati društva čiji je cilj bio ispočetka više zabavnog, poučnog i svečanog karaktera nego pravih kulturno-prosvjetnih organizacija. Ispočetak su to bila u prvom redu pjevačka društva: Trebević u Sarajevu osnovano 1893., Slavuj u Trebinju, Zvijezda u Varešu (1894.), Dinara u Livnu 1896. itd. ...

učenici podučavali slabije. Bili su to prvi pokušaji organiziranog rada koji će ubrzo dovesti do rađanja ideje o osnutku posebnog društva za pomaganje učenika.

U isto vrijeme Benjamin Kallay ministar Zajedničkog ministarstva financija u Beču odlučio je da 1899. godine osnuje konvikt u Beču za studente iz Bosne i Hercegovine. Taj konvikt se zvao Institut za bosansko-hercegovačke visokoškolve. U njemu su pitomci imali primjeren smještaj, ishranu ali nisu za razliku od onih čiji su fakulteti bili izvan Beča dobivali stipendiju. Glavni zadatci tog instituta su bili da dobrim rukovđenjem, poukom i nadzorom odgojno utiče na mlade ljude u socijalnom i društvenom pogledu.

Takav tretman visokoškolve sadržavao je u sebi ne samo elemente materijalne pomoći nego je austro-ugarska vlast stvarala mogućnost da kontrolira buduće akademski obrazovane pripadnike raznih vjera i nacija, koje bi mogla koristiti kao lojalne službenike,

Pred slikama Zdravka NOVAKA-PALJIĆA u Tuzli

POETIKA LIKOVNOG RUKOPISA I MUZIKALNOST IZRAZA

„Avanturizam“, kakvog-takvog, pa makar i nedorečenog intelektualno-spisateljskog susreta sa fenomenološkim likovnim rukopisom akademskog slikara-grafičara Zdravka NOVAKA-PALJIĆA, tuzlanskog likovnog umjetnika, glazbenika i sportaša (tenisera) provocira i izaziva na dopunske riječi i njihovo prepuštanje sudu javnosti i kritike, kao što su sličnoj prosudbi bili prepušteni njegovi pasteli na dvadeset i petoj izložbi

Tijekom studenog 2008. godine u šalterskoj dvorani NLB-Tuzlanske banke živjela je i trajala izložba slika-pastela akademskog slikara-grafičara **Zdravka NOVAKA-PALJIĆA**, tuzlanskog likovnog umjetnika, glazbenika i sportaša-tenisača. Nažalost, kao i puno toga što se događa na umjetničkoj pozornici Tuzle i ovaj događaj nije dobio zasluženi javni odjek, kritičarske ocjene, revalorizacije i medijske prezentacije. Na pitanje zašto je to tako nemoguće je odgovoriti; jer Tuzla već decenijama u svojim njedrima njiše i odgaja brojne likovne umjetnike, a još brojnije ljubitelje ove umjetnosti ili bar posjetitelje otvaranja izložbi. Dio odgovora krije se u nepostojanju kvalificiranih likovnih kritičara i međusobnoj, a javno neizrečenoj, likovno-umjetničkoj surevnjivosti, zavisti i ljubomori majstora kista i boje. Sasvim je izvjesno kako među njima postoji dovoljan broj onih koji bi o kolegama i njihovim djelima mogli, trebali i morali izreći javni sud, te ga medijski producirati i prezentirati. Nažalost, to se rijetko u kojoj sredini događa pa valjda tako mora biti i u Tuzli. Malobrojni autori i ispisivači tekstova u katalozima izložbi nisu dostatni za pisanje novinskih i novinarskih prikaza, a nije ni primjereno da to čine, jer su sličnomišljenici s umjetnicima čija djela svojim pisanjem približavaju, koliko-toliko, radoznoj publici. Upravo zbog sličnih i/ili istovjetnih mišljenja i stajališta o onome što je na slikama prikazano i izloženo i sami su izloženi sudu javnosti, pa bi dodatno medijsko eksponiranje, neopravdano, bilo shvaćeno kao pristranost, narcisoidnost i dvostruko samohvalisanje.

Bajkoviti pejzaži i živopisni portreti

„Avanturizam“, kakvog-takvog, pa makar i nedorečenog intelektualno-spisateljskog susreta sa fenomenološkim likovnim rukopisom, ove izložbe, provocira i izaziva na dopunske riječi i njihovo prepuštanje sudu javnosti i kritike, kao što su sličnoj prosudbi bili prepušteni Novakovi pasteli na dvadeset i petoj izložbi. Jače i provokativnije od drugih, nameće se pitanje; što reći, napisati i kako (pr)ocijeniti izložena djela, a izbjeći patetiku, hvalospjeve i/ili rutinske (po)hvale. Tim više i tim prije što je umjetnik Novak-Paljić odavno iza sebe ostavio neizbrisiv trag u likovnom životu Tuzle, Bosne i Hercegovine, kao i dijela prostora bivše Jugoslavije. Rizik je još veći ako se zna da je umjetnik načeo i osmu deceniju života, a sa njegovih slika isijavaju poletnost, svježina i zrela kreativnost. Sitničari, eventualni sladokusci, a moguće je i dobri poznavatelji likovne umjetnosti, mogli bi, u svezi s ovom izložbom, izreći kritike što su se na jednom mjestu, jednoj izložbi i pod istim tematom - PASTELI - istovremeno našli živopisni portreti, bajkoviti pejzaži i mrtve prirode. Te i takve ocjene prepuštam znalcima, a radoznalim čitateljima prenosim jedan od dojмова: promatrajući izložene slike mogu se čuti žubori slapova, pročitati misli portretiranih i osjetiti miris

naslikanog cvijeća. Gledajući, uživajući u njima i analizirajući slapove naslikane iz različitih kutova, ili se to promatraču samo tako čini, nemoguće je ne ostati zatečen. U bistru, bezbojnu, vodu što ju je umjetnik dočarao prazračnom bjelinom, vješto, intrigantno, provokativno, izovno... Novak je ukomponirao i ljudski lik-portret.

Tuzla, studenog 2008.
IZLOŽBA: NOVAK, ZDRAVKO PALJIĆ, TUZLA - GRAFIČAR
PROJEKTOVANJE: TUZLA, 1970-1980 - 1970-1980

U katalogu koji je propratio ovu izložbu **Nijaz ALISPAHIĆ**, književnik iz Tuzle, osim ostalog, je napisao: „**Novak se povremeno i ranije upuštao u zatajenu kušnju slikanja portreta. Portret je za sigurno jedno od najtežih i najzahtjevnijih likovnih iskušenja. Usudujem se zapisati i slijedeću misao: Ono što je u poeziji sonet** (pjesma od 14 stihova; prve dvije kitice sastoje se svaka od po četiri stiha i imaju dvije rime; daljnje dvije kitice od po tri stiha imaju slobodan raspored rima... -op. n.j.i.) **to je u likovnoj umjetnosti portret! Stroga, zahtjevana, skoro nemilosrdna forma. Želja da se dosegne savršenstvo: u formi, kompoziciji, izražajnosti, uvjerljivosti, tehnici, emociji...! U savlađivanju čitavog niza prepreka i zamki da bi se ostvario pejzaž zatajenog vrta ljudskog bića i lica. Zato ove zahtjeve mogu ispuniti samo rijetki umjetnici. Zato i jeste malo dobrih slikara portretista i pjesnika „sonetista“. Svojim portretima zasi-**

gurno se pridružuje ovim rijetkima i naš Zdravko NOVAK. I noviji pasteli, (pejzaži, mrtve prirode) doprinose svježini ove izložbe; izvedeni su čisto, isijavaju skladno ritmizirane koloritne vibracije, lirske treptaje i naglašene muzičke rezonance. Duboko doživljenom ophodnjom živopisnih krajolika, ljudskom nepažnjom još neoskrnavljene ljepote rječice Trebižat i slapova Kravice, Novak je ispisao prave likovne poeme neprevaziđenim prizorima koje je stvorila Majka Priroda.“

Intimizam i suvremeni realizam

Na slikama umjetnika Novaka uočljiv je svojevrstan, produhovljeni, intimizam prožet suvremenim realizmom. Na ovoj izložbi to je najuočljivije na portretima, a za cjelokupnu izložbu može se reći i ono što je **Čazim SARAJLIĆ**, direktor Galerije portreta Tuzla, napisao davne 1978. godine, a na to je u katalogu podsjetio i književnik Alispahić: „**Ispisujući pronicljivo impresiju u povodu prve samostalne izložbe Zdravka NOVAKA-PALJIĆA, svoj je tekst Sarajlić naslovio indikativnom i lucidnom sintagmom – MUZIKALNOST LIKOVNOG IZRAZA. To je najuočljivije na pejzažima i mrtvim prirodama, kao i u ostalim radovima koje naš Zdravko ostvaruje primjenom svoje prepoznatljive pastelne tehnike. Vizualni doživljaj ovih slika, uz malo mašte, otvara mogućnost auditivnog pulsiranja prirode, skladnog ritmiziranja svijetlog i zasjenčenog; osluškivanja bukova i slapova, tišine i grohota u zemnim mikrokozmosima.**“

Natuknice i usputni zapisi u svezi s ovom izložbom samo je osobni doživljaj autora ovih redova, a pred umjetninama koje nude Novakove slike. Sve nerečeno, nedorečeno i nenapisano ostaje za doradu onima koji su posjetili izložbu da donesu svoje prosudbe i ocjene. Jedina zamjerka u svezi s izloženim djelima je što umjetnik Novak sudu javnosti i ljubitelja likovne umjetnosti nije uvrstio, naravno ako ga je naslikao, svoj autoportret. Inače, Novak ne čeka odgovore od i u umjetnosti. Ona za njima traga i najvećim dijelom i djelom odgovore nudi, jer bojom jasno gleda i govori, te dokazuje kako u njegovom umjetničkom životu s godinama jača likovna vitalnost, individualna sigurnost i vjera u vlastiti talent.

Svi oni koji su tijekom studenog 2008. godine posjetili šaltersku dvoranu NLB Tuzlanske banke i bacili bar usputan pogled na izložene radove mogli su pred sobom vidjeti umjetnički uzbudljiv događaj i biti sudionicama suptilna doživljaja. I još nešto! Tuzlanska banka zaslužuje sve pohvale i čestitke što u svom prostoru ugošćuje i likovne umjetnike, te na takav način umjetnost približava onima koji nikada nisu posjećivali i neće svratiti u likovno - galerijske prostore.

N. J. IVANOVIĆ

GRADIMIR GOJER KAZUJE FERHADIJU

Kaze iz Ferhadije, treća pjesnička knjiga Gradimira Gojera / tri pjesničke knjige tijekom nepune godine dana! / sljedstveno sasvim, produbljeno je pjesničko označavanje osobnog smisla i prisustva u prostoru i vremenu kao nominacija za budućnost. Bez sumnje, *Ferhadija* između ostaloga, i treba i ima smisao koji joj mogu dati život, djelatno prisustvo i pjesnička misao Gradimira Gojera.

Naime, čovjekovo djelatno prisustvo, ustvari, označava vrijeme i prostor. U Gojerovom pjesničkom, ali i svakom drugom primjeru ispoljavanja do punog izražaja dolazi neverojatna kulturalna širina njegove osobnosti i pronicljivo razaznavanje pojedinosti u miljeu, stvarno poznavanje i visoka sposobnost označiteljskog poimanja svijeta. Gojer je duboko u komunikaciji sa svijetom i vremenom do mjere, pa mu je svaki iskaz proizvod preobražavanja koja se produženo događa i u stihu i pjesmi i konačno u čitatelju, kao instanci kojoj se obraća *pjesnikova inventivna i kreativna samoća* radi amalgamiranja kao nadgradnje u tom odnosu.

Svoju pjesničku knjigu *Kaze* iz *Ferhadije*, Gojer organizira u pet ciklusa: *Ljubičasti kontrabas*, *Vunena ložnica*, *Sjekira za Raskoljnikova*, *Ferhadija*, *lica*, *Bradata planeta*, *Svjetonik*. Riječ je o pedesetdvije pjesme koje neslučajno, možemo čitati i kao prolazak kroz vrijeme od jedne godine ili pedesetdvije nedjelje, dakle kroz vremenski ciklus koji se zatvara tim brojem i kroz koji se vrtimo i vrtložimo svojim životima.

Iz knjige u knjigu, Gojer je pjesnički neposredniji prema stvarnosti svoga vremena i životnog prisustva, a tako i pjesnički konkretniji. Ideal umjetnosti kojemu cijeloga svoga vijeka iskreno teži i za koji se bori, postaje opora stvarnost, još jedna iscrpljujuća opcija koja će drugima izgledati drukčije. Tko zna, jesmo li ikad i pomislili da je to jedini oblik trajanja ma kako se odnosili prema njemu! Ali, kad kažemo *Ferhadija*, u riječi zvuči svakovrsno minuce i njegov doživljaj u našoj svijesti. U tom zvuku sada treba čuti i ime Gradimira Gojera.

Naravno, poezija je mogućnost mimo drugih jer to je opcija koja oslobađa i prevodi u svoj smisao. Gojer je poeziju kao svoju priliku *otkrio* na vrijeme da kaže koliko može i zna, ali i da osjeti osobni *usud*, što nije imao

priliku ni dajući sve od sebe, *odlazeći na Brdo uznesenja* *mojih naivnosti*. Sada sve otkriva u skladu i nivou smislova i estetskih dosega stiha i pjesme. To pouzdano jest neka vrsta sreće za kojom svi tragamo cijeloga životnog vijeka. Sreće koju ne nalazimo uvijek, ali i sreće koja nas može naći i stići ako smo u svom životu predano i odano radili i davali, kao što je to činio Gradimir Gojer. Nažalost, sreće, koja dosezanjem to prestaje biti. Uradio je toliko toga da mu je sada dovoljno konstatirati stanje stvari kao stanje duha koji je inzistirao na postvarenju smisla kao estetskog čina i dosezanju humanističkog cilja. No, ništa od svega, ako ne uspije o/p/stati u zvuku riječi *Ferhadija*, cilične i smislono odjekne odnekud! U

zvuku neke riječi koju svi izgovaraju isto. U zvuku neke druge riječi, također! U zvuku koji nas sadržava. U tome jest i kazna i nagrada istodobno. To je božansko svojstvo poezije.

S prozora svoga stana Gojer promatra prostor Ferhadije i oblikuje sliku koja izlazi iz okvira, jednako sama sobom i Gojerovim odlascima i dolascima pretvara se u usredištenost, u centriste življenja. Svaki odlazak odnosi Ferhadiju u novi prostor, svaki povratak donosi sliku i zvuk događaja u *nju*, tako se stvara i izjednačava svijet u sebi i naočigled. Baš kao u pjesmi *Ne pitaj me*

ništa...: /.../ Ne pitaj me ništa dok krajobraz / Mi čine Berberovi Konji i Hozin / Grafički kozmos. /.../ Prolazimo isti put imenovanja stvari i spoznavanja svojstava do iste spoznaje. Svako preimenovanje samo je olako doživljena mogućnost zablude. Zato je sjajan trenutak spoznaje u istoj pjesmi: /.../ Ne pitaj me ništa / Šutimo! / Sarajevski. Dakle i šutnju treba imenovati kao sasvim primjerenu tek – jednom mjestu, inače, nismo svjesni što se događa u trenutku našega življenja.

Grad je umnoženo iskustvo kojim su ga svi imenovali, ali i iskustvo svih koje može imenovati i uznesena pojedinačna iskustva – grad sobom. Gojer se pridružuje iskustvu Grada i tražeći neimenovano imenuje snažno: *Rupu na nebu / Afanu Ramiću / Kuću koju su zaboravili, Molitvu – spomeniku koji tek kane podići Vojtiti, Fotos iz Pariza u kojem /.../ Svakodnevicu, Ferhadijsku, on / Mijenja, tiho, Zaborav vodeći stanici: / Pariz, Istok... / On, jednostavno, jezik doba potčinjava / Moći rušenja naših zidova / Malih, malih, malih...*

Dubina Gojerovih imenovanja nije saglediva, mada, *nomen est omen*, neizvjesnost uvijek biva kon-

Gradimir Gojer:

KAZE IZ FERHADIJE.

Pjesme. BEMUST. Sarajevo, 2008.

stantom na koju se ne umijemo naviknuti, a koju stalno proizvodimo. U svoje pjesme, Gojer unosi taj opak uvjet *proizvodnje iluzija. Okret je dio slijepila, pred / Trajanjem zvuka zvončica, / Koji podsjećaju na Advent, / Sarajevski. / Oslušujemo, zavučeni u postelju, / Noćasnji vjetar, noge nam, / Ukrštene, dobuju ovosezonski hit /.../ Nedoumnijevam nad stvarnim / Razlozima naših samoća?! / reći će Gojer u pjesmi *Magelanova busola*. Ili u pjesmi *Laž u ložnici: ... / Ostavljam snježni predio / I cjelivam zrcalo, u kojem / Sam osjećao tu zimu, / U kojoj je, jedino, saksofona, / Tog, zvuk istinit bio... Ili, u pjesmi *Diptih ljetnji: ... / Opet sam taj CD stavio, / A ubijeđen sam da to nije to! / Prisnost j, tek, naznaka / Nesporazuma, kojima te zovem... / Tu postajemo sigurni da smo / Na putovima nerazuma... / Ulazim u taj predio bez / Nade... / Traje taj prizor ispraznosti. / I opet sam taj CD stavio, / A ubijeđen sam da to nije to!***

Doista, izgledi mali jesu, a čovjek ih neprekidno smanjuje, iako zna da se moćno ništavilo ceri i nasrće odasvud.

RIJEČ O POJAVI

Gradimir Gojer je čovjek vanredne kulturne pojavnosti, širine i značenja, ali i čovjek iznimne mjere koji, neovisno o potenciji svoga zahvata neće odlutati jer ima osjećaj odgovornosti za svoje moći i znanja. Gojer samjerava vrijednosti u riječ, tok stiha i pjesme, ciklus i knjigu i vrijeme koje živi tako označava svojom mišlju, sobom *par excellence*. Tako prirodno dohvata i iznimno širok raspon motiva, smisla i pojmovlja i visok stepen koherencije u svojoj knjizi. Ostaje sasvim neopterećujuće je li širinom svoga zahvata mjeri i demonstrira svoje znanje ili život od *rane djetinjstva* već dalekog do intonacije *velikog oproštaja s najljepšim od svih svjetova*, kako reče Džemaludin Latić, a što je jednako važno i u istom sadržano.

Gradimir Gojer je superiorna pojava u nivou u kojem može pjesnički progovoriti o svemu čega se takne njegova misao, kao i o biranim motivima koji pjesnika bitno tvore kao senzibilnu osobu koja ne zazire od profanog, jer profanom se davno oduprla i suprotstavila. Gojerovu knjigu ne opterećuju leksika i pojmovlje, ma koliko čitatelju bili u nivou općih ili najšire korištenih i poznatih mjesta, jer uvijek nose i čuvaju neponovljivost karakterističnog – autorskog viđenja.

Zato, *ako smo dobro pročitali knjigu pjesama Gradimira Gojera Kaze iz Ferhadije, mogli bismo biti sigurni u iskaz kako duhovna zrelost i kreativna samoća bića redovito produciraju novu građu /knjigu za knjigom/, u težnji da kaže sve, a kazati sve, naravno, znači govoriti o temeljnim, supstancijalnim činjenicama i situacijama koje je dodirnuo pjesničko jezgro na svom putovanju kroz zadani svijet – koji se uvijek pokazuje i nepoznatim i neotkrivenim. – kaže u recenziji Ibrahim Kajan.*

A. K.

Dvije priče

s hrvatskog sela

SVE MANJI INTERES ZA NARODNIM NOŠNJAMA

Ne tako davno, prije nekih pedesetak godina na prostorima Tuzle i okolice zastupljenost narodnih nošnji skoro da je bila stopostotna. Nosili su je skoro svi, a žene su joj pridavale ponajveću pozornost. Tkale su platno i uglavnom odjeću šivale ručno. Posebno se vodilo računa oko ukrasa, odnosno ručno ishekane čipke

Članovi KUD "Sveti Ilija"

kojom se nošnja ukrašavala. Tako su ti ukrasi dijelili nošnje na svakidašnje i svečanije, koje su se odijevale u specijalnim prigodama. Djevojke su se natjecale koja će imati najljepše ukrašenu ili kako su kazivale okićenu nošnju te su nastojale osmisliti mustru kakvu nitko nema i koja bi bila ljepša od drugih. U to vrijeme nije bilo kao danas u dućanima velikog izbora ukrasa te su bivale presretne ukoliko im iz grada donesu zlatni konac jer bi s njime svaka mustra izgledala ljepše i svečanije.

Danas na policama dućana ima raznih ukrasa čak i gotovih koji bi se bez pola muke mogli sašiti i to strojno, a ne ručno, međutim danas su neka nova vremena i narodnoj nošnji se ne pridaje veliki značaj. Samo rijetki je imaju, a odijevaju isključivo kada nastupaju u kulturno umjetničkim društvima, ali u najčešćem slučaju čuvaju kao uspomenu na tradiciju krajeva u kojima su potekli. Danas vrlo rijetko možete sresti neku baku koja nije podlegla pomodnim trendovima današnjice i koja je ostala vjerna tradiciji. Također, samo u rijetkim kućama možete pronaći pokoje dijete koje zna nešto o narodnoj nošnji, a još rjeđe koje ima svoj primjerak nošnje. Jedan od krajeva u kojem su se običaji i tradicija ponajbolje sačuvali jest "Dokanj" gdje se ovdašnji žitelji koji tradiciji i običajima posvećuju pozornost okupljaju oko KUD-a Sv. Ilija Dokanj, župa Breške. Narodne nošnje koje oni nose prigodom nastupa i obilježavanja katoličkih blagdana većinom je sašila jedna od starijih članica, gospođa **Sarafina Banović**. Kako nam je kazala, cijeli svoj život šivala je i ukrašavala nošnje. U zadnje vrijeme manje je posla jer danas rijetko tko odlučuje nabaviti narodnu nošnju. Ako se i odluče da je nabave, to je zato da bi je čuvali i ostavili uspomenu svojoj djeci, a nikako da bi je nosili. Pošto narodnu nošnju skoro više nitko ne nosi, Sarafina je došla na ideju da lutke oblači u nju. Tako je prije šest

godina započela sa šivanjem malih odijela kako ženskih tako i muških u koja odijeva lutke. „Uglavnom sam do sada šivala malu žensku odjeću u koju sam oblačila lutke. Ispočetak nije bilo muških lutaka ali sam ih sada nabavila tako da mogu praviti lutke u paru. Lutke uglavnom prodajem i za sada je dobra potražnja.“ Lutke kako nam je kazala ponajviše traže ljudi koji potječu s ovih prostora, a koji danas žive u bijelom svijetu te tako danas Sarafininih lutaka ima u Americi, Kanadi, Australiji, Nizozemskoj a ponajviše u Njemačkoj i Švicarskoj. Ova šesdesetsedmogodišnjakinja do sada je sašila i uredila preko 200 narodnih nošnji za odrasle te oko 120 za lutke. Gospođa Sarafina nam je kazala da osim što šiva narodnu nošnju za lutke, do sada je i obučavala nekoliko žena koje su iskazale interes. Jedino za čim gospođa Sarafina žali je što na svoju djecu nije prenijela ove divne običaje. „Najviše od svega mi je žao što moja kćerka nije zainteresirana da se nastavi baviti ovim poslom. Također ni moje snahе nisu zainteresirane. To je težak posao. Nije lako šiti ova platna a pogotovu što se dosta toga mora sašiti ručno, ali bi bilo dobro da neko od mladih nauči nešto o ovome kako bi mogao nastaviti tradiciju. Nije dobro da se tradicija zanemaruje jer narod bez običaja i tradicije ne može postojati.“

Voljna je kako kaže bez ikakve naknade podučiti mlade kako se šiva i ukrašava narodna nošnja jer će biti presretna ukoliko bude zainteresiranih.

NI ŠARGIJU VIŠE NEMA TKO DA SVIRA

*D*olazeći nedavno pred crkvu u Križanima zapazili smo jednog starijeg gospodina koji sjedi na potpornom zidici i svira šargiju. Ljudi su pored njega prolazili ne primjećujući ga, čak ga mnogi nisu ni pozdravili nego nijemo žurili prema crkvi gdje je za par minuta trebala početi sveta misa. Naviknut da nitko ne obraća pažnju na njegovu svirku, iznenadio se našom zainteresiranošću te se upustio u razgovor.

Ovaj stari vremesni gospodin je **Tomo Grbić** i bio je kako smo mogli i pretpostaviti jako sretan što na ovom svijetu postoji bar jedna zainteresirana osoba kojoj može pričati o šargiji. Šargija je uvijek prisutna u njegovoj obitelji, prenosila se s koljena na koljeno, stariji su učili mlade. Ono što ponajviše Tomu čini nesretnim je što on nema koga učiti jer kako kaže, današnje generacije nisu zainteresirane za tradicionalne instrumente. „Ranije su mnogi svirali šargiju i violinu i uvijek je bilo onih koji su zainteresirani. To su instrumenti koji su tradicija u mom kraju i jako sam nesretan što će izgleda iščeznuti. Ni moj sin neće da svira šargiju pa onda od unuka to ne mogu ni očekivati“, kaže Grbić pri tom izražavajući veliko protivljenje nekim novim glazbenim pravcima, a posebno narodnjačkim koji kako kaže uništavaju današnje generacije.

Momak sa šargijom bio je za djevojke poseban

Na zamolbu da se malo prisjeti ranijih vremena, Grbić počinje priču o nekadašnjim okupljanjima i druže-

Tomo Grbić

njima. Kako kaže, nekada je sve bilo ljepše nego danas. Ljudi su puno radili, no znali su uživati u trenutcima odmora. „Nakon posla dolazio bi kući i obično navečer u smiraj dana ja bih svoj smiraj nalazio u sviranju i pjevanju. Tako se oko pjesme okupljala i cijela obitelj. Nekada su svi uživali dok su šargije svirale“. Grbić nam govori da se šargije nisu samo svirale kod kuće, nego se koristila svaka prilika, gdje se okuplja narod, da se malo zasvira i zaigra u kolu. „Kada sam bio mlad išli smo na igranku i tu je svirala šargija i violina. Pjevali smo, igrali u kolu i družili se. Djevojke su momka koji svira šargiju smatrale posebnim. Svaka misa za nas je predstavljala nešto posebno. Jedva smo čekali da nedjeljom odemo na misu a poslije mise uvijek smo ostajali u dvorištu, razgovarali, pjevali i svirali.“

Danas se ništa ne može bez novaca

Grbić naglašava i da je također bilo više poštovanja jednih prema drugima i nije se moglo dogoditi da neko nešto radi, a da mu ne pritegnu u pomoć susjedi, a o rođacima da i ne govorimo. „Danas svi prvo pitaju za novac, samo rijetki bi pomogli. Nekada je to bilo drukčije. Ljudi u vrijeme moje mladosti su i kuće pravili bez novaca, a danas se ništa ne može bez novaca. Nije to dobro. Bolje

Baka Sarafina

bi bilo kada bi se nekadašnje vrijeme moglo vratiti barem jednim dijelom, ljudi bi bili daleko duševniji i bolji, a sigurno bi bilo i više onih koji bi svirali šargiju“, kaže Grgić.

Tomo Grbić je otac troje djece, a danas ima i šestoro unučadi. Školovao se kada su to na ovim prostorima činili rijetki. Osnovnu naobrazbu stekao je u starom Klosteru, a zatim je završio zanat. Želio je da njegova djeca postignu više i u tome je uspio. Svi su školovani i dobro situirani, poštuju ga i podržavaju, ali nažalost ne sviraju šargiju.

A. S. Č.

OGLEDALO DRUŠTVENE SVAKODNEVNICE

OD ŠTRAJKOVA DO NOVIH PRAVILA ZA MEDIJE

Na području Tuzle u posljednje vrijeme uvjerljivo bez premca najviše pozornosti u javnosti privlače učestali štrajkovi radnika zbog ugroženih radničkih prava, potvrđivanja optužnica zbog zlorabe položaja za visokorangirane i u javnosti prisutne osobe, pa sve do novih pravila za medije koje je počela provoditi Vlada Tuzlanskog kantona.

ŠTRAJK RADNIKA "AIDE"

Radnici tuzlanske tvornice obuće «Aida», nekoliko su puta protestirali ispred zgrade Vlade Tuzlanskog kantona, zbog ugroženih radničkih prava i nemogućnosti primanja plaće u iznosu od 350 KM.

Istodobno uz prosvjede radnika «Aide», financijska policija FBiH prema pisanju medija zaokružila je proširenu istragu po krivičnoj prijavi radnika tvornice obuće «Aida».

Prijava obuhvaća dvije radnje, jedna se odnosi na zaključenje štetnog ugovora o poslovno-tehničkoj suradnji između «Aide» i «Limpexa», a druga na neuplaćivanje doprinosa i isplata plaća od 1997. godine pa sve do danas. Financijska policija je sačinila izvještaj u kojem su svi navodi radnika potvrđeni.

Naime, utvrđeno je da su direktori, smjenjujući se jedan za drugim, zlorabljivali službeni položaj i ovlaštenja, na način da su izbjegavali obavezu plaćanja poreza na plaće i uplate doprinosa za radnike. Kantonalnom tužilaštvu Tuzla izvještaj Financijske policije je zvanično upućen.

ODNOS VLADE TK PREMA MEDIJIMA

Od sredine siječnja, po prvi puta od osnivanja Tuzlanskog kantona kao upravne jedinice na osnovu izmijenjenog Pravilnika o radu Vlade Tuzlanskog kantona, novinari ne mogu prisustvovati sjednicama ovog izvršnog organa vlasti.

Od sada će nakon svake sjednice Vlade TK biti organizirana konferencija za novinare na kojoj pojedini resorni ministri u kantonalnoj Vladi zajedno sa premijerom izlažu informacije o čemu su raspravljali tijekom sjednice Vlade Tuzlanskog kantona. Ovakva odluka kantonalne Vlade, očekivano, je privukla veliku pozornost.

Kantonalni odbor SDP BiH Tuzla najoštrije je osudio uvođenje nedemokratske prakse novog komuniciranja Vlade TK sa javnošću, koje kako navodi KO SDP BiH Tuzla predstavlja režimsku cenzuru informacija i nedopustivo istjerivanje novinara sa sjednica. Parlament Europske unije 15. siječnja usvojio je Rezoluciju kojom se 11. srpanj proglašava Danom sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici.

Koliki je značaj ovoga događaja, dovoljno govori ocjena predstavnika udruženja žrtava da će za BiH i sve preživjele žrtve genocida ova odluka biti zapamćena kao povijesna.

Rezolucija je usvojena apsolutnom većinom glasova, a njeni pokretači bili su Dajana Valis, potpredsjed-

nica Europskog parlamenta, i Jelko Kacin, zastupnik iz Slovenije.

HRVATI NAJVEĆI OPTIMISTI, BOŠNJACI NAJVEĆI PESIMISTI

Najnoviji rezultati ispitivanja javnog mnijenja u pogledu procjene trenutne ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini, koje je proveo Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP), pokazuje da su najveći pesimisti Bošnjaci, dok su najoptimističniji Hrvati, bez obzira promatraju li se većinske ili manjinske grupe stanovništva na određenim teritorijima.

Ovo ispitivanje rađeno je u okviru trećeg kvartalnog izvještaja za Sustav ranog upozorenja, koje redovno provodi UNDP.

Ako se kao kriterij uzmu područja na kojima određeno stanovništvo čini etnički većinsku skupinu, trenutnu ekonomsku situaciju kao lošu ocjenjuje 67,8% osoba na većinskim bošnjačkim područjima, a 61,4% osoba na većinskim srpskim područjima i 42,2% osoba na hrvatskim većinskim područjima.

RAZLOZI ZA OPTIMIZAM I PESIMIZAM

Pripadnici «manjinskog» stanovništva, na teritoriji na kojoj je drugi od konstitutivnih naroda u većini, generalno procjenjuje ekonomsku situaciju lošijom, što je posljedica smanjene mogućnosti zapošljavanja i pribavljanja stalnih izvora prihoda ove kategorije stanovništva.

Trenutnu ekonomsku situaciju dobrom smatra 7,3% osoba na hrvatskim većinskim područjima, te 3,2% na bošnjačkim većinskim područjima i 3,1 posto na srpskim većinskim područjima.

U pogledu očekivanja da bi se u narednih pola godine mogle ostvariti bilo kakve uštede, generalno gledajući, stanovništvo BiH je prilično pesimistično. Što je jedne strane u skladu s općom procjenom ekonomske situacije u zemlji, a s druge strane ovom pesimizmu u velikoj mjeri doprinosi i konstantno takozvano bombardiranje medija informacijama o krizi na svjetskom financijskom tržištu, i njenom sve negativnijem utjecajem na Europu.

ULOGA DOMAĆIH VLASTI

Domaće vlasti putem medija nastoje da umire stanovništvo, te da uvjere građane u sigurnost bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini.

Postavlja se pitanje koliko je to uvjeravanje stvarno uspješno u situaciji kada su građani već na osobnim džepovima počeli osjećati blago povećanje kreditnih rata, prouzrokovano rastom kamatnih stopa na ranije podignute kredite, kaže se između ostaloga, u izvještaju UNDP-a.

11. SRPANJ DAN SJEĆANJA U EUROPI

Parlament Europske unije 15. siječnja usvojio je Rezoluciju kojom se 11. srpanj proglašava Danom sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici.

Koliki je značaj ovoga događaja, dovoljno govori ocjena predstavnika udruženja žrtava da će za BiH i sve

preživjele žrtve genocida ova odluka biti zapamćena kao povijesna. Rezolucija je usvojena apsolutnom većinom glasova, a njeni pokretači bili su Dajana Valis, potpredsjednica Europskog parlamenta, i Jelko Kacin, zastupnik iz Slovenije.

DAN SJEĆANJA U CIELOJ EUROPI

Rezolucija konstatira da su snage bosanskih Srba 11. srpnja 1995. godine pod rukovodstvom Ratka Mladića i naredbama Radovana Karadžića počinile masakr nad više od osam tisuća ljudi.

Europski parlament ističe da je taj čin proglašen genocidom na Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju, a počinjen je u UN sigurnosnoj zoni, čime je postao simbolom nesposobnosti međunarodne zajednice da intervenira i spriječi civilne žrtve. Parlament također podsjeća da je najodgovorniji za genocid Ratko Mladić i dalje na slobodi.

Ovom Rezolucijom se države članice EU, Vijeće Europske Unije i Europska komisija pozivaju na obilježavanje 11. srpanja kao Dana sjećanja na žrtve genocida u Srebrenici.

PORUKE POLITIČKIH I VJERSKIH LIDERA

Visoki predstavnik u našoj zemlji Miroslav Lajčak istakao je da Europa preživjelim Srebreničanima duguje pravdu, a žrtvama sjećanje. Lajčak podcrtava značaj Rezolucije koja prema njegovim riječima daje mogućnost da upozorimo sadašnje i buduće generacije da se genocid može desiti u bilo kojem vremenu i na bilo kojem mjestu.

Predsjednik Narodne skupštine RS Igor Radojičić smatra da Rezolucija s obzirom na to da BiH nije članica EU, nije obvezujuća za parlamente u BiH, ali da će se sigurno naći pred parlamentima u nekoj formi.

Reisu-l-ulema IZBIH Mustafa ef. Cerić uputio je poruku u kojoj naglašava da se pokazalo da, kada su europska srca ujedinjeni u osudi zla i zločina protiv čovjeka, onda su i sve ruke ujedinjene u borbi za opće europsko dobro. Reis Cerić zaključuje da su europski parlamentarci pokazali cijelom svijetu da je moguće ujediniti dobru volju za istinu i pravdu unatoč različitim političkim uvjerenjima, te se nada da će i bosanski parlamentarci shvatiti ovu poruku da se ujedine u zajedničkom dobru za sve građane Bosne i Hercegovine.

SITUACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Mnogi s razlogom smatraju da je krajnje tragično da država u kojoj je počinjen genocid neće 11. srpnja u cijelosti obilježavati Dan sjećanja, a da će cijela Europa odati počast žrtvama genocida.

U Republici Srpskoj odnos prema srebreničkoj tragediji isti je bez obzira na to koja se politička opcija nalazila na vlasti.

Nažalost, tako će ostati sve dok BiH ne postane članica Europske Unije jer uzaludno je očekivati da će manji bosanskohercegovački entitet ispoštovati ovu Rezoluciju.

Džanan Ribić

Motivi kakvi se mogu vidjeti samo kod mladih entuzijasta

Mladi umjetnici iz Tuzle obilježili „5. Doba Manufakture“ slikama iz 2008. godine

Devet mladih tuzlanskih umjetnika su u BKC Tuzla 10. siječnja upriličili otvorenje izložbe „5. doba Manufakture“. Ovo je već peta izložba u proteklih pet godina postojanja Manufakture te je sasvim jasno da je izložba koja će prestatu u tradiciju obilježavanja tuzlanske umjetnosti. Devet mladih umjetnika među kojima su i Mirsad Hadžiefendić, Alija Kamber i Dejan Slavuljica pokazali su da umjetnost nije izgubljena već da se ona razvija i prerasta u jednu značajnu dimenziju bivstvovanja mladih ljudi na ovim prostorima.

Različiti motivi i različite ludosti prevladavaju Manufakturu

Ovogodišnja izložba se dosta razlikuje od prethodnih. „Unazad pet godina mi smo za ovakve izložbe mjesec dana ranije ulazili u BKC i slikali, ove godine na petu jubilaru obiljnicu izložili smo radove koji su nastajali tijekom protekle godine“, rekao je za naš list umjetnik Mirsad Hadžiefendić. Zanimljivo je da se na izložbama Manufakture nađe uvijek zavidan broj posjetitelja. „Jedan određen krug ljudi stalno dolazi, ali na naše izložbe dolaze i oni ljudi koji nisu baš najbolji poznavatelji umjetnosti i to je vjerojatno zato što smo mi malo mladi, aktivniji, interesantniji, ali svakako nam daje elana to što ljudi neprestano dolaze. Na kraju krajeva i mi smo dio publike“, kaže Hadžiefendić čiji motivi su uglavnom na izložbi bili glazba prikazana uljem na platnu. „Taj moj ciklus još uvijek nije završen, radim još na tome. Planiram sredinom godine i imati jednu samostalnu izložbu“, kaže nam Hadžiefendić. Alija Kamberović je također na ovoj izložbi nastupio s dosta radova koje je naslikao prošle godine. „Jedino što je razlika između ovog doba i prošlih je u tome, što je svako doba sve bolje i bolje. Svi autori su se predstavili s dva do tri rada, mada se kao jedan rad podrazumijeva sedam slika Tuzle. Ja sam se na ovoj izložbi predstavio sa svakakvim ludostima, ali moja omiljena vrsta rada je fotografija. Mada na izložbi imam i radova koji prikazuju zastave svijeta“, kaže nam Alija Kamber. Jedan od najprepoznatljivijih umjetnika Manufakture je Dejan Slavuljica kojega smo

mom Sarajlićem koji je došao samo s jednim ciljem, a to je podržati vrijedne mlade ruke. „Dobro je da mladi autori različitim opredjeljenjima imaju priliku izlagati. BKC je do sada njima pružao tu šansu, oni su izlagali i u Galeriji portreta i svi oni imaju neku posebnu ikonografiju“, kaže Sarajlić kojeg posebno raduje to što su ovi mladi umjetnici izišli iz klasičnih okvira umjetnosti. „Forme umjetnosti treba razvijati i raduje me to što dolazi neka nova mlada generacija i kao što u svim sferama treba tražiti drukčije, tako je očito da su se i izložbe počele postavljati drukčije, a pogotovo ako se radi o pojedinim slikarima, pojedinim autorskim djelima. Njihova pojava je veoma značajna i pet godina djelovanja nije malo mada se nama čini kao kratko razdoblje. Ipak treba cijeniti taj trud. No biti mladi umjetnik u BiH je vrlo teško“, ističe Sarajlić. „Ja im iskreno želim stellu koja će ih uvijek pratiti, ali život umjetnika je vrlo težak. To je ono na tragu Andrićeve misli kada su ga pitali što misli o mladim umjetnicima, a on im odgovara da ga podsjeća na trku konja, potrči ih stotinu, a jedan ili dva stignu do cilja. Neka im je dragi Bog na pomoć“, poručuje Čazim Sarajlić.

Naš zadatak za mlade umjetnike

Uvijek je zanimljiv način na koji ovi mladi ljudi pristupaju određenim motivima pa smo od njih tražili da za naš list kažu kako bi naslikali BiH u kratkom vremenu. „BiH se ovdje večeras može vidjeti na svim svojim radovima. Bitna je emocija na slici. Ako se glazba može prenijeti slikom onda je i to moj pokušaj da probam izazvati neki doživljaj i osjećaj kod ljudi“, rekao nam je umjetnik Mirsad. Alija Kamber imao je ipak dosta emotivniji pristup brzog naslikavanja svoje zemlje. „Naslikat ću srce jer ipak sam ja Bosanac i Hercegovac“, kaže nam Alija. Bosna i Hercegovina u sred finansijske krize u očima i slikama Dejana Slavuljice je sasvim realna. „Taj neki pravac u umjetnosti koji ja volim zove se „Fantasia“ i on mi pruža priliku da se izrazim na neki svoj način i odem iz realnosti. To ne znači da sam ja

„puko“ već jednostavno koristim sredstva koja mogu. Neki dan sam bio u Mercatoru i zastao sam i gledao u parking Mercatora. Tada sam vidio da kriza ne postoji, barem ne ona na koju se svi pozivaju. Mi jesmo u krizi puno većoj, ali drukčijoj. Ako izidemo iz te krize onda ćemo riješiti i ovu materijalnu“, kaže nam Dejan. Zanimalo nas je koliko nas umjetnost može izvući iz krize. „Može itekako jer umjetnost i umjetnici ne zasnivaju ništa na materijalnom. I mi zarađujemo novac i ne ograničavamo se na materijalne stvari. Za dosta stvari treba volja, manufaktura, treba htjeti i neka prijateljstva ne treba iskoristiti, ali ih treba upotrijebiti“, kaže na kraju Slavuljica.

M. N.

UDRUŽENJE I POZORIŠTE MLADIH TUZLE DODIJELILO PRIZNANJA I ZAHVALNICE SVOJIM ČLANOVIMA

Udruženje mladi Tuzle, Tuzla osnovano je 17. ožujka 2004. godine iako je svoj neformalni rad započelo još u 2003. godini radeći na kazališnoj predstavi „Čekaj ću te...“ koja je govorila o stradanju tuzlanske mladosti u noći 25. svibnja 1995. godine. Od tada pa sve do danas, realizirali su više od 125 projekata od značaja za djecu i mlade, za kulturu, za Tuzlu, za Tuzlansku županiju, ali i za državu. Samo na sceni okupili su preko 400 djece i mladih ljudi za 5 godina djelovanja i postojanja. Bavili su se kazališnim predstavama, socijalnim i obrazovnim projektima, projektima međunarodne razmjene, projektima izdavaštva.

Predsjednik Udruženja Adnan Mujkić naglašava da UMT na inovativan način koristi specifičan obrazovni model, model vršnjačkog obrazovanja koji prati najsuvremenije trendove obrazovanja mladih u svijetu. „Primjenom ovog modela pokazalo se da mladi uvijek rado uče od bliskih osoba, odnosno od osoba njihovog uzrasta“. Kroz akciju i scenski izraz mladi se educiraju o različitim temama, uče se životu, i na sceni žive uočavajući razlike između dobra i zla.

Iako su mladi okupljeni u Udruženju mladih Tuzle našem gradu, ali i BiH dali puno toga, naglašavaju da žele i planiraju dati i još više. „Ne želimo se hvaliti svojim rezultatima, neka to drugi priznaju ako imaju smjelosti za to. Želimo se baviti činjenicom da mi mladi nismo nikakva budućnost! Mi smo sadašnjost, dio prošlosti, a bit ćemo i dio budućnosti. Dokaz tog činjenici jest rezultat da je iz udruženja MLADI TUZLE nastalo i Pozorište mladih Tuzle. Mladi Tuzle su gradu Tuzla dali Pozorište mladih Tuzle i kao takvi nesvjesno ili svjesno postali dio povijesti ovoga grada. Planiramo dati još puno toga“. O njihovom radu govori veliki broj mladih koji se okupljaju u ovom Udruženju, te rezultati koje ti mladi ljudi postižu. „Samo u 2008. godini u našim aktivnostima je aktivno bilo uključeno 258 mladih ljudi i djece. Treba li aktivniji način uključivanja mladih od onog koji se događa na sceni i oko scene? Ima li veće sreće kada od djece različitih nacionalnih, vjerskih, statusnih i drugih podjela stvorimo obitelj sretnih ljudi koji vjeruju da sve što trebaju za život zapravo imaju sami u sebi?“ – pita se Mujkić, te zahvaljuje svima onima koji su podržavali njihove projekte.

Udruženje Mladi Tuzle u mjesecu siječnju svim svojim članovima kao zahvalu za predan i odgovoran rad, dodijelilo je certifikate i zahvalnice. Upućen je i poziv svim zainteresiranim budućim članovima da su dobrodošli. Pored predstave „Čekaj ću te...“, UMT iz kojeg je proizišlo i Pozorište mladih radilo je i druge značajne i nagrađene projekte poput predstava „Petar Pan“, „Pišem ti iz 2070. godine“, „Mačak u čizmama“ i dr.

A. S. Č.

60 NARODNO POZORIŠTE TUZLA U 2009. GODINI SLAVI rođendan

U vremenu smo kada se urađeno rezimira i već počinju provoditi novi planovi od kojih se u najmanju ruku s obzirom na okolnosti očekuje prošlogodišnja razina, a ako ne glasno, onda u sebi priželjkjuju i barem nešto bolji rezultati. Tako je i u Narodnom pozorištu Tuzla gdje proteklu godinu ocjenjuju izrazito pozitivnom.

Kako nam ističe direktor ove kuće Milenko Ilikarević, zbog velikog broja obveza godina je prošla dosta brzo, a među mnoštvom dobrih stvari koje su je obilježile, bilo je ipak i onih koje nisu bile baš pozitivne. „Pozitivno je to da smo uspjeli sve planirane manifestacije u protekloj godini ostvariti te da imamo veliku posjećenost naše publike. Igrali smo i naše reprizne predstave i moram istaći da je i to bio sjajan odziv publike što ide u prilog činjenici da Tuzla postaje grad kulture. Ona je to bila i ranije, a sada je to na jednoj višoj razini i sve ukazuje na to da će Tuzla vrlo brzo postati grad kulture i turizma.“

Tuzlansko pozorište apsolutni pobjednik na festivalu u Jajcu

Ilikarević kao poseban uspjeh Narodnog pozorišta Tuzla ističe rezultate koje su tuzlanski glumci ostvarili na festivalu u Jajcu. Riječ je o festivalu koji je okupio sva profesionalna pozorišta iz BiH na kojem je tuzlansko pozorište s predstavom Malograđanska svadba osvojilo pet nagrada – za najbolju predstavu, za najbolji režiju, scenografiju, najbolji kostim i jednu glumačku nagradu, nagradu za sve glumce koji su igrali u predstavi. „To je do sada najveći uspjeh, apsolutna pobjeda Narodnog pozorišta Tuzla na jednom ovakvom festivalu“ – kaže Ilikarević. U ovoj godini također uspostavljena je sjajna suradnja s drugim teatarskim kućama iz BiH i susjednih zemalja, a većina tih teatarskih kuća bili su gosti u Tuzli, bilo na tradicionalnim manifestacijama ili planiranim mjesečnim gostovanjima drugih teatar. „Uspostavljena je suradnja s teatrima iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Crne Gore, Mađarske te po prvi put s Poljskom i Češkom. Mi ćemo u 2009. godini uzvratiti tu posjetu te sudjelovati na festivalima u ovim zemljama“. Kao neuspjeh u Narodnom pozorištu Tuzla u protekloj godini Ilikarević navodi neispunjenje plana izvođenja premijernih predstava. Naime, planirano je da tijekom 2008. godine budu izvedene tri premijere na velikoj i jedna na dječjoj sceni, a ostvarene su dvije na velikoj i jedna na dječjoj sceni. Jedna od njih bila je ispitna predstava studenta režije Akademije scenskih umjetnosti iz Sarajeva. „Time nismo zadovoljni, a nismo ni brojem repriznih predstava u Tuzlanskoj županiji. To je ono što moramo napraviti u ovoj godini koja je inače jubilara jer slavimo značajan jubilej, a to je 60 godina postojanja i rada Narodnog pozorišta Tuzla.“ Manifestacija koja je svakako, kada je u pitanju Narodno pozorište Tuzla, obilježila 2008. godinu jesu Tuzlanski pozorišni dani koji su poslije MES-a najbolja međunarodna teatarska manifestacija u BiH. „Dolaze nam brojni gosti, a sve su to renomirana pozorišta koja dolaze ovdje zbog tuzlanske

publike. Ovo je manifestacija koja ima prijateljski karakter jer oni pristaju da naše pozorište s njima radi razmjenu predstava svake ili svake druge godine“ – kaže Ilikarević te za 2009. godinu najavljuje gostovanja teatar izvan naše regije i kontinenta.

Tuzla grad dobrih kulturnih događanja, a loše koordinacije među kulturnim institucijama

Ilikarević smatra da grad Tuzla ima sasvim dovoljno kulturnih događanja, no s druge strane nema dovoljne koordinacije između kulturnih institucija. S tim u svezi smatra da bi bilo potrebno pokrenuti jedan vodič, brošuru koja bi bila mjesečni vodič kroz kulturna događanja u gradu. „To je ono čime se može unaprijediti i kulturna i turistička ponuda grada jer mi imamo dosta ljudi koji u Tuzlu dolaze iz cijelog svijeta i koji su iskazali potrebu za mjesečnim najavama događaja. Isto tako mislim da se manifestacija Ljeto u Tuzli može daleko ozbiljnije koncipirati. Predstave bi se mogle izvoditi na više lokacija, a trebalo bi pripremiti i dovoljan broj repriznih koje bi bile besplatne. Na taj način bi ih mogao vidjeti daleko veći broj naših sugrađana. Isto tako pozornost treba posvetiti teatrima koji su osposobljeni za izvođenje predstava na otvorenom. Njihovo dovođenje u Tuzlu obogatilo bi kulturni život našeg grada.“

Zadovoljni financiranjem projekata, nezadovoljni visinom plaća

Narodno pozorište Tuzla financira se iz proračuna Općine Tuzla i Tuzlanske županije. Za razliku od ranijih vremena, Ilikarević izražava zadovoljstvo prilivom sredstava koji bi uskoro mogao biti i još veći. „Znamo da su proračuni umanjili ili na prošlogodišnjoj razini tako da ni mi ne možemo očekivati neko veliko povećanje. Sukladno tomu mi smo i planirali naša ulaganja i projekte tako da vjerujem neće biti poteškoća oko realiziranja. Želim naglasiti da očekujemo povećanje sredstava od vlastitog rada i prihoda te naših sponzora“, kaže Ilikarević te dodaje da su glumci nezadovoljni jedino visinom svoje plaće koja je u ovom trenutku na razini profesora u srednjem obrazovanju. „U Tuzlanskoj županiji kulturnih djelatnika je oko 112 i mislim da povećanje naših plaća ne bi opteretilo proračun. Prvak drame ima oko 1000 KM plaću i mislim da je to nedopustivo“ – kaže Ilikarević.

A. S. Č.

Prijem za delegaciju Narodnog pozorišta

Premijer Tuzlanskog kantona Enes Mujić i ministrica obrazovanja, nauke, kulture i sporta Mirzeta Hadžić-Suljić susreli su se danas s direktorom Narodnog pozorišta Tuzla Milenom Ilikarevićem, umjetničkim rukovodiocem Arminom Čatićem i članicom Umjetničkog savjeta Pozorišta Senadom Šahović-Čičkušić.

Razgovarano je o obilježavanju jubileja – 60 godina od osnivanja Narodnog pozorišta Tuzla. Gosti su upoznali premijera Mujića i ministricu Hadžić-Suljić da će cijela 2009. godina biti u znaku kazališta i ove godišnjice koja se obilježava 30. ožujka.

Tim povodom bit će premijerno izvedena jedna predstava i održana svečana Akademija. Kako bi 60. godišnjica Narodnog pozorišta bila obilježena na dostojanstven način očekuje se podrška Predsjedništva BiH, federalne i kantonalne Vlade te općine Tuzla. Tijekom godine planirano je da se organiziraju dani Tuzlanskog narodnog pozorišta u Sarajevu, te izvođenje predstava za odrasle i djecu u svim općinama Tuzlanskog kantona. Naglašeno je da se tijekom 2010. godine želi dodatno učvrstiti i suradnja s općinama kroz osnivanje dramskih grupa za rad s djecom s ciljem razvijanja interesa za kazališnu umjetnost kod najmlađih. I ovom prigodom je naglašeno da je za rad Narodnog pozorišta Tuzla izuzetna prednost to što je Tuzlanski kanton suosnivač i što je za financiranje rada ove institucije odnosno plaće i primanja zaposlenika iz Budžeta Tuzlanskog kantona u 2008. godini izdvojeno oko milijun konvertibilnih maraka.

Gospodin Ilikarević se još jednom zahvalio na podršci koju ova institucija ima od Skupštine i Vlade Tuzlanskog kantona. Uz čestitke u povodu predstojećeg jubileja Premijer Mujić i Ministrica Hadžić-Suljić su pozdravili ambiciozne planove Narodnog pozorišta Tuzla za 2009. godinu i podržali program obilježavanja ovog vrijednog jubileja.

Financiranje Narodnog pozorišta bit će nastavljeno i u 2009. godine u skladu s obavezama Tuzlanskog kantona po osnovu suosnivačkih prava, čime će se osigurati stabilno funkcioniranje ove institucije kulture. Kada je riječ o financijskoj podršci obilježavanju 60. godišnjice istaknuto je da ona neće izostati, ali da će preciziranje ove podrške biti moguće tek po usvajanju Budžeta Tuzlanskog kantona za 2009. godinu.

Loši Srbi, dobri Bošnjaci i zanemareni Hrvati

Vjerujte, a ako ne vjerujete provjerite, ukoliko nije kasno. Poslije ukucavanja skraćnice sda na googlovu internet tražilicu dobio sam pitanje: „Jeste li mislili na sdp?“

Nisam potvrdno odgovorio, ali mi je prof. dr. Zlatko LAGUMDŽIJA, predsjednik SDP-a BiH, postao mnogo, puno i plaho sumnjiv i sumljiv. Vrstan je poznavalac i poznavatelj kompjutera i svih mogućih i nemogućih igrarija oko ovih „monstrum“ strojeva, pa postoji opravdana, logička i realna sumnja kako je on kumovao svemu tome.

Ako uspijete da pošaljete SMS poruku, zdravi ste, glasi jedna od skorašnjih internet i novinskih poruka.

Po tome smo Zvonko BOSANKIĆ, generalni tajnik Društva „Hrvatski dom“ Tuzla i moja malenkost kronično bolesni.

P.S. Unatoč ovoj i ovakvoj tvrdnji p(ro)zivam medikuse Srećka TUNJIĆa i Jozu ĐEREKA, da to provjere, potvrde ili demantiraju.

Više od 1.000 državljana BiH na američkoj „crnoj listi“, poruka je što sam ju pročitao i prepisao iz nekih novina.

Nisam na toj listi, a i da jesam ne bih bio zabrinut. Nemam novaca za putovanje preko velike bare, a ni otvorenih računa u Americi, pardon u Americi.

Anglikanska crkva sročila je specijalnu molitvu namijenjenu Britancima koji su izgubili posao zbog ekonomske krize, javljaju agencije.

Nama u BiH neće pomoći nikakve molitve, Jedno od rješenja je pljunuti u šake i vratiti se zemljoradnji.

„Bosna i Hercegovina je izuzetno bogata pitkim, ljekovitim, mineralnim i termalnim vodama, ali se taj resurs, kao i mnogi drugi zanemaruje. Od oko 350 ležišta ovih voda koristi se 16 posto ili 45 pojava, ali ni one u punoj mjeri“, tvrdi geolog Neven MIOŠIĆ.

Mnogo toga u BiH propada ili se krade, ali za to nitko ne haje, a lopovi ne odgovaraju. Sva upozorenja, kritike i skretanje medijske pozornosti na krimi – pojedince samo im je besplatna reklama. Pošten svijet ih proglašava uspješnim i snalažljivim.

Umjetnička i svekolika druga javnost u Hrvatskoj posljednjih je dana prosinca 2008. godine bila zapanjena činjenicom da je najtražniju i najčitaniju knjigu u susjednoj zemlji napisala bivša starleta, problematična pjevačica i foto-model Nives CELZIJUS; književno-

kritički dušebrižnici u Hrvatskoj spriječili su „književnicu“ Nives u dobijanju nagrade za „Hit godine“ koja se tradicionalno dodjeljuje autorima najprodavanijih knjiga.

Sram i stid da ih bude, a spisateljica je baš lijepa i zgodna dama.

Vijeće sigurnosti UN priopćilo je da će možda biti neophodno osnivanje tijela koje bi nastavilo rad tribunala UN za ratne zločine počinjene u bivšoj Jugoslaviji i Ruandi, koji bi trebalo da okončaju rad 2010. godine.

Riječ možda treba zamijeniti riječju OBVEZATNO.

U rubrici „Glas naroda“ Jutarnjeg lista s kraja prosinca 2008. godine je pisalo: „Obustavimo radove na mostu preko Pelješca i počnimo graditi most preko Slovenije“, a potpisala ju je izvjesna Danica iz Zaboka.

Jah! Narod svašta priča, a što se priča jal je bilo jal će biti, a dok se preko Slovenija ne izgradi most mogu poslužiti i zaobilaznice za Danicu i sličnomišljenike joj.

Blagdan Božića je blagdan optimizma, glasila je jedna od poruka. Uz dužno uvažavanje i poštivanje ovog blagdana pitam se: - Kako biti optimista bez parčeta prasećeg pečenja i čašice šljivovice?

Odgovor na ovo pitanje ne očekujem ni od koga, jer oni koji imaju ne vjeruju onima koji nemaju.

Premijer Republike Srpske Milorad DODIK smatra da će OHR u BiH okončati rad 1. lipnja 2009., iako neki žele da on ostane kako bi riješili neke svoje želje i apetite.

On je još istaknuo kako je neprihvatljivo da OHR bude taj koji će nametati rješenja u BiH, te da RS neće pristati na bilo kakve ucjene.

Koliko god to, eventualno, bilo kontra-produktivno sklon sam mišljenju kako je OHR daleko, daleko bolji od nesložnih i grabežljivih domaćih političara.

Karizmatični i intrigantni Dodik je krajem 2008. godine izjavio, a neke novine prenijele: „Ima i loših Srba, a i dobrih Bošnjaka“.

Pa vi sad recite kako je vožd iz Laktaša jednostran.

„Zimujte u Sloveniji, trebamo i mi Slovence na Jadranu“, glasio je jedan od prošlogodišnjih, kasnojese-njih, apela u hrvatskim medijima.

BiH sirotinji su višak sva domaća zimovališta i ono malo Jadrana kod Neuma. Tuzanke i Tuzlaci su u prednosti, jer imaju svoja dva Panonska mora, pardon slana jezera.

„Demokracija je zaguljena stvar. Daš ljudima prava, a onda moraš trpjeti i ono što ti je neugodno, što ne voliš i što te ljuti“, napisao je Milan JAJČINOVIĆ u „Večernjem listu.“

Ni najmanje mi nije žao političara, zbog prozivki i uvreda koje im šalje svekoliki puk. Sami pali, sami se ubili.

Već citirani kolumnista Jajčinović je u istim novinama još napisao: „Dezintegracija je Jugoslavije bila administrativna, politička i zemljopisna, ali izgleda nikada do kraja i mentalna“.

Sklon sam vjerovanju kako taj kraj nikada neće ni doći, a to nam najbolje pokazuju i dokazuju trubo-folk pjevači i pjevačice.

„Porazna statistika o mizernom povećanju penzija i megalomanskom rastu primanja političara najbolja su slika stanja u kojem se trenutno nalazi FBiH“, napisala je Almasa HADŽIĆ u jednoj prosinačkoj kolumni „Dnevnog avaza“.

Zahvaljujem se kolegici Hadžić, ali sam bliži (pr)ocjeni kako je to još jedan pucanj u prazno i mrtvo slovo na papiru.

Atif KUJUNDŽIĆ, bh. dječji pisac, dobitnik je prve godišnje književne nagrade za dječje i književno stvaralaštvo za mlade koju dodjeljuje Društvo pisaca BiH.

Obzirom da je Kujundžić i suradnik HG-a s pravom se i ove novine ponose nagradom. Još dodajem (o) tvrdnju kako je odavno zaslužio nagrade i za druga spisateljstva.

Bukurešt je kobasicom od 392 metra, oborio svjetski rekord u proizvodnji najdužeg suhomesnatog proizvoda te vrste.

Čestitam rekorderima i zavidim degustatorima.

Visoki predstavnik u BiH Miroslav LAJČAK, u svom je novogodišnjem obraćanju građanima BiH poručio kako se neće plašiti koristiti svoje ovlasti za smjenu političara, ukoliko bilo tko od njih iziđe iz okvira mirovnog sporazuma, podsjetivši kako i dalje u BiH postoje političari koji su sposobni dvostruko povećati svoje plaće, ali ne mogu usvojiti više od dvadesetak zagona u godini dana.

Što je za to čekao 2009. godinu?

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Obama... Obama...

Živuci smo svjedoci vremena u kojem na prijestolje Amerike ili bolje rečeno svijeta sjeda jedan novi, sasvim drugačiji čovjek koji će to drugačije unijeti među sve nas. Ipak ima li se smisla nadati? Osobno smatram da ima, jer u svijetu u kojem radim, svijetu informacija svjedok sam svega onog lošeg što nas u posljednje vrijeme pogađa.

Slike ratova, stalna nagonještavanja ekonomske krize koja bi mogla donijeti glad čak i u onim najbogatijim zemljama postala su naša svakodnevnica i originalni o kojima jedino razgovaramo bilo na poslu ili obitelji, pa čak i na svakodnevnim kavama. Koliko patnje oko plina punih mjesec dana. Zbog čega? Zbog dva papira koja su če-

kala samo na potpise. A koliko je to odugovlačenje nanijelo štete europskim zemljama i ljudima. Ali koga to još briga. Očito više ni u čemu nema sustava vrijednosti, a zapravo sve ono što se do sada i smatralo vrijednim nekako je otišlo u bezvrijednost i besmisao.

Rat.... Izrael i Palestina šalju cijelom svijetu slike užasa, suze ranjene i gladne djece koja nemaju pojma zašto su ostala bez svojih roditelja, zašto su im oduzeli domove i uskratili djetinstvo. Opet, sve zbog politike, interesa, nepravde i ničeg drugog. Tko je to sebi uzeo za pravo djetetu oduzeti dječji san i uskratiti mu ljubav njegovih roditelja. Zar i taj mališan ne sanja o tome da se uveče pred spavanje otima za mamin ili tatin poljubac? Zar i taj mališan ne bi volio skakutati sa svojim vršnjacima, kreirati svijet ljubavi.... Ali ne, netko drugi smatra da ta djeca moraju rasti s mržnjom u sebi. Tko to danas kroji svijet i politiku, tko sebi daje za pravo donositi odluke umjesto nas i trpati nas u svijet zavisti, oholosti, ljubomore izazvane time što „moj susjed ima veći komad zemlje nego ja“.

Nedavno sam ostala zapanjena izrazom lica jednog dječaka koji je punih sat vremena dok smo sjedili s njim i njegovom bakom samo pričao o puškama i ubijanjima. Taj maleni dječak ima tek pet godina, ali to je jedino što ga oduševljava. Lijep, onako vesel, ali uči s

njim u bilo kakav razgovor nije se isplatio. Samo je prijetio. Pitanje koji mu je crtani najbolji kod njega je izazvalo samo šutnju. Što to naša djeca gledaju na tv ekranima, gdje su ti roditelji i paze li uopće na svoju djecu? Iako mislimo da je i dalje sve dobro, ipak sve je više djece koja su zaslijepljena ubijanjima, čudnovatim kompjutorskim igricama, a sve manje kamiončićima, mamama i tatama, a statistike pojedinih europskih zemalja govore da su mališani sve više skloni igricama s noževima, isprobavanjima pištolja roditelja koji ih drže na ormaru ili pod krevetom. Nema više sustava vrijednosti i djeca sve više rastu u svijetu odraslih, a sve ih se manje može vidjeti na biciklima, sportskim igralištima, a sve više u mračnim parkovima.

I sada.... svi se nadaju nečemu bolje i nadaju se koraku u neko bolje vrijeme. Na čelo svijeta došao je Barack Obama. Popao se na tron zato što je i sam željan promjena i ne stvara on neku posebnu politiku, već samo više ne govori o ovoj dosadašnjoj koja je razarala svijet i stavila rat prije čovjeka. Obama i sam želi promjene za svoje djevojčice. Ne želi da njegova djeca odrastaju u svijetu mržnje i da njihov tata bude čovjek koji će samo jednim prstom narediti svojoj zemlji da razara i tako uništavati živote brojne druge djece. U Obamu svi vjeruju, pogled usmjeren prema njemu nije svakidašnji pogled, već pogled pun nekog neopisvog povjerenja i nade da će već od danas sve biti drugačije. Iako mnogi smatraju da će povjerenje cijelog svijeta za njega značiti i veliki pritisak, po njegovom izrazu lica da se vidjeti smirenost i blagost kojom će upravljati narednih godina te da može ispuniti ta velika očekivanja.

I naša Bosna i Hercegovina jako se obradovala Obami. Zemlja koja je zahvaljujući idejama svojih vođa dospjela na samo dno, čeka pomoć. Nekad čovjek ne može povjerovati šta se sve oko nas događa. Pa zar ta moć, ako se uopće ovde može biti moćan, može ljude voditi u ponor bez dna. Zar da četiri milijuna ljudi budu taoci onih kojima politika i vlast služe za ostvarenje „bolesnih planova“. Iako smo veoma mala zemlja koja trpi također neku nemilosrdnu politiku, ipak se nadamo i želimo mu vjerovati da će i nama taj Obama donijeti neki mir i prenijeti i na našu zemlju ono dobro koje i njega vodi i da će se oči naše Bosne i Hercegovine znati služiti tim dobrom i tako nas voditi u neko bolje sutra. Sve do sada

što smo mogli vidjeti i čuti od Baracka Obame obećava. Osmijeh.... to je ono što hrabri i one najpesimističnije, a je li se ikada igdje pojavio bez osmijeha i ruke koju tako blago podiže simbolizirajući mir. Djevojčice.... Uvijek sa svojom dječicom, bilo u šetnji bilo na tronu. Hrabrost za sve obitelji. Supruga.... žena koja je već osvojila cijeli svijet svojom ljepotom i entuzijazmom i onim odlučujućim ponosnim stavom. Odlučna žena koja zna što želi. Molitva.... Na svojoj inauguraciji najmanje je želio da je pogled usmjeren prema njemu. Želio je da se njegove riječi pretvore u djelo, ali je svakako prije inauguracijskog govora odlučio prvo moliti, jer Bog i vjera uvijek pomažu. Sve to nam daje za pravo smatrati ga čovjekom potrebnog svima jednako.

Ipak, bilo kako bilo, lijepo je znati da na tronu svijeta sjedi čovjek koji želi mir i dobro svakom čovjeku i koji ne pravi razlike među ljudima. Da se Barack Obama vodio bilo kakvom selekcijom danas ne bi uživao povjerenje milijardi ljudi. Ovako karizmatični ljubimac nacija sada treba ne samo promijeniti Ameriku, već promijeniti cijeli svijet. Svi mu vjerujemo i kada bi njegov entuzijazam uspio barem nešto promijeniti, svijet bi bio drugačiji i bolji. Nek se mijenja svijet, pa kako tako, ali nek se mijenja i neka ga vodi netko tko će donijeti neke pozitivne promjene. Nadat je se da će se svijet mijenjati u onom lijepom dječjem svijetu i da djeca neće biti napastvovana temama crne kronike, već da će djeca stvarati budućnost, dijeliti osmijehe, nositi mir u svojim malim srcima. Nadat se i da ćemo prestati gledati slike rastuženih dječjih lica.

Bosno i Hercegovino, lijepa, ali nesretna zemljo i mi ćemo se skupa s tobom nadati da dolazi neko bolje vrijeme, da će i na tvoje čelo sjesti netko tko će te znati voditi u život i da će te konačno prestati „kljukati“ sedativima od kojih se raspadaš. Voljeli bismo skupa s tobom da to bude što prije i da naša djeca rastu u nekoj veselijoj zemlji, zemlji povjerenja. Baš bi bilo lijepo uskoro vidjeti da na tron ove zemlje sjedne netko posve drugačiji, netko tko se smije i tko ne prjeti, netko tko s molitvom i mirom započinje svoj dan. Baš bi bilo lijepo da to bude žena. Jesi li ti, draga moja Bosno, umorna od jednih te istih?

Maja Nikolić

GRAĐEVINARSTVO
PROIZVODNJA
TRGOVINA

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

Novosti iz JZU Dom zdravlja Tuzla

Edukacija i promocija - Centar za mentalno zdravlje

U JZU Dom zdravlja s poliklinikama «dr. Mustafa Šehović» u okviru Poliklinike za neuropsihijatrijske bolesti osnovan je 1997. godine Centar za mentalno zdravlje kao segment primarne zdravstvene zaštite. Potreba za osnivanjem ovog Centra ukazala se zbog sveobuhvatnog poratnog lošeg socijalnog i ekonomskog kvaliteta života, te proživljenih trauma tijekom rata, što ostavlja posljedice na mentalno zdravlje (PTSP, depresije, maloljetnička delikvencija, nasilje u obitelji, porast suicida itd.).

Problemi mentalnog zdravlja doveli su do toga da je menadžment JZU Dom zdravlja na vrijeme prepoznao problem, te u okviru Poliklinike za neuropsihijatrijske bolesti osnovao Centar za mentalno zdravlje kako bi se na profesionalan način tretirali ovi problemi. Kroz jedanaest godina postojanja, Centar za mentalno zdravlje je u mnogome omogućio da pacijenti koji su prošli razne stresove i traume na stručan način kroz liječenje psihorehabilitaciju i socijalnu rehabilitaciju shvate da nisu odbačeni i da mogu nastaviti živjeti u za-

svaga uposlenika Domova zdravlja našeg kantona na načinom rada Poliklinike za neuropsihijatrijske bolesti, a prije svega sa radom Centra za mentalno zdravlje. U tome smislu tiskani su u suradnji sa farmaceutskom tvrtkom «Krka» i letci sa aktualnim temama «Narkomanija», «Alkoholizam» i «Centar za mentalno zdravlje». Prim. dr. Sijerčić je naznačio da je cilj Poliklinike za neuropsihijatrijske bolesti za 2009. godinu ostvariti plan rada koji se sastoji u organiziranju sličnih edukativnih predavanja svaka 2-3 mjeseca u okviru Doma zdravlja.

Namjera uposlenika Centra za mentalno zdravlje je održavanje promotivno-preventivnih predavanja u osnovnim i srednjim školama sa temama bolesti «Ovisnosti» i «Nasilje među mladima», čime bi se ukazalo na ove sve izraženije probleme u našem društvu.

Nazočnim se obratila i dr. Senada Balijagić šef CMZ-a koja je govorila o radu i ulozi Centra za mentalno zdravlje u Tuzli. Medicinski tehničar Nedim Ajšić je govorio o ulozi medicinske sestre-tehničara u CMZ-

jednici. Danas u sklopu Centra za mentalno zdravlje djeluje savjetovalište za mlade, kronične i mentalne poremećaje, prevenciju i tretman pokušaja suicida i depresivnih poremećaja, PTSP i neurotske poremećaje. U Centru djeluju i multidisciplinarni tim koji provodi zaštitne mjere učinilaca nasilja u obitelji i edukativni tim za mentalno zdravlje i HIV.

Jedna od aktivnosti koje provodi Centar za mentalno zdravlje je održavanje edukativnih predavanja iz domena mentalnih bolesti. Ove godine edukativno predavanje je održano 15. siječnja, 2009. u sali za edukacije JZU Doma zdravlja. Uvodnom riječju otvarajući predavanje obratio se šef poliklinike za neuropsihijatrijske bolesti prim. dr. Zoraj Sijerčić kazavši da je cilj ovog predavanja upravo upoznavanje javnosti, a prije

u, istakavši da je «jako bitno uspostaviti dobru profesionalnu komunikaciju sa korisnicima zdravstvenih usluga kao i sa timskim ljekarom i ostalim osobljem CMZ-a». Dr. Zlatko Kalabić je održao predavanje na temu depresija, navodeći da je to jedan od najčešćih duševnih poremećaja u psihijatriji. Dr. Kalbić je istakao «depresija je bolest koja ne pogađa samo bolesnika koji od nje boluje, već i njegove bližnje».

Zaključak svih sudionika edukativnog predavanja je da djelatnici Centra za mentalno zdravlje ulažu velike napore kako bi se pružila što profesionalnija pomoć svim onima kojima je potrebna i da rad Centra ne bi bio moguć bez kvalitetnog osoblja koji čine psihijatri, psiholozi, defektolog, socijalni radnik i medicinske sestre.

D. Č.

T U Z L A ENERGETSKI EFIKASAN GRAD

Tijekom prošle godine u Tuzli su vođene rasprave o optimizaciji sustava daljinskog grijanja te mjerenju potrošnje toplinske energije i naplati u odnosu na potrošnju a ne prema kvadraturi. Očekivanja su da će ove godine riječi preći u djela te da će Centralno grijanje započeti s ugradnjom pojedinačnih mjernih uređaja. Razlog više za to jest i što je Vlada Danske donirala baždarnicu za kontrolu potrošene energije. Tim povodom u Tuzli je boravio veleposlanik Kraljevine Danske u Bosni i Hercegovini Nj. E. gospodinom Niels – Jorgen Nehringom koji je na temu «Tuzla energetski efikasan grad» razgovarao s načelnikom Općine Tuzla Jasminom Imamovićem i njegovim pomoćnikom Kemalom Kurevićem.

Načelnik Imamović je kazao kao je Tuzla spremna krenuti s ovim projektom jer će on donijeti rješenje mnogih problema. «Važno je znanje i važan je uzor na koga se ugledati. Danska je zemlja koja skoro da nema vlastitih izvora energije, ali nema energetskih problema i prvi je lider svijeta kada je u pitanju ušteda energije. BiH je zemlja koja ima višak resursa u uglju i vodama, a zanemaruje svoje resurse i uvozi plin da bi se zagrijala. Izuzetak je svakako Tuzla i Lukavac. Zato Tuzla i treba biti lider energetske efikasnosti u BiH što je i normalno s obzirom na činjenicu da smo najveći proizvođač električne energije u BiH. Mi smo se odlučili za strategiju energetske efikasnosti» – kazao je Imamović te dodao da se ovom strategijom od krajnje realizacije želi uštedjeti 30 do 40 posto energije koja se sada troši. «Naša vizija podrazumijeva i totalno eliminiranje aero zagađenja. Želimo krenuti ka utopljanju zgrada i želimo forsirati obnovljive izvore energije. Trenutačno to najbolje rade Danci i zato nam je dragocjena suradnja s prijateljskom Danskom. Početni korak svakako predstavlja baždarnicu koju nam je poklonila Danska. Danski veleposlanik je kazao da su iskustva njegove zemlje potvrdila da se na određenim projektima poput energetske opskrbe mora razmišljati istodobno o proizvodnji, distribuciji i korištenju te mogućnostima uštede. «Konkretno kada proizvedite energiju morate biti vrlo efikasni. Bitno je u startu razmišljati o uštedi, a isto tako raditi i na svijesti običnih građana da racionalno troše energiju. Građani moraju biti savjesni u korištenju energetskih resursa, a tomu doprinosi uporaba mjerača koja će se ugrađivati u stanove Tuzle od ove godine. Prema njegovom mišljenju po pitanju energetske uštede dosta toga treba uraditi u našoj zemlji. Stoga je uputio čestitke Tuzli jer je uradila odličan potez, učinila prve korake po pitanju racionalnog korištenja energije.

Grube procjene su da će se novom metodom naplate postići ušteda energije od 30 do 40 posto i da bi se računajući na proceduru donošenja potrebnih odluka za prelazak na novi sustav naplate centralnog grijanja, moglo sve završiti do naredne sezone ili u pesimističkoj procjeni za dvije sezone. Recimo još i to da je cijena pojedinačnog uređaja za mjerenje na jednom grijanom tijelu oko 100 do 150 KM.

A. S. Č.

OPASNO PO ŽIVOT

Termoelektrana u dvorištu

Jedna stara priča govori kako su prije nekih dvadesetak godina Tuzlu posjetili japanski gospodarstvenici i bili posve iznenađeni da se tako blizu glavnog grada tadašnje zemlje podižu elektrane i kemijski kompleksi opasni po zdravlje ljudi. Ovdje se to tada smatralo dobrim vicem, ali ljudi koji imaju svoje kuće neposredno ispod tuzlanskih dimnjaka, nisu se smijali. Naprotiv, i onda i sada cvile uslijed nedostatka zraka i silne prašine što sve zagađuje, a ljude guši i truje. Mada je broj mrtvih svake godine sve veći i veći, vlasti ne reagiraju.

Život uz tuzlansku Termoelektanu za stanovnike naselja Bukinja iz godine u godinu, iz zime u zimu je sve teži. Mještani se razbolijevaju. Oblaci dima i prašina uništavaju im sve blagodat prirode, rublje suše u padašćanim prostorijama, ovdje poznatim kao pušnicama, a zraka gotovo da nemaju nikako. Baka Marija Marković više ne može izdržati:

Slika govori tisuću riječi

„Ugušil Ugušil! Otvorim vrata, a ne smijem prozor. Ako otvorim prozore, uguši. Ja jesam teški bolesnik – srce, astma, bronhitis, nema što nema. Prozora ne smijem otvoriti ni u noći – guši, guši, guši. Trideset godina sam radila u Kreki, nisam stan dobila. Ne daju, i eto. Kaže mi onaj jedan u Kreki, umro je on, zakolji vola pa će biti stan. A ja da imam para da kupim vola, ja bih njega kupila da jedem meso, ne bih jela krumpir i kupus. Ali nemam. Kćerka mi isto bolesna, na zglobovima. I ona je na liječnicima, eno puna kutija. A što ću?“

Šimo Jurić priča da snijeg kada padne djeca obično idu u Tuzlu, koja je svega tri kilometra od ovog naselja, da bi vidjeli da je snijeg bijel jer u Bukinju snijeg kada pada, on je crn. Iako su tek nekoliko desetina metara udaljeni od TE Tuzla, nisu čak prikopčani na grijanje, što doprinosi da zrak bude još zagađeniji:

„Ja sam svojim ušima čuo da je to grijanje trebalo na području Bukinja, Šićki i Husino da se radi prije 20/25 godina. E, to se grijanje ne radi. Mi uzimamo na kredite ugljen i još više se zagadi. A, to su oni trebali prvo uraditi u Bukinju, Šićki i Husino – nego da ide za Lukavac, samo što nije nečiji interes. Sad je do njih sve.“

Djed Anto živi u Bukinju od 1956. godine kada je i rođen. Od 1999. godine njegova obitelj susrela se s najtežim oboljenjima:

„Otac mi 1999. umro od karcinoma pluća. Jedan mi je brat dva puta operiran od karcinoma pluća, drugi ima karcinom, također na plućima, sam se bori, ne smije na operaciju. Ja izgledam zdrav, još uvijek ne idem doktoru, ne osjećam potrebu za tim. Nadam se da će svi ovi apeli doći do pravih ljudi, da će se okrenuti i pomoći da se uvjeti življenja u Bukinju poboljšaju.“

Jedino što je potrebno jest smanjiti broj dimnjaka ili da se nađe neko preventivno rješenje kako bi bila smanjena količina ugljen-monoksida. Da

apsurd bude veći, struja stanovnicima naslonjenima na TE je također, veoma slaba:

„Mi nekad kažemo u šali da nam je Termoelektrana u avliji. Elektroprivreda se jednostavno na sve naše apele i pozive oglašivala. Kad smo bili spremni otići na pregovore u Sarajevo, nisu nas mogli primiti ni jednoga momenta. Očekivali smo da nas prime, bili smo spremni doći, ali oni ne mogu – a trebalo nam je pet, deset minuta da samo iznesemo svoje probleme.“

Dalibor Bijelić ima tek 20 godina. Iako je tu rođen, kao i njegovi roditelji, nije siguran da je baš dobro ostati živjeti u Bukinju:

„Ujutro kad se probudiš, otvoriš prozor, puna soba bude dima. Pogledaš tamo – svuda magla. Staviš rublje da se suši, do navečer bude crno. Nema se gdje izaći, sve je zagađeno, smrdi, ne može se ni spavati jer buči Termoelektrana. Volio bih ovdje ostati ako se može to spriječiti. Čim je malo jači vjetar, prašinu nam donese, maglu, smog, smrdi.“

Dalibor bi otišao, a veliki broj njegovih prijatelja već je odavno napustio ovo naselje. No ono što je najgore, ljudi jednostavno nestaju:

„U zadnjih godinu dana sigurno je 15-ak osoba umrlo od raznih bolesti, plus što je sigurno jedno 20-ak odselilo.“

Nije u Bukinju ovako oduvijek. Nekad je Bukinja bilo elitno naselje, priča baka Marija:

„E, prije smo u šumi znali i objedovati, donese se meze, pića, ne može biti bolje. Ako ćeš gdje na izlet, kaže, ajde na Kolonu, a sad ako ćeš umrijeti – ajde na Kolonu!“

Kucali su ovi ljudi na brojna vrata, ali još uvijek nitko ništa. TE je ugradila filtere koji jesu smanjili zagađenost zraka, ali to je još uvijek nedovoljno. Kao i sve, i to je tek jedan od dugoročnih projekata. Ono što je još žalostnije, ovi ljudi nemaju ni nikakvu naknadu zbog zagađenja zraka. Čak i kada je na snazi bio kantonalni zakon, prema kojem su zagađivači poput Termoelektrane Tuzla ili „2. oktobra“ bili obvezni plaćati taksu zbog zagađenja zraka, plaćali su je samo za nekoliko mjeseci u tijeku godine.

M. N.

Djeca Tuzle isplela najveću korpu na svijetu

Za ljepši osmijeh dječji naziv je projekta s kojim su djeca Tuzle, posebno ona u potrebi ušla u novu 2009. godinu. Naime, štićenici Doma za djecu bez roditeljskog staranja iz Tuzle od omota bombona koje su kupili pokrovitelji ove akcije ispleli su jednu od najvećih korpi na svijetu, a sav prikupljeni novac ide za izgradnju dječjeg igrališta i igraonice u sklopu Dječje klinike UKC Tuzla. Pokretači ove hvalne vrijedne akcije su Općina Tuzla, Dom za djecu bez roditeljskog staranja, Radio Kameleon, Agencija Colloseum, Županijska gospodarska komora Tuzla i UKC Tuzla. „Skupili smo oko 8.000 KM za ovo naše igralište. Svi su dali onoliko koliko su mogli i ja se svima zahvaljujem. Drago mi je da su pozitivne reakcije svih kompanija i da su nas svi podržali. Materijalna strana je sasvim razumljiva. Naknadno ćemo osigurati dio sredstava da bi djeca iz Doma otišla na zimovanje“, kaže Zlatko Berbić, direktor Kameleona. U okviru akcije poslovnim ljudima ponuđeno je da otkupe bombone u vrijednosti 200 konvertibilnih maraka. Otkupom bombona se postaje prijatelj priče, „ova korpa zapravo je priča o velikom srcu i prijateljstvu koja će obići cijeli svijet“, kaže nam Suada Kuloglija, tvorac ideje o velikoj korpi. „Meni je tako drago da je ova akcija uspjela i posebno sam sretna zato što su svi podržali moju ideju. Mislim da je ovo pokazatelj da su ljudi voljni pomoći, ali ne smijemo zaboraviti da su djeca ta koja ostaju za našu budućnost i zato uvijek moramo biti spremni im pomoći i doprinijeti da njihov osmijeh bude sve ljepši i iskreniji“, kaže nam Suada. Prema riječima direktora Narodnog pozorišta Tuzla Milenka Iliktarevića, konstrukcija korpe koja se radila u pozorišnim radionicama, bila je smještena u prostor Doma za djecu bez roditeljskog staranja gdje su djeca tu konstrukciju oblagala vijencima od omota za bombone. Djeca su korpu pletla svaki dan do 18.00 sati, a u njezinoj izradi sudjelovali su svi Tuzlaci, svatko na svoj način. „Ovo je prva akcija na ovakvoj razini i uveliko će pomoći Klinici i prići o njejoj rekonstrukciji. Godišnje kroz Dječju kliniku prođe oko 20.000 malih pacijenata i mi se moramo truditi da im napravimo ambijent humanijim za njihov lakši boravak u bolnici dok su bolesni“, kazao je direktor Dječje klinike UKC-a Tuzla dr. Nešađ Hotić. Jedan od pokrovitelja ove akcije bio je i Hrvatski Konzulat u Tuzli.

Grad Tuzla ove godine nije organizirao doček Nove godine na otvorenom, ali je sav taj novac usmjeren za proslavu dječje Nove godine na Slanim jezerima u Tuzli za svu djecu. Nastupila su djeca iz brojnih osnovnih škola, Djeda Mraz je došao u velikoj kočiji. Nije nedostajalo ni plesa bugi -vugi klovnova koji su se za ovaj dječji doček mjesecima pripremali. „Samim tim što sam i ja odrastao u Domu i znam dok sam ja bio mališan kako mi je bilo drago kada mi dođe netko od klovnova sa strane i koliko smo se radovali. Ova djeca samo žele živjeti dječji san, oni imaju snove i maštu, oni se raduju malim stvarima i zato im to ne smijemo uskratiti“, rekao nam je klov bugi -vugi.

Tuzla je posljednjeg dana 2008. godine bila u znaku dječje radosti, a direktor Kameleon radija Zlatko Berbić dao nam je i ekskluzivnu vijest. „Tražit ćemo od gradonačelnika Imamovića da imenuje dječjeg načelnika, odnosno da pronađe sustav glasanja kako bi djeca sebi izabrala nekoga tko će načelniku biti savjetnik za djecu“, otkriva Berbić.

Na dječjoj Novoj godini ničega nije nedostajalo, a najmanje pjesme.

M. N.

POMOZIMO ONE KOJI SU U POTREBI

U mjesecu prosincu Radio postaja Soli realizirala je projekt pod nazivom „*Mjesec je darivanja, pomozimo one koji su u potrebi*“. Riječ je o tradicionalnom projektu koji ekipa naše medijske kuće realizira u mjesecu prosincu tijekom kojeg prikuplja životne namirnice, higijenske i druge potrepštine kako bi onima koji se nalaze u stanju socijalne potrebe barem malo uljepšali blagdane.

U projekt su se i ove godine uključili i slušatelji te nekoliko pokrovitelja koji su potpomogli akciju. Prikupljene potrepštine djelatnici Radio postaje Soli su uručili obitelji Stijepe Divkovića iz Par-Sela. Pored Stijepe koji hoda uz pomoć dvije štake i njegove supruge Ruže koja se već godinama bori s teškim oboljenjem zglobova koje joj je u toj mjeri zahvatilo ruke da više uopće nisu u funkciji, u skromnom obiteljskom domu žive i njihova dvojica sinova od kojih je jedan osoba s posebnim potrebama od rođenja, a stariji sin Rafo koji inače ima 39 godina nešto je zdraviji te je kako kažu cijela kuća na njemu. Stijepo i Ruža imaju još jednu kćer i sina koji ne žive s njima i koji ih vrlo rijetko obilaze. Zbog toga su jako tužni priča nam Stijepo i da bi nam dočarao svoju privrženost djeci prepričava slučaj kada su sina koji je od rođenja ometen u razvoju vodili u Sarajevo na školovanje. „Čuo sam da u Sarajevu ima škola za nijemu djecu, a koja imaju i smetnje u razvoju pa smo ga odlučili odvesti. Tamo su nam rekli da to nije škola nego samo dom za takvu djecu koja predstavljaju smetnju roditeljima. To me je jako pogodilo i odmah sam tražio da mi vrate dijete, jer meni moje nijedno dijete

nije smetnja“ - kaže Stijepo. Njegova supruga, kako smo napomenuli, ima oboljenje zglobova. Interesiralo nas je zašto ranije nije nešto poduzela s liječenjem, a onda nam je objasnila da je započela terapiju koja je podrazumijevala da ništa ne radi, a pogotovu da ne izlazi na sunce. Pošto je Ružu čekalo puno posla koji nije imao tko obaviti, ona upute ljekara nije mogla ispoštovati i liječenje je tako palo u vodu. Ruža i Stijepo koji je preživio dva moždana udara sada se ponajviše uzdaju u svoga sina Rafu koji se brine za kuću i obitelj. On im kuha i posprema, te pomaže u svemu što može. Vrijedni Rafo uz sve te kućne poslove odmor pronalazi uz svoje koze koje često vodi na ispašu. Roditelji su mu jako zahvalni na pomoći koju im pruža, ali i u istom trenutku tužni jer ovaj tridesetdevetogodišnjak je još uvijek nezaposlen. Obitelj živi od Stijepine mirovine koja je jako mala te im dobro dođe pomoć dobrih ljudi i institucija. Tako im je i ova pomoć od ekipe Radio postaje Soli dobro došla. Vjerujemo da smo im barem malo uljepšali blagdane, ali i da će se naći još dobrih ljudi koji će obići ovu obitelj.

Projekt „Mjesec je darivanja, pomozimo one koji su u potrebi“ Radio postaja Soli realizira četvrtu godinu zaredom i do sada su projektom obuhvaćani Dom za djecu bez roditeljske skrbi u Slavinovićima, Narodna kuhinja u Tuzli te nekoliko obitelji. Bitno je napomenuti da smo uspjeli skrenuti pozornost i drugih na ove obitelji te da je nakon priča koje smo prenosili iz domova ovih obitelji, bilo i drugih koji su ih odlučili obići i pomoći.

A. S. Č.

Lavanda se oduvijek koristila za njegu kože, pa se dodavala kupkama još u doba antičkog Rima. Čisti, smiruje, jača i osvježava kožu.

Majčina dušica posjeduje snažna antibiotska svojstva, a origano je dokazano jedan od najjačih prirodnih antioksidansa.

Bosiljak, origano i ružmarin nisu samo nezaobilazni začini mnogih jela, nego i sastojci različitih ljekovitih pripravaka.

Tradicionalna mediteranska jela nezamisliva su bez mediteranskih začina. No, osim što su aromatični i hranjivi, mediteranski začini posjeduju i mnoga ljekovita i kozmetička svojstva, pa se već stoljećima koriste za pripremanje različitih pripravaka kojima se ublažavaju mnoge bolesti te održava higijena i potiče ljepota tijela.

Primjerice, antiseptična svojstva komorača i kadulje te antibiotska svojstva bosiljka i majčine dušice bila su poznata još u antičko doba. Lavanda je zbog svog blagotvornog učinka na kožu još u antičkom Rimu bila nezaobilazni sastojak kupelji i ostalih preparata za njegu kože lica i tijela te kose.

Mnoga ljekovita svojstva mediteranskih začina koji su se stoljećima koristili u pučkoj medicini i kozmetici za pripremanje čajeva, napitaka, kupki, tinktura i krema, u suvremeno doba dokazana su kliničkim ispitivanjima u znanstvenim laboratorijima.

Na taj je način potvrđeno da majčina dušica, koja je u prošlosti slovila kao antibiotik za siromašne ljude, zaista posjeduje snažna antibiotska svojstva, te da je origano dokazano jedan od najjačih prirodnih antioksidansa. Upravo zahvaljujući tim i drugim blagotvornim svojstvima, danas se mediteranski začini neizostavno koriste u suvremenoj fitoterapiji, liječenju prirodnim, biljnim pripravcima.

Bosiljak, kadulja, komorač, lavanda

Bosiljak, koji se smatrao božanskom biljkom, stavljao se u svetu vodu i na oltare, a odavna je poznat kao antiseptik i prirodni antibiotik. Zbog svojih se svojstava upotrebljavao za smirivanje upala nakon uboda insekata i zmija, ali i za zarastanje rana. Kako sastojci bosiljka osvježavaju, relaksiraju i smiruju kožu, često se upotrebljava u preparatima za njegu kože, posebno one sklone aknama i lišajevima. Preparati na bazi bosiljka upotrebljavaju se i za relaksiranje napetih mišića, za poticanje probave i smirivanje grčeva te za jačanje živčanog sustava i vraćanje tjelesne snage.

Kadulja, čije latinsko ime *salvia* u prijevodu znači „biti zdrav“, neobično je ljekovita biljka. Ima snažno antiseptičko djelovanje, pa se stoga tijekom prošlosti spaljivala u bolničkim sobama. Osim što je antiseptik, djeluje protiv gljivica, smiruje upale kože i sluznice te potiče zacjeljivanje kože, pa se koristi i kod grlobolje, kašlja, prehlade i gripe te za tretiranje rana. Kako regulira rad lojnih žlijezda, ublažavajući znojenje, kadulja se koristi i u kozmetičke svrhe. K tome, kadulja potiče probavu i olakšava probavljanje masne i slatke hrane te općenito jača organizam, potičući njegove obrambene mehanizme.

Komorač, koji spada među biljke koje su prve prepoznate kao ljekovite, zbog svojih se antiseptičnih, antitoksičnih, antibiotskih te protuupalnih svojstava, najčešće koristi kod poremećaja u funkcioniranju probave te dišnih putova. Komorač pospješuje probavu, sprječava nadutost i uklanjanje nadimanje i grčeve, te potiče apetit. Pozitivno djeluje kod infekcije dišnih putova, upale grla i promuklosti, a kako potiče izlučivanje sluzi i iskašljavanje, ublažava i napadaje kašlja i astme. Pomaže kod suzbijanja infekcije mokraćnih putova i ublažava probleme s reumom. Potiče prokrvlenost i izlučivanje štetnih tvari, pa je djelotvoran i protiv celulita.

Lavanda se oduvijek koristila za njegu kože, pa se dodavala kupkama još u doba antičkog Rima. Lavanda čisti, smiruje, jača i osvježava kožu, potiče njenu vlažnost i prokrvlenost te je čini nježnom, mekom i zdravom. No, osim u svakodnevnoj njezi, lavanda pomaže i kod upaljene i opečene kože, kao i kod pojave akni, ekcema i psorijaze. K tome, smanjuje znojenje, poboljšava rast kose i pogoduje zdravlju noktiju, a smanjuje i teškoće s probavom uzrokovane stresom, opušta napete i bolne mišiće, ublažava bolne menstruacije i poteškoće menopauze te općenito smiruje cijeli organizam.

Lovor, majčina dušica, origano, ružmarin
Lovor, koji u antičko doba nije bio samo simbol hrabrosti i slave, nego je po vjerovanju štito kako od bolesti tako i gromova, zbog svojih je ljekovitih svojstava bio posvećen bogu ljekarstva Eskulapu. Pozitivno djeluje

na probavu i jača apetit te potiče iskašljavanje, pa pomaže kod bronhitisa, prehlade i gripe. Pripravci na bazi lovora, koji je prirodni antiseptik, primjenjuju se i u liječenju raznih osipa te posebno za omekšavanje potkožnih čireva. Masaža uljem od lovora ublažava reumatične bolove i bolove u mišićima i zglobovima, primjerice kod istezanja i uganuća.

Majčina dušica, koja se zbog svog aromatičnog mirisa palila u hramovima u čast bogova, zbog svojih je antibiotskih svojstava u pučkoj medicini vjekovima slovila kao antibiotik za siromašne. Ona prvenstveno potiče, pospješuje i jača mnoge tjelesne funkcije, pa tako potiče cirkulaciju i probavu, podiže obrambene mehanizme organizma i krvni tlak, dezinficira kožu i pospješuje zarastanje rana te olakšava iskašljavanje, ali i otežano mokrenje. Vrlo je učinkovita kod upala dišnih putova, usne šupljine te bolnih mišića i zglobova, a zbog svojih se svojstava koristi i za jačanje živaca te poticanje pamćenja i koncentracije.

Origano, čije ime u prijevodu s grčkog znači „radost planina“, od najstarijih se vremena koristio za liječenje prehlade, glavobolje, zubobolje te različitih problema s probavom, ali i psihom. Nadalje, origano, koji je od pradavnih vremena poznat kao jedan od najjačih prirodnih antiseptika i antibiotika sa snažnim antibakterijskim i antivirusnim djelovanjem, u modernoj je fitoterapiji prepoznat i kao jedan od najjačih prirodnih antioksidansa. Potiče probavu i funkcioniranje jetre i žuč te se uspješno primjenjuje kod akutne i kronične upale sinusa, viroze, gripe i prehlade, ali i kronične glavobolje.

Ružmarin, omiljena biljka antičkih bogova, vrlo je omiljen i u pučkoj medicini. Od ružmarina, čije ime u prijevodu glasi „morska rosa“, odavna su se spremali pripravci koji su se koristili protiv raznih bolova, primjerice kod reume, gihta i upale zglobova. Prirodni je antiseptik, a koristi se i u kozmetičke svrhe za njegu kože i kose, pa tako i za uklanjanje peruti. Potiče probavu te ublažava nadutost i smiruje grčeve u crijevima i želucu. Općenito jača organizam, poboljšava cirkulaciju i djeluje protiv niskog tlaka te čisti krv i potiče izlučivanje mokraće. Uspješan je i u smirivanju živčane napetosti.

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT STRAUS	SLAVNI LJUBAVNICI IZ VERONE	KONJ MRKE BOJE	RUETKOST	BEZBOJNI PLIN	FARBA, KOLOR	MUZA ASTRO- NOMIJE	AUTO OZNAKA ZA SKOPLJE	SEDMI SVETI SAKRAMENT SPORTSKI BORAC	PALATALNI SUGLASNIK	KNJIŽEVNIK VIKTOR CAR	LING. KRAT. ZA "NOMI- NATIV"	LAT. KRAT. ZA "IBIDEM"	LJEPJA, PREKRA- SNA	"NOMI- NATIV"	ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE	VRHOVNI PAPONSKI SUD	CJELO- KUPNI
VRSTA REBUSA																	
ŽENA KOJA DRŽI GOVORE																	
ŽENSKO IME																	
VELIKA JUNAČKA PLJESMA																	
OKRUGLO SLOVO																	
STARO RU- SKO MUŠ- KO IME																	
NAZIV ZA GLAS "J" U LATINICI																	
UŠĆE RUJEKE																	
SLATKO ALKOHO- LNO PIĆE																	
ELEMENT IRIDIJ																	
PODZE- MNE PRO- STORIJE																	
SEOSKA PODRUČJA																	
DRŽAVA U AZIJI (PERZIJA)																	
BOGINJA PLODNOSTI KOD FILISTEJACA																	
PRVO SLOVO LATINICE																	
UZAN, VITAK																	
GERMAN- SKA BOŽAN- SKA LOZA																	
MORSKI GREBEN																	
BUGARSKI KNJIŽEVNIK NAJĐEN																	
PRIJATAN MIRIS																	
EKIPA, DRUŽINA																	
OSMI MJESEC HEBREJ. KALENDAR																	
MALI ČAMAC SA JEDNIM VESLOM																	

SJEĆANJE

FRA MARKO Kobaš

U Franjevačkom samostanu u Tolisi, 27. siječnja umro je fra Marko Kobaš, član Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Mi Tuzlaci pamtit ćemo fra Marka kao dugogodišnjeg župnika Župe Drijenča. Fra Marko je rođen 1936. u župi Grebnice. Franjevački habit obukao je 1958. u Kraljevoj Sutjesci, a svečane zavjete položio je 1964., te je u Sarajevu zaređen za svećenika. Nakon ređenja obnašao je službu kapelana od 1965. do 1970. u Dubravama, Jajcu, Tramošnici i Breškama. Godine 1970. postaje vikarom u Tolisi. Od 1971. do 1974. bio je župnik u Tramošnici, a zatim kapelan u Dubici od 1974. do 1976, potom do 2006. obnašao je službu župnika u Zoviku, Vijaki, Tišini i Drijenči. Godine 2006. odlazi u mirovinu u domicilni samostan Tolisa.

Fra Marko je pokopan na groblju u Tolisi u četvrtak, 29. siječnja.

Oproštajna riječ mr. Luke Tunjića, generalnog vikara Vrhbosanske nadbiskupije

Pokojnog fra Marka sam izblize upoznao u vremenu od 2001. – do 2006. godine kada sam bio ravnatelj Katoličkog školskog centra „Sv. Franjo“ u Tuzli. Reći ću nekoliko riječi kako sam ga osobno doživio prigodom naših susreta za različite prigode u Tuzli i župama Tuzlanskog dekanata, te Drijenči, gdje je bio župnik. Pogotovo su bili upečatljivi susreti s njim u Drijenči gdje je kao župnik – domaćin mogao pokazati svu svoju susretljivost, blagost, jednostavnost i toplinu duha. Njegovo radovanje našim dolasku nije proizlazilo iz osjećaja zaboravljenosti i usamljenosti, nego iz istinske ljubavi prema svima koji su kod fra Marka dolazili i svi su napuštali župnu kuću s istim zaključkom da su kod njega uvijek dobro došli. Stoga bih naglasio nekoliko stvari u kojima se u dobroj mjeri izriče njegova narav, odnos prema ljudima, službi koju je tada obavljao. Svojom jednostavnošću i topline je naprosto osvajao ljude. Tamo gdje su mnogi, i kolege svećenici i vjernici, dolazili samo u posjetu ili vikendom i blagdanima, on je rado župnikovao i služio kao pravi mali Franjin brat. Reče mi jedan ugledni Tuzlak – vjernik koji ga je dobro poznao da je fra Marko svećenik kakvog on zamišlja da bi svećenik trebao biti. Njegova jednostavnost je plod poniznosti, a ponizan može biti samo čovjek duboke vjere koja proizlazi iz osobnog iskustva Boga.

Drugo zapažanje koje me kod njega oduševilo jest povjerenje koje je imao kod svojih župljana i svih Drijenčana diljem svijeta i skriveni osjećaj za umjetnost, premda je uvijek govorio da se u to ne razumije. Ono što je uradio u Drijenči će vjerojatno drugi reći, ako ne sada, a ono sigurno o kakvoj objeltnici sela i župe. Povjerenje ljudi toga kraja se ogleda i u tome da su na onim prelijepim brežuljcima Majevice stanarsko pravo našli umjetnici poput Sadera, Salavarde, Blaževića, umjetnici koji su oplemenili unutrašnjost crkve, napravili djela koja bi našla mjesta u ovčim i priznatijim galerijama. Bez osjećaja i ljubavi prema umjetnosti to se sigurno ne bi zbililo.

Stoga ti u ime uzoritog gospodina Vinka kardinala Puljića, nadbiskupa vrhbosanskog, mons. dr. Pere Sudara, pomoćnog biskupa i svih dijecezanskih svećenika želim zahvaliti za sva nastojanja, plemenitost i ljubav koju si ugradio u našu Nadbiskupiju kao svećenik franjevac, član Bosne Srebrene. Zahvaljujem Ti također što si nam pokazao da se u jednostavnosti i poniznosti može smisljeno ostvariti život.

SJEĆANJE

Tužnog dana, 10.01.2009. godine u 15:55 sati, u 56-oj godini života, prestalo je kucati veliko srce našeg dragog oca, sina, brata i djevera

ILIJA (JERKO) ZELIĆ

Dani bez nade puni su tuge i bola, život nije život bez lika tvoga. Ostao je samo osmijeh sa lica tvoga, blage oči i ljepota tvoja koja nikada neće iščeznuti iz naših života. Tuga i bol slomila je naša srca, ali znaj da će te vječno voljeti tvoja djeca Danijela i Tanja, majka Anda, otac Jerko, brat Ivo, sestra Nada, zetovi Roman, Dalibor i Jasminko, snaha Spomenka, bratične Ivana i Renata, sestrice Jadranko i Sonja, kao i porodice Zelić, Sejdarković, Brnjic, Schule, Perković, Pilkić, Rupić, Ivanović, te ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji. Počivaj u miru Božijem

SJEĆANJE

16. veljače 2008. godine navršit će se dvanaest godina od smrti

MARE (rođ. GRBIĆ) TOMIĆ

Najdraža, praznina i bol bez tebe vrijeme ne može izbrisati. Hvala ti za svu dobrotu koju si nam pružila.

TVOJI NAJDRAŽI: suprug Mato, kćerka Zdenka, sin Dragan, snaha Vera, unuka Maja.

SJEĆANJE

20. veljače 2009. godine navršava se trinaest godina od smrti naše drage

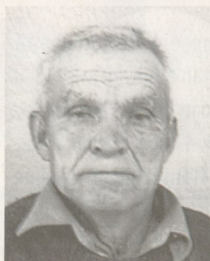
ELVIRE (rođ. JOSIĆ) TADIĆ

S ljubavlju suprug Markan, sinovi Vlado i Viktor, snaha Ana i Lucija, unučad Hrvoje, Anita, Marcela i Martina te ostala rodbina i prijatelji

ISPRIKA

Ispričavamo se profesorici glazbe, gospođi Evici Cerić zbog tehničke pogreške iz prošlog broja Hrvatskoga Glasnika kada smo cijenjenu profesoricu ispustili potpisati ispod teksta *Sjećanje na Vinka Kreitmayera*.

SJEĆANJE

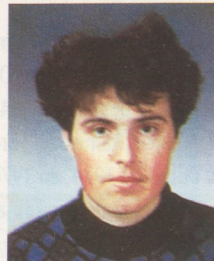
Dana, 20. siječnja 2009. godine navršila se godina dana od smrti našeg dragog supruga, oca i djeda

IVO (ILIJA) BANOVIĆ

Dragi, oče, neka ti je laka zemlja po kojoj si nas vodio uzdignuta čela, široko Ti carstvo nebesko gdje si voljom Božjom kročio.
Počivao u miru Božjem!

TVOJI NAJMILIJ:
supruga Manda, sinovi, kćeri, snajke, zetovi i unučad.

SJEĆANJE

13. veljače 2009. godine navršit će se pet tužnih godina od smrti naše supruge i mame

DRAGICE (rođ. STJEPIĆ) BARUKČIĆ
IZ ORAŠJA

13. 2. 2004. – 13. 2. 2009.

Pišem da te pamtim za život cio, plačem zato što te volim.
Ali znaj zaboravljena nisi, Ivo je ostao vjeran samo tebi, ostala je kćerka i Mario sin Tvoj.

Volimo te i prestati voljeti nećemo.

SJEĆANJE

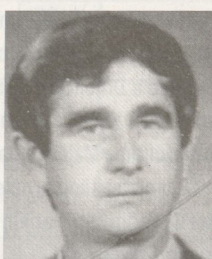
Dana, 8. veljače 2009. godine navršit će se osam godina od smrti našega dragog i nikad prežaljenog

DRAGANA DIVKOVIĆA
2001. – 2009.

Ne umire onaj tko prerano ode, on je poput zvijezde što sja u noći. Svaka suza iznova ga rodi, iznova ga vraća.

Počivao u miru Božjem.

SJEĆANJE

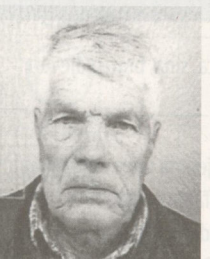

RATKO KRSTIĆ
02. 02. 1991. – 02. 02. 2009.

Bol, tuga, sjećanje i ljubav nemaju kraja – volimo te.
Počivaj u miru Božjem.

TVOJI NAJMILIJ.

SJEĆANJE

Dana, 10. veljače 2009. godine navršit će se šest mjeseci od tvoje iznenadne smrti

FRANJO (Anto) STJEPIĆ
IZ KOSACA

Bol je preteška, a tuga za tobom vječna. S ljubavlju i poštovanjem uvijek ćemo te se sjećati. Volimo te!

Tvoj zet Ivo, unuka Lidija i unuk Mario.

SJEĆANJE

Dana, 10. veljače 2009. godine navršit će se dvije godine od smrti našeg dragog

JOZE (NIKO) BANOVIĆA

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na tebe zauvijek ostaje u nama. Počivaj u miru Božjem!

TVOJI NAJMILIJ.

SJEĆANJE

MIJO PERKIĆ
16. 2. 1940. – 20. 1. 2007.

U srcu tuga, na groblju tišina, a u domu velika praznina. Ne vidimo ti osmijeh, ne čujemo ti glas, ali osjećamo da si tu između nas. POČIVAJ U MIRU BOŽJEM!
OŽALOŠĆENI: supruga Ana, sinovi Davor i Robert.

SJEĆANJE

Dana, 24. veljače 2009. godine navršit će s jedanaest godina od smrti našega

NIKOLE MATANOVIĆA

Najdraži, vrijeme prolazi, a praznina, bol i tuga ostaju.
Nikada nećemo zaboraviti tvoju dobrotu i plemenitost.

TVOJI NAJDRAŽI: majka Rada, supruga Zdenka, sestra Milica s obitelji.

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1 kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.
Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete.
Vaše je samo da dodete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

Ul. Bukinjska br. 60 • Tel. ++387-35-283-330; 061-13-10-13 • E-mail: stuhli@bih.net.ba

Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http://www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba

JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG
KANTONA

Digital foto laboratorij

FOTO ŽUNIĆ

Tuzla tel/fax 0038735254594
Tuzla 035257205
Tuzla 035251448
Gračanica 061772282
Tešanj 061251897
Doboj 053231554

Mobil 0038761135960
061142399

www.fotozunic.co.ba

e-mail zunic@inet.ba

RTV SLON TUZLA, BiH
TELEVIZIJA
SLON
extra
54. kanal UHF

Slon
RADIO

+387 35 205 205
www.rtvslon.ba

89 MHz

PLIVA

Članica Barr grupe

PLIVA Hrvatska d.o.o.
Predstavništvo u BiH
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo
Tel. + 387 33 72 35 35
Fax. + 387 33 65 39 86

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

ZNAM ZAŠTO.

Koktel
štednja

*Probaj,
pravo dobro*

NLB Tuzlanska banka

ISSN 1840-1260

9 771840 126007